

Βρυξέλλες, 20 Σεπτεμβρίου 2023
(OR. en)

13215/23

ECOFIN 902
FIN 937
UEM 250

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	19 Σεπτεμβρίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 545 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας: τα επόμενα στάδια

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2023) 545 final.

σνημμ.: COM(2023) 545 final

Βρυξέλλες, 19.9.2023
COM(2023) 545 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας: τα επόμενα
στάδια**

Περιεχόμενα

Ακρωνύμια	4
1. Συνοπτική παρουσίαση	5
2. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση του ΜΑΑ.....	8
2.1. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση των ΣΑΑ	8
2.2. Αυξημένη διαφάνεια κατά την αξιολόγηση των αιτημάτων καταβολής	20
2.3. Αναίρεση των οροσήμεν και των στόχων στο πλαίσιο του ΜΑΑ	22
2.4. Αναθεώρηση των ΣΑΑ	22
2.5. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά τη χρηματοδότηση του ΜΑΑ.....	27
2.6. Λογιστικοί και άλλοι έλεγχοι κατά την υλοποίηση του ΜΑΑ	29
2.7. Προβολή σχετικά με την υλοποίηση και τη διαφάνεια των ΣΑΑ.....	32
3. Συμβολή του μηχανισμού στους στόχους του ΜΑΑ.....	43
3.1. Συμβολή του μηχανισμού στην πράσινη μετάβαση (δηλ. πυλώνας 1).....	44
3.2. Συμβολή του μηχανισμού στον ψηφιακό μετασχηματισμό (δηλ. πυλώνας 2).....	49
3.3. Συμβολή του μηχανισμού στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (δηλ. πυλώνας 3).....	55
3.4. Συμβολή του μηχανισμού στην κοινωνική και εδαφική συνοχή (δηλ. πυλώνας 4).....	60
3.5. Συμβολή του μηχανισμού στην υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις (δηλ. πυλώνας 5).....	67
3.6. Συμβολή του μηχανισμού σε πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες (δηλ. πυλώνας 6).....	75
3.7. Συμβολή του μηχανισμού στην κοινωνική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων, καθώς και των παιδιών και των νέων.....	80
3.8. Συμβολή σε διασυνοριακά και διακρατικά έργα.....	87
3.9. Συμβολή στην εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων	90
4. REPowerEU.....	92
4.1. Μέτρα που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια για το REPowerEU	93
4.2. Χρηματοδότηση του REPowerEU.....	97
5. Συμπέρασμα.....	100

Διαγράμματα:

Διάγραμμα 1: Πρόοδος των οροσήμων και των στόχων που έπρεπε να επιτευχθούν κατά το παρελθόν, για το πρώτο τρίμηνο του 2020 έως το πρώτο τρίμηνο του 2023	12
Διάγραμμα 2: Πρόοδος των οροσήμων και των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν με ορίζοντα το μέλλον, για το δεύτερο τρίμηνο του 2023 έως το δεύτερο τρίμηνο του 2024	12
Διάγραμμα 3: Πρόοδος των οροσήμων και των στόχων που σχετίζονται με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις	12
Διάγραμμα 4: Πρόοδος των οροσήμων και των στόχων ανά πυλώνα του ΜΑΑ	13
Διάγραμμα 5: Είδος οροσήμων και στόχων που παρουσιάζουν καθυστέρηση	14
Διάγραμμα 6: Κατάσταση όσον αφορά την πρόοδο προς την επίτευξη των κοινών δεικτών .	16
Διάγραμμα 7: Εξέλιξη της εξοικονόμησης στην ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε MWh ανά έτος	16
Διάγραμμα 8: Εξέλιξη του αριθμού των υποστηριζόμενων επιχειρήσεων	17
Διάγραμμα 9: Εξέλιξη συμμετεχόντων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση	17
Διάγραμμα 10: Διαδικασία για την αναστολή καταβολής	19
Διάγραμμα 11: Κατανομή των μεγαλύτερων τελικών αποδεκτών ανά κράτος μέλος	32
Διάγραμμα 12: Συνεισφορά των ποσών που ελήφθησαν και των συναφών μέτρων για τα οποία οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες λαμβάνουν στήριξη για τους έξι πυλώνες πολιτικής	33
Διάγραμμα 13: Ποσοστό των κονδυλίων του ΜΑΑ που συμβάλλουν σε κάθε πυλώνα πολιτικής	37
Διάγραμμα 14: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της πράσινης μετάβασης ανά τομέα πολιτικής	38
Διάγραμμα 15: Συμβολή στην επίτευξη των κλιματικών στόχων ως ποσοστό των κονδυλίων του ΣΑΑ	39
Διάγραμμα 16: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 1 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής	40
Διάγραμμα 17: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού ανά τομέα πολιτικής	43
Διάγραμμα 18: Συμβολή στην επίτευξη των ψηφιακών στόχων ως ποσοστό των κονδυλίων του ΣΑΑ	44
Διάγραμμα 19: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 2 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής	44
Διάγραμμα 20: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης ανά τομέα πολιτικής	48
Διάγραμμα 21: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 3 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής	49

Διάγραμμα 22: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής ανά τομέα πολιτικής	52
Διάγραμμα 23: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 4 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής	53
Διάγραμμα 24: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της υγείας και της ανθεκτικότητας ανά τομέα πολιτικής.....	58
Διάγραμμα 25: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 5 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής	59
Διάγραμμα 26: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη πολιτικών για την επόμενη γενιά, ανά τομέα πολιτικής.....	65
Διάγραμμα 27: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 6 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής	65
Διάγραμμα 28: Ποσοστό των κοινωνικών δαπανών του ΜΑΑ ανά κύρια κοινωνική κατηγορία.....	69
Διάγραμμα 29: Ποσοστό (σε %) των μέτρων που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων στα εγκεκριμένα ΣΑΑ	70
Διάγραμμα 30: Τρέχον επίπεδο εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων 2019-2020 ...	78
Διάγραμμα 31: Εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων 2019-2022: ετήσια αξιολόγηση σε κάθε διαδοχικό έτος σε σχέση με τη μέχρι σήμερα εφαρμογή.....	78

Πίνακες:

Πίνακας 1: Διεκπεραίωση αιτημάτων καταβολής.....	9
Πίνακας 2: Τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση των αιτημάτων καταβολής στο πλαίσιο του ΜΑΑ	10
Πίνακας 3: Αριθμός και διάμεση περίοδος των Ο&Σ με καθυστερημένη ή πρώιμη αναφερόμενη ημερομηνία-στόχο υλοποίησης, για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις	14
Πίνακας 4: Πίνακας επισκόπησης της υποβολής των τροποποιημένων ΣΑΑ και των κεφαλαίων για το REPowerEU.....	21
Πίνακας 5: Νομική βάση που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την τροποποίηση των οικείων ΣΑΑ.....	22
Πίνακας 6: Μεταβολή της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού ΜΑΑ	22
Πίνακας 7: Δάνεια που ζητήθηκαν από τα κράτη μέλη έως τις 31 Αυγούστου 2023	23
Πίνακας 8: Πολυκρατικά έργα που αφορούν μέτρα στο πλαίσιο του πυλώνα της πράσινης μετάβασης.....	75
Πίνακας 9: Ψηφιακά διακρατικά έργα.....	76
Πίνακας 10: Επισκόπηση του περιεχομένου των κεφαλαίων για το REPowerEU που εγκρίθηκαν.....	80
Πίνακας 11: Πρόσθετη μη επιστρεπτέα στήριξη διαθέσιμη ανά κράτος μέλος.....	84
Πίνακας 12: \Μεταφορά κονδυλίων στο πλαίσιο του BAR.....	85

Ακρωνύμια

BAR	αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit
ΕΑΣ	εκτελεστικές αποφάσεις του Συμβουλίου
COVID-19	νόσος από κορονοϊό 2019
ειδικές ανά χώρα συστάσεις	ειδικές ανά χώρα συστάσεις
ΠΕΦ	προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα
ΟΔΕ	Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή
Γραφεία Συνδέσμου του ΕΚ	Γραφεία Συνδέσμου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
ΣΕΔΕ	σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών
EUR	ευρώ (€)
MWh	Μεγαβάτ
NextGenerationEU	μέσο NextGenerationEU
E&K	έρευνα και καινοτομία
ΑΠΕ	ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
ΜΑΑ	μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
ΣΑΑ	σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
MME	μικρομεσαίες επιχειρήσεις
TSI	Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης

1. Συνοπτική παρουσίαση

Δυόμισι έτη μετά την έναρξή του, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) παραμένει στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής αντίδρασης για την αύξηση της ανθεκτικότητας των οικονομιών των κρατών μελών. Αφότου δημοσιεύτηκε η τελευταία ετήσια έκθεση (Μάρτιος 2022), το οικονομικό και γεωπολιτικό πλαίσιο έχει αλλάξει σημαντικά. Η απρόκλητη επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας οδήγησε σε απότομη αύξηση των τιμών της ενέργειας το 2022, γεγονός που ανέδειξε τα τρωτά σημεία που συνδέονται με την εξάρτηση από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και εκτίναξε τον πληθωρισμό σε επίπεδα που δεν είχαν σημειωθεί εδώ και δεκαετίες, καθώς και επέφερε κρίση «κόστους ζωής» για πολλά νοικοκυριά.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΜΑΑ έπρεπε να προσαρμοστεί για την αντιμετώπιση αυτών των νέων προκλήσεων και να ενσωματώσει την πείρα που αποκτήθηκε σε διάστημα δύο ετών από την εφαρμογή αυτού του καινοτόμου μέσου που βασίζεται στις επιδόσεις. Σήμερα, καθώς προσεγγίζουμε το μεσαίο σημείο της σύντομης διάρκειας ζωής του μηχανισμού, η παρούσα έκθεση προβαίνει σε απολογισμό της προόδου που έχει σημειωθεί όσον αφορά την εφαρμογή και την εξέλιξη του μηχανισμού, από την έγκριση του κανονισμού ΜΑΑ¹ τον Φεβρουάριο του 2021, μέσω της τροποποίησης του κανονισμού ΜΑΑ τον Φεβρουάριο του 2023, με την προσθήκη κεφαλαίων για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ)², έως την εκταμίευση των τελευταίων πληρωμών έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023.

Η έκθεση δείχνει ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά i) τη συνεχή υλοποίηση του ΜΑΑ, ii) την αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά την υλοποίησή του και iii) την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ μέσω της εντατικοποίησης των προσπαθειών λογιστικών και άλλων ελέγχων.

Η υλοποίηση του ΜΑΑ βρίσκεται σε εξέλιξη, εντός των αυστηρών περιορισμών που οφείλονται στη διάρκεια ισχύος του. Έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023 η Επιτροπή έλαβε 31 αιτήματα καταβολής από 19 κράτη μέλη και εκταμίευσε συνολικό ποσό ύψους 153,4 δισ. EUR. Το Συμβούλιο ενέκρινε τη θετική αξιολόγηση των αρχικών σχεδίων όλων των κρατών μελών. Επιπλέον, η θετική αξιολόγηση τεσσάρων αναθεωρημένων σχεδίων με κεφάλαια για το REPowerEU έχει ήδη εγκριθεί από το Συμβούλιο και 16 αναθεωρημένα σχέδια αξιολογούνται επί του παρόντος από την Επιτροπή. Η έκθεση περιγράφει λεπτομερώς πολυάριθμα παραδείγματα συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ, οι οποίες συμβάλλουν στους έξι πυλώνες πολιτικής που ορίζονται στον κανονισμό ΜΑΑ, συμπεριλαμβανομένης της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

² Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή συνδράμει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις υλοποίησης, όπου προκύπτουν. Ορισμένα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά τη διαχείριση των κονδυλίων, εν μέρει λόγω ζητημάτων διοικητικής ικανότητας ή εμποδίων στις επενδύσεις. Ορισμένα άλλα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εφαρμογή των ΣΑΑ, όπως σχεδιάστηκαν αρχικά λόγω αλλαγής στις οικονομικές συνθήκες, όπως ο υψηλός πληθωρισμός ή τα σημεία συμφόρησης στον εφοδιασμό. Η Επιτροπή στηρίζει όλα τα κράτη μέλη ώστε να επιταχύνουν την εφαρμογή και την αναθεώρηση των σχεδίων τους, μεταξύ άλλων μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης³.

Το 2023 η Επιτροπή κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για να αυξήσει τη σαφήνεια και τη διαφάνεια όσον αφορά την υλοποίηση του μηχανισμού. Η Επιτροπή δημοσίευσε, στις 21 Φεβρουαρίου 2023, τις μεθοδολογίες της σχετικά με i) την αξιολόγηση της ικανοποιητικής εκπλήρωσης των οροσήμων και των στόχων και ii) τον υπολογισμό των ποσών που αναστέλλονται σε περίπτωση μη εκπλήρωσης ενός οροσήμου ή στόχου. Σήμερα, από κοινού με την παρούσα έκθεση, η Επιτροπή δημοσιεύει το πλαίσιο της για την αντιμετώπιση πιθανών καταστάσεων, στις οποίες τα ορόσημα και οι στόχοι που είχαν αρχικά αξιολογηθεί ότι είχαν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την Επιτροπή αναιρέθηκαν στη συνέχεια από το κράτος μέλος.

Επιπλέον, οι τροποποιήσεις του κανονισμού ΜΑΑ απαιτούν από τα κράτη μέλη να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τους 100 τελικούς αποδέκτες που λαμβάνουν τα υψηλότερα ποσά χρηματοδότησης από τον ΜΑΑ. Η Επιτροπή παρείχε ταχέως την αναγκαία καθοδήγηση, ζητώντας από τα κράτη μέλη να διαθέσουν τα εν λόγω δεδομένα το συντομότερο δυνατόν και να τα επικαιροποιήσουν δύο φορές ετησίως, και ενοποίησε τις δημοσιευμένες πληροφορίες σχετικά με τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν επίσης για τη συμπλήρωση του χάρτη σχετικά με τα έργα που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ, ο οποίος δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στις 9 Μαρτίου 2023 και έκτοτε επικαιροποιείται τακτικά. Όλα αυτά τα στοιχεία συνολικά ενισχύουν σημαντικά τη λογοδοσία όσον αφορά τις αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ.

Το 2023, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, η Επιτροπή ενίσχυσε περαιτέρω την ευρωστία του πλαισίου ελέγχου της, ώστε να παράσχει πρόσθετη διασφάλιση σχετικά με την τακτική χρήση των κονδυλίων του ΜΑΑ και την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Η Επιτροπή διενήργησε, έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023, 14 εκ των υστέρων ελέγχους βάσει κινδύνου σχετικά με τα ορόσημα και τους στόχους, ώστε να λάβει πρόσθετη διασφάλιση ότι οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το κράτος μέλος σχετικά με την ικανοποιητική εκπλήρωσή τους είναι ορθές (7 το 2022 και 7 το 2023). Μετά την επαλήθευση της επάρκειας των συστημάτων ελέγχου των κρατών μελών για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης κατά τον χρόνο της αξιολόγησης των ΣΑΑ, η Επιτροπή διενήργησε επίσης 27 ελέγχους των συστημάτων των κρατών μελών (16 το 2022 και 11 μέχρι

³ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument_el

στιγμής το 2023) και θα έχει ελέγξει όλα τα κράτη μέλη τουλάχιστον μία φορά έως το τέλος του 2023. Από το 2023 δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις υποχρεώσεις συμμόρφωσης των κρατών μελών με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού ΜΑΑ. Η δήλωση αξιοπιστίας σχετικά με τον ΜΑΑ, η οποία προκύπτει από το εν λόγω πλαίσιο ελέγχου, έχει ευθυγραμμιστεί πλήρως με εκείνες που εκδίδουν άλλες ΓΔ από το 2022.

Ο ΜΑΑ θα εισέλθει σύντομα στο δεύτερο ήμισυ της διάρκειας ζωής του, ως μέσο που έχει αποδείξει την ικανότητά του να παρέχει κίνητρα για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, να ενισχύει τον αντίκτυπο των επενδύσεων και να διατηρεί επαρκές επίπεδο ευελιξίας ώστε να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Τα επιτεύγματα αυτά προέρχονται από το βασικό χαρακτηριστικό του μηχανισμού που βασίζεται στις επιδόσεις, το οποίο συνδέει τις εκταμιεύσεις με τη σταδιακή υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων μέσω συμφωνημένων οροσήμων και στόχων. Τα εν λόγω επιτεύγματα δεν θα ήταν εφικτά χωρίς την ανάληψη ευθύνης και την αποφασιστικότητα των κρατών μελών να υλοποιήσουν τα οικεία σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και χωρίς τη συμβολή θεσμικών οργάνων, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, και των κοινωνικών και τοπικών ενδιαφερόμενων μερών.

Ωστόσο, οι εργασίες απέχουν πολύ από το να έχουν ολοκληρωθεί και εκκρεμεί μια δύσκολη περίοδος υλοποίησης. Η υπό εξέλιξη αναθεώρηση των εθνικών σχεδίων επωφελείται από την τεράστια πείρα που έχει αποκτηθεί μέχρι στιγμής και θα συμβάλει στην επιτάχυνση της υλοποίησης του μέσου. Η αυξημένη διαφάνεια στην υλοποίηση, οι πρόσθετοι πόροι του REPowerEU και η εστίαση στην αποδέσμευση της διοικητικής ικανότητας των κρατών μελών θέτουν τις βάσεις για περαιτέρω επιτάχυνση της υλοποίησης το 2024 και τα επόμενα έτη, έως το τέλος του 2026.

2. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση του ΜΑΑ

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει λεπτομερώς την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση του ΜΑΑ (ενότητα 2), τη συμβολή του μηχανισμού στους στόχους του ΜΑΑ (ενότητα 3) και την τρέχουσα κατάσταση στα κεφάλαια για το REPowerEU (ενότητα 4). Στο παράρτημα, τα δελτία ανά χώρα περιγράφουν την πρόοδο κάθε ΣΑΑ.

Οι πληροφορίες που παρέχονται στην παρούσα έκθεση βασίζονται στο περιεχόμενο των εγκεκριμένων σχεδίων, όπως αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή, στα δεδομένα που υπέβαλαν τα κράτη μέλη έως τον Απρίλιο του 2023 στο πλαίσιο της υποχρέωσης εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων, στα δεδομένα από τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας⁴ έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023 και στις εξελίξεις στην υλοποίηση του μηχανισμού έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023⁵, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

2.1. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση των ΣΑΑ

Έγκριση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Μετά τη δημοσίευση της τελευταίας ετήσιας έκθεσης την 1η Μαρτίου 2022, το Συμβούλιο εξέδωσε τις πέντε εναπομένουσες εκτελεστικές αποφάσεις του Συμβουλίου (ΕΑΣ) σχετικά με τα ΣΑΑ της Βουλγαρίας και της Σουηδίας στις 4 Μαΐου 2022, της Πολωνίας στις 17 Ιουνίου 2022, των Κάτω Χωρών στις 4 Οκτωβρίου 2022 και της Ουγγαρίας στις 16 Δεκεμβρίου 2022. Η Επιτροπή αξιολόγησε τάχιστα κάθε σχέδιο κατά τρόπο συνεπή και διαφανή, σύμφωνα με τα 11 κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 19 παράγραφος 3 του κανονισμού ΜΑΑ. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης, η Επιτροπή βρισκόταν σε στενή επαφή με τα κράτη μέλη προκειμένου η αξιολόγηση να είναι ολοκληρωμένη. Η Επιτροπή ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να υποβάλουν φιλόδοξα σχέδια με σαφή και ρεαλιστικά ορόσημα και στόχους για την παρακολούθηση της προόδου τους κατά την υλοποίηση. Με την έγκριση και την έκδοση όλων των ΣΑΑ, η προσοχή επικεντρώνεται πλέον στην υλοποίηση των σχεδίων και στις υπό εξέλιξη αναθεωρήσεις.

Επιχειρησιακές ρυθμίσεις

Η Επιτροπή έχει υπογράψει μέχρι στιγμής επιχειρησιακές ρυθμίσεις με 24 κράτη μέλη. Σύμφωνα με τον κανονισμό ΜΑΑ, οι εν λόγω διμερείς συμφωνίες προσδιορίζουν περαιτέρω τις λεπτομέρειες για την παρακολούθηση, τη συνεργασία και τις πτυχές που σχετίζονται με την υλοποίηση. Επιπλέον, οι επιχειρησιακές ρυθμίσεις προσδιορίζουν λεπτομερέστερα τον μηχανισμό επαλήθευσης για κάθε ορόσημο και στόχο και, όταν απαιτείται, περιλαμβάνουν πρόσθετα στάδια παρακολούθησης της προόδου υλοποίησης του σχεδίου. Για την προώθηση

⁴ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=el

⁵ Τα δεδομένα στην ενότητα 3 της παρούσας ετήσιας έκθεσης αντικατοπτρίζουν τα τελευταία σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Εσθονίας και της Γαλλίας που εγκρίθηκαν στις 16 Ιουνίου 2023 και στις 14 Ιουλίου 2023 αντίστοιχα, αλλά όχι τα πιο πρόσφατα σχέδια για τη Μάλτα και τη Σλοβακία που εγκρίθηκαν στις 14 Ιουλίου 2023, καθώς τα δεδομένα για τα εν λόγω δύο κράτη μέλη δεν ήταν ακόμη πλήρως διαθέσιμα.

της διαφάνειας, η Επιτροπή καθιστά διαθέσιμες τις επιχειρησιακές ρυθμίσεις στον ιστότοπό της⁶.

Η σύναψη και η υπογραφή των επιχειρησιακών ρυθμίσεων αποτελούν τα κύρια στάδια υλοποίησης των ΣΑΑ. Μολονότι δεν απαιτούνται υπογεγραμμένες επιχειρησιακές ρυθμίσεις για τη λήψη προγραμματοδότησης, αποτελούν προϋπόθεση για την υποβολή του πρώτου αιτήματος καταβολής από το οικείο κράτος μέλος. Ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο του κράτους μέλους, η διαδικασία σύναψης των επιχειρησιακών ρυθμίσεων μπορεί να διαρκέσει περισσότερο απ' ό,τι σε άλλες περιπτώσεις. Την 1η Σεπτεμβρίου 2023 μόνο τρία κράτη μέλη βρίσκονταν ακόμη στο στάδιο της οριστικοποίησης των επιχειρησιακών τους ρυθμίσεων ή της επικείμενης υπογραφής τους (DE, NL, HU)⁷.

Αιτήματα καταβολής

Έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023 η Επιτροπή έλαβε 31 αιτήματα καταβολής από 19 κράτη μέλη και εκταμίευσε συνολικό ποσό ύψους 153,4 δισ. EUR. Αυτό περιλαμβάνει την προγραμματοδότηση ύψους 56,6 δισ. EUR στο πλαίσιο του ΜΑΑ που χορηγήθηκε σε 21 κράτη μέλη έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021. Τα 106,3 δισ. EUR από το συνολικό ποσό που εκταμιεύθηκε στα κράτη μέλη αφορούν μη επιστρεπτέα στήριξη και τα 47,1 δισ. EUR αφορούν δάνεια. Ο πίνακας 1 και ο πίνακας 2 παρέχουν επισκόπηση της υποβολής αιτημάτων καταβολής από τα κράτη μέλη και των αντίστοιχων εκταμιεύσεων από την Επιτροπή, κατόπιν θετικής αξιολόγησης των οροσήμεων και των στόχων που καλύπτονται από το αντίστοιχο αίτημα καταβολής.

Πίνακας 1: Διεκπεραίωση αιτημάτων καταβολής⁸

	Αιτούμενο ποσό	Αριθμός Ο&Σ	Ημερομηνία υποβολής	Ημερομηνία καταβολής
Ισπανία	10 δισ. EUR	52	11 Νοεμβρίου 2021	27 Δεκεμβρίου 2021
Γαλλία	7,4 δισ. EUR	38	26 Νοεμβρίου 2021	4 Μαρτίου 2022
Ελλάδα	3,6 δισ. EUR	15	29 Δεκεμβρίου 2021	8 Απριλίου 2022
Ιταλία	21 δισ. EUR	51	30 Δεκεμβρίου 2021	13 Απριλίου 2022
Πορτογαλία	1,1 δισ. EUR	38	25 Ιανουαρίου 2022	9 Μαΐου 2022
Κροατία	700 εκατ. EUR	34	15 Μαρτίου 2022	28 Ιουνίου 2022
Σλοβακία	398,7 εκατ. EUR	14	29 Απριλίου 2022	29 Ιουλίου 2022
Ισπανία	12 δισ. EUR	40	30 Απριλίου 2022	29 Ιουλίου 2022
Ρουμανία	2,6 δισ. EUR	21	31 Μαΐου 2022	27 Οκτωβρίου 2022
Λετονία	201 εκατ. EUR	9	17 Ιουνίου 2022	7 Οκτωβρίου 2022
Ιταλία	21 δισ. EUR	45	29 Ιουνίου 2022	8 Νοεμβρίου 2022
Κύπρος	85 εκατ. EUR	14	28 Ιουλίου 2022	2 Δεκεμβρίου 2022
Βουλγαρία	1,37 δισ. EUR	22	31 Αυγούστου 2022	16 Δεκεμβρίου 2022
Κροατία	700 εκατ. EUR	25	19 Σεπτεμβρίου 2022	16 Δεκεμβρίου 2022
Πορτογαλία	1,8 δισ. EUR	20	30 Σεπτεμβρίου 2022	8 Φεβρουαρίου 2023
Ελλάδα	3,56 δισ. EUR	28	30 Σεπτεμβρίου 2022	19 Ιανουαρίου 2023
Σλοβενία	49,6 εκατ. EUR	12	20 Οκτωβρίου 2022	20 Απριλίου 2023

⁶ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages_el

⁷ Για τη Γερμανία, οι επιχειρησιακές ρυθμίσεις υπογράφηκαν από την Επιτροπή στις 4 Σεπτεμβρίου. Για την Ουγγαρία, η υπογραφή αναμένεται το τρίτο τρίμηνο του 2023. Για τις Κάτω Χώρες, η υπογραφή θα πραγματοποιηθεί μόνο όταν εγκριθεί η αναθεώρηση του σχεδίου.

⁸ Ημερομηνία τελευταίας ενημέρωσης την 1η Σεπτεμβρίου 2023.

	Αιτούμενο ποσό	Αριθμός Ο&Σ	Ημερομηνία υποβολής	Ημερομηνία καταβολής
Σλοβακία	708,8 εκατ. EUR	16	25 Οκτωβρίου 2022	22 Μαρτίου 2023
Ισπανία	6 δις. EUR	29	11 Νοεμβρίου 2022	31 Μαρτίου 2023
Τσεχία	928,2 εκατ. EUR	37	25 Νοεμβρίου 2022	22 Μαρτίου 2023
Λιθουανία	542 εκατ. EUR	33	30 Νοεμβρίου 2022	10 Μαΐου 2023
Δανία	301,5 εκατ. EUR	25	16 Δεκεμβρίου 2022	26 Απριλίου 2023
Ρουμανία	2,8 δις. EUR	51	16 Δεκεμβρίου 2022	Η προκαταρκτική αξιολόγηση της Επιτροπής που εγκρίθηκε
Μάλτα	52,3 εκατ. EUR	19	19 Δεκεμβρίου 2022	8 Μαρτίου 2023
Αυστρία	700 εκατ. EUR	44	22 Δεκεμβρίου 2022	20 Απριλίου 2023
Λουξεμβούργο	25 εκατ. EUR	26	28 Δεκεμβρίου 2022	16 Ιουνίου 2023
Ιταλία	19 δις. EUR	55	30 Δεκεμβρίου 2022	Η προκαταρκτική αξιολόγηση της Επιτροπής που εγκρίθηκε
Ελλάδα	1,72 δις. EUR	42	16 Μαΐου 2023	Η αξιολόγηση της Επιτροπής βρίσκεται σε εξέλιξη
Εσθονία	286 εκατ. EUR	29	30 Ιουνίου 2023	Η αξιολόγηση της Επιτροπής βρίσκεται σε εξέλιξη
Κροατία	700 εκατ. EUR	45	24 Ιουλίου 2023	Η αξιολόγηση της Επιτροπής βρίσκεται σε εξέλιξη
Γαλλία	10,3 δις. EUR	55	31 Ιουλίου 2023	Η αξιολόγηση της Επιτροπής βρίσκεται σε εξέλιξη

Σημείωση: Τα δεδομένα παρουσιάζονται με χρονολογική σειρά της ημερομηνίας υποβολής του αιτήματος καταβολής και μετά την αφαίρεση της προχρηματοδότησης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πίνακας 2: Τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση των αιτημάτων καταβολής στο πλαίσιο του ΜΑΑ

	BE	BG	CZ	DK	DE	EST	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 σχέδια που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή και εκδόθηκαν από το Συμβούλιο																											
21 προχρηματοδοτήσεις εκταμιεύτηκαν (56,6 δις. EUR)		▲					*										▲		▲		▲						▲
24 επιχειρησιακές ρυθμίσεις υπογράφηκαν																											
31 αιτήματα καταβολής υποβλήθηκαν στην Επιτροπή								3x	3x	2x	3x	3x										2x	2x		2x		

πρόοδο που σημειώνεται στην υλοποίηση των οικείων ΣΑΑ. Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2106 της Επιτροπής διευκρινίζει περαιτέρω την υποχρέωση αυτή, ορίζοντας τις προθεσμίες για την εξαμηνιαία υποβολή εκθέσεων το αργότερο έως τις 30 Απριλίου και τις 15 Οκτωβρίου. Τα κράτη μέλη αναφέρουν την πρόδοό τους όσον αφορά την επίτευξη των οροσήμων και των στόχων τους που έπρεπε να επιτευχθούν κατά το παρελθόν και που πρέπει να επιτευχθούν δώδεκα μήνες με ορίζοντα το μέλλον. Μολονότι τα δεδομένα υποβάλλονται από τα ίδια τα κράτη μέλη και δεν επαληθεύονται από την Επιτροπή, παρέχουν συνολικό απολογισμό της υλοποίησης όλων των σχεδίων και καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση της πρόοδου όσον αφορά την υλοποίηση των ΣΑΑ.

Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να αναφέρουν ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση των ΣΑΑ, με ελάχιστα ορόσημα και στόχους που αναφέρθηκαν ότι δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί ή ότι παρουσιάζουν καθυστέρηση. Από τον εξαμηνιαίο κύκλο υποβολής εκθέσεων προκύπτει ότι η συντριπτική πλειονότητα των οροσήμων και των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν έως τον Απρίλιο του 2023 είτε έχουν εκπληρωθεί¹⁰ είτε αναφέρεται ότι έχουν ολοκληρωθεί¹¹ (διάγραμμα 1). Η πρόοδος των επικείμενων οροσήμων και στόχων είναι επίσης ενθαρρυντική, καθώς σημαντικός αριθμός οροσήμων και στόχων αναφέρεται ότι βρίσκεται εντός χρονοδιαγράμματος¹² ή ότι έχει ήδη ολοκληρωθεί (διάγραμμα 2).

Υπάρχει αυξανόμενη ισορροπία μεταξύ του αριθμού των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αναφέρονται ως υλοποιηθείσες ή ολοκληρωθείσες. Η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων —ιδίως η έγκριση νομικών κειμένων και η χάραξη σχετικών πολιτικών— ήταν πιο εμφανής σε προηγούμενους κύκλους υποβολής εκθέσεων, καθώς οι μεταρρυθμίσεις είχαν συχνά εμπροσθοβαρή χρηματοδότηση στα ΣΑΑ των κρατών μελών για τη δημιουργία του πλαισίου ώστε τα επακόλουθα επενδυτικά έργα να έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο. Επιπλέον, η ολοκλήρωση των στόχων που σχετίζονται με τις επενδύσεις, όπως για παράδειγμα η κατασκευή υποδομών, απαιτεί κάποιο χρόνο, και οι εν λόγω στόχοι αντιπροσωπεύονται συνήθως λιγότερο στα πρώτα χρονοδιαγράμματα των αιτημάτων καταβολής, ακόμη και αν η υλοποίησή τους μπορεί να έχει ήδη ξεκινήσει. Ωστόσο, η πρόοδος όσον αφορά τις επενδύσεις είναι πλέον πιο ορατή, καθώς υπάρχουν περισσότερα ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται με τις επενδύσεις παρά με τη μεταρρύθμιση και βρίσκονται εντός χρονοδιαγράμματος για να ολοκληρωθούν τους επόμενους 12 μήνες (διάγραμμα 3). Πρόκειται για αναμενόμενη εξέλιξη στον ΜΑΑ, καθώς η υλοποίηση προχωρά σταδιακά από ορόσημα και στόχους που επικεντρώνονται περισσότερο στις μεταρρυθμίσεις σε ορόσημα και στόχους που επικεντρώνονται περισσότερο στις επενδύσεις.

Διάγραμμα 1: Πρόοδος των οροσήμων και

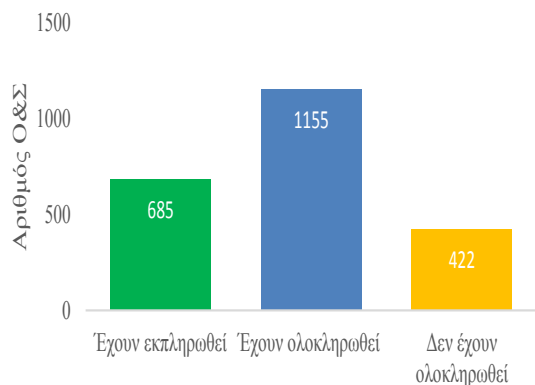
Διάγραμμα 2: Πρόοδος των οροσήμων και των

¹⁰ Τα ορόσημα και οι στόχοι που έχουν ήδη αξιολογηθεί ότι έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την Επιτροπή στο πλαίσιο αιτήματος καταβολής έχουν την κατάσταση «εκπληρωθεί».

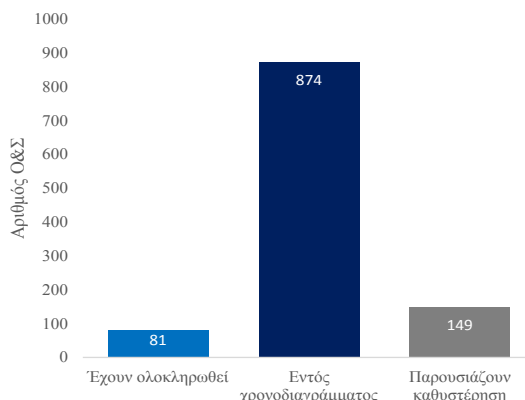
¹¹ Η κατάσταση πρόοδου κάθε αναδρομικού οροσήμου και στόχου (δηλαδή εκείνων που προβλέπεται να επιτευχθούν έως το τρίμηνο πριν από την ημερομηνία υποβολής της έκθεσης) μπορεί να χαρακτηρίζεται είτε ως «έχει ολοκληρωθεί» είτε ως «δεν έχει ολοκληρωθεί».

¹² Η κατάσταση των μελλοντοστρεφών οροσήμων και στόχων (δηλαδή εκείνων που προβλέπεται να επιτευχθούν κατά το τρίμηνο της ημερομηνίας υποβολής εκθέσεων και τα τρία επόμενα τρίμηνα) μπορεί να «έχουν ολοκληρωθεί», να βρίσκονται «εντός χρονοδιαγράμματος» ή να «παρουσιάζουν καθυστέρηση».

των στόχων που έπρεπε να επιτευχθούν κατά το παρελθόν, για το πρώτο τρίμηνο του 2020 έως το πρώτο τρίμηνο του 2023

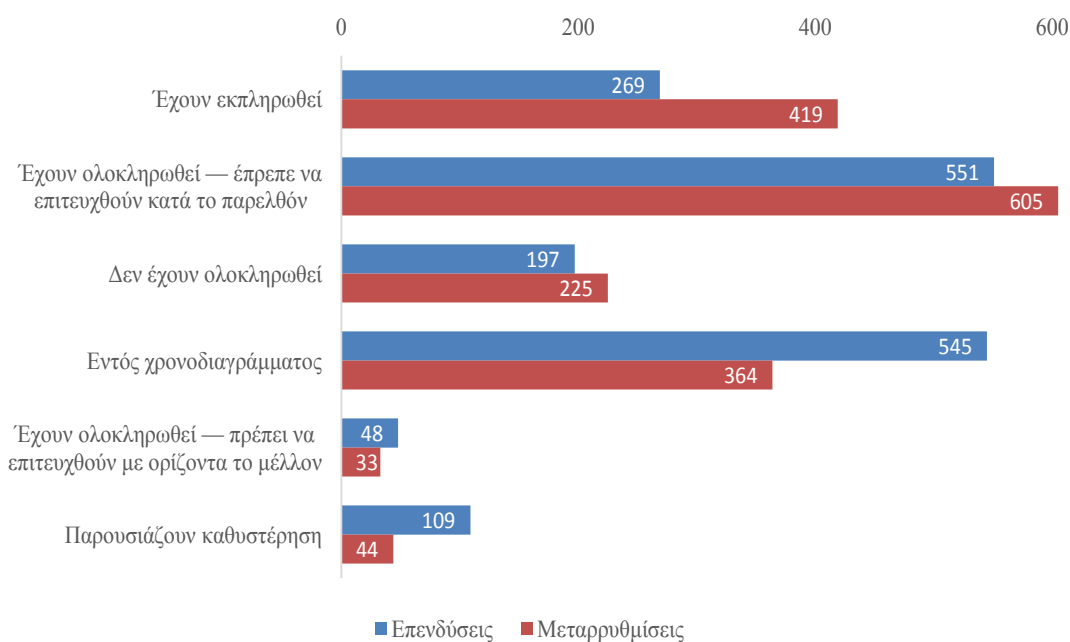

στόχων που πρέπει να επιτευχθούν με ορίζοντα το μέλλον, για το δεύτερο τρίμηνο του 2023 έως το δεύτερο τρίμηνο του 2024

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Διάγραμμα 3: Πρόοδος των οροσήμων και των στόχων που σχετίζονται με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις

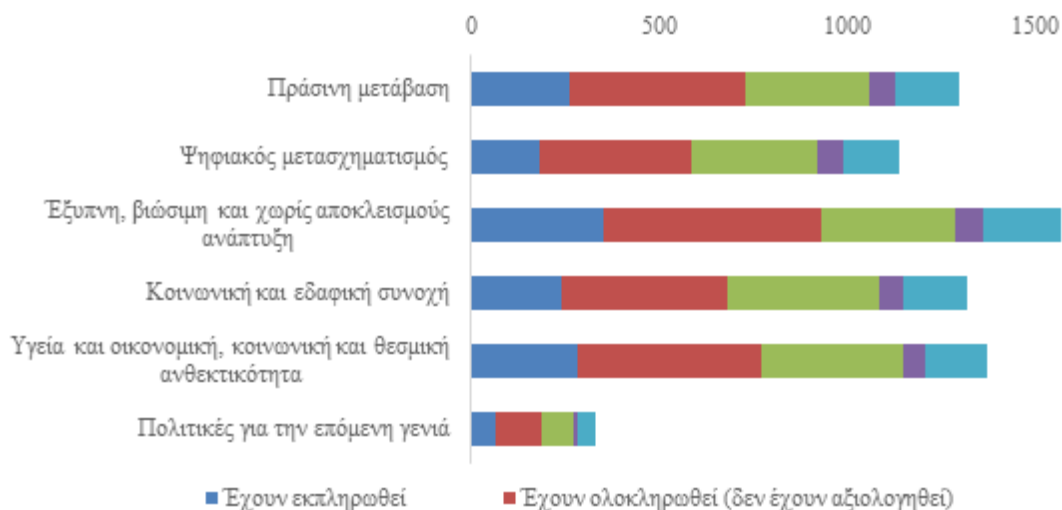
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τα ορόσημα και οι στόχοι φαίνεται να υλοποιούνται συγκριτικά και στους έξι πυλώνες πολιτικής του ΜΑΑ¹³, σύμφωνα με τα δεδομένα της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων. Η μεγαλύτερη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά τα μέτρα που συμβάλλουν στον πυλώνα 3 σχετικά με την «έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», στον πυλώνα 5 σχετικά

¹³ Στο διάγραμμα αυτό παρουσιάζεται ο εκτιμώμενος αριθμός οροσήμων και στόχων με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Με βάση τη μεθοδολογία της Επιτροπής, κάθε μέτρο επισημαίνεται σε έναν πρωταρχικό και έναν δευτερεύοντα τομέα πολιτικής, βάσει καταλόγου τομέων πολιτικής που συνδέονται με τους έξι πυλώνες. Κατά συνέπεια, κάθε ορόσημο και στόχος σχετίζονται με διάφορους πυλώνες.

με την «υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα» και στον πυλώνα 4 σχετικά με την «κοινωνική και εδαφική συνοχή» (διάγραμμα 4). Οι πυλώνες αυτοί —μαζί με τον πυλώνα 1 σχετικά με την «πράσινη μετάβαση»— υποστηρίζονται από τον μεγαλύτερο αριθμό μέτρων και, ως εκ τούτου, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι σημειώνουν τη μεγαλύτερη πρόοδο.

Διάγραμμα 4: Πρόοδος των οροσήμων και των στόχων ανά πυλώνα του ΜΑΑ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Παρότι ο αριθμός των Ο&Σ που αναφέρθηκαν ότι παρουσιάζουν καθυστέρηση είναι συνολικά μικρός, οι τομείς¹⁴ της χάραξης πολιτικών, των νέων δημόσιων υπηρεσιών και διαδικασιών, καθώς και των αναβαθμίσεων των υποδομών, φαίνεται να παρουσιάζουν περισσότερες καθυστερήσεις στην υλοποίηση (διάγραμμα 5), με βάση την εξαμηνιαία υποβολή εκθέσεων. Δεδομένου ότι οι τρεις αυτοί τομείς καλύπτουν μεγάλο αριθμό οροσήμων και στόχων κατά την παρούσα περίοδο υποβολής εκθέσεων, οι καθυστερήσεις ενδέχεται να μην είναι σημαντικές ή δυσανάλογες σε σύγκριση με τους άλλους τομείς.

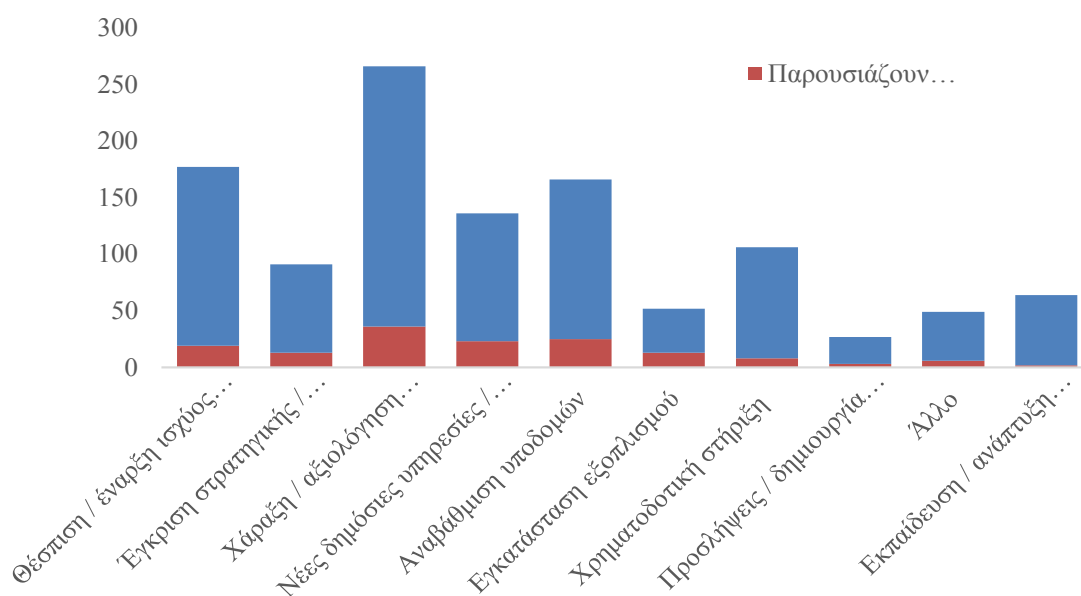
Κατά την παροχή εξηγήσεων για τις καθυστερήσεις, τα κράτη μέλη ανέφεραν δυσκολίες στην τήρηση της προθεσμίας για την υπογραφή των συμβάσεων και απρόβλεπτες χρονικές καθυστερήσεις στις κατασκευαστικές εργασίες. Συνολικά, τα κράτη μέλη δεν παρείχαν με συνέπεια λεπτομερείς εξηγήσεις για τις καθυστερήσεις και γενικά δεν τις θεώρησαν σημαντικές.

Μολονότι οι ενδεικτικές ημερομηνίες-στόχοι ορισμένων οροσήμων και στόχων παρουσίασαν καθυστέρηση, άλλοι επισπεύστηκαν. Σύμφωνα με τον τελευταίο κύκλο των δεδομένων της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων, οι καθυστερήσεις στην ημερομηνία-στόχο για την υλοποίηση που ανέφεραν τα κράτη μέλη επηρεάζουν κυρίως τα ορόσημα και τους στόχους που θα έπρεπε να είχαν υλοποιηθεί αρχικά το 2022 (πίνακας 3), με διάμεση περίοδο

¹⁴ Η ταξινόμηση των οροσήμων και των στόχων στην παρούσα παράγραφο αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και δεν αναφέρεται ως τέτοια από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων.

181 ημερών αναφερόμενων καθυστερήσεων. Τα ορόσημα και οι στόχοι που είχαν αρχικά προγραμματιστεί να υλοποιηθούν το 2023 φαίνεται, επί του παρόντος, να παρουσιάζουν λιγότερες καθυστερήσεις. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, για διάφορα ορόσημα και στόχους, η ημερομηνία-στόχος υλοποίησης επισπεύσθηκε¹⁵.

Διάγραμμα 5: Είδος οροσήμων και στόχων που παρουσιάζουν καθυστέρηση

Σημείωση: Η ταξινόμηση των οροσήμων και των στόχων στο ανωτέρω διάγραμμα αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και δεν αναφέρεται ως τέτοια από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πίνακας 3: Αριθμός και διάμεση περίοδος των Ο&Σ με καθυστερημένη ή πρόωγη αναφερόμενη ημερομηνία-στόχο υλοποίησης, για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

			Αρχική ημερομηνία-στόχος υλοποίησης				
			2020	2021	2022	2023	2024
Ο&Σ για τους οποίους τα κράτη μέλη καθυστέρησαν την αναφερόμενη ημερομηνία-στόχο υλοποίησης	Μεταρρυθμίσεις	Αριθμός Ο&Σ	8	51	135	40	2
		Διάμεση περίοδος καθυστέρησης (σε ημέρες)	48,5	91	181	182,5	320
	Επενδύσεις	Αριθμός Ο&Σ	0	32	139	59	7
		Διάμεση περίοδος καθυστέρησης (σε ημέρες)	ά.α.	120	181	274	275
Ο&Σ για τους οποίους τα κράτη μέλη επισπεύδουν την αναφερόμενη ημερομηνία-στόχο υλοποίησης	Μεταρρυθμίσεις	Αριθμός Ο&Σ	5	20	20	14	1
		Διάμεση περίοδος επίσπευσης (σε ημέρες)	115	149	246	308	366
	Επενδύσεις	Αριθμός Ο&Σ	0	7	20	21	4
		Διάμεση περίοδος επίσπευσης (σε ημέρες)	ά.α.	131	318	365	458

¹⁵ Η αναφερόμενη ημερομηνία-στόχος υλοποίησης των εν λόγω Ο&Σ είναι τουλάχιστον ένα τρίμηνο (δηλαδή 91 ημέρες) νωρίτερα απ' ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί στην ΕΑΣ του κράτους μέλους.

Σημείωση: Ο πίνακας αυτός βασίζεται σε δεδομένα που υποβάλλονται από τα ίδια τα κράτη μέλη και παρέχονται στο πλαίσιο της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων, στην οποία τα κράτη μέλη αναφέρουν την πρόοδο των μελλοντοστρεφών οροσήμων και στόχων έως το δεύτερο τρίμηνο του 2024. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με πιθανές καθυστερήσεις όσον αφορά τα ορόσημα και τους στόχους που πρέπει να υλοποιηθούν το 2025 και το 2026. Τα ορόσημα και οι στόχοι θεωρείται ότι υλοποιούνται εκ των προτέρων όταν υλοποιούνται κατά το τρίμηνο που προηγείται εκείνου που είχε αρχικά τεθεί ως στόχος.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Επιδόσεις του μηχανισμού με βάση τους κοινούς δείκτες

Οι κοινοί δείκτες δείχνουν την πρόοδο στην υλοποίηση των ΣΑΑ προς την επίτευξη κοινών στόχων και τις συνολικές επιδόσεις του ΜΑΑ. Μολονότι, στο πλαίσιο του ΜΑΑ, η εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων αποτελεί το βασικό μετρικό μέγεθος για την υλοποίηση κάθε ΣΑΑ, οι κοινοί δείκτες αντιπροσωπεύουν ένα σύνολο 14 δεικτών που καθορίστηκαν με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2106 της Επιτροπής¹⁶ στις 28 Σεπτεμβρίου 2021 για την απεικόνιση των συνολικών επιδόσεων και της προόδου του μηχανισμού ως προς την επίτευξη των στόχων του¹⁷.

Τα κράτη μέλη υποβάλλουν ανά εξάμηνο εκθέσεις σχετικά με την πρόοδό τους ως προς την επίτευξη των κοινών δεικτών. Σύμφωνα με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2106, τα κράτη μέλη υποβάλλουν έκθεση έως τις 28 Φεβρουαρίου (που καλύπτει την περίοδο υποβολής εκθέσεων του Ιουλίου και του Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους) και έως τις 31 Αυγούστου (που καλύπτει την περίοδο υποβολής εκθέσεων από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους). Η Επιτροπή δημοσιεύει τα δεδομένα των κοινών δεικτών σχετικά με τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας¹⁸, αφού διενεργήσει ορισμένους ελέγχους δεδομένων για τη διασφάλιση της συγκρισιμότητας των δεδομένων¹⁹. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού της Επιτροπής, όταν τα δεδομένα δημοσιεύονται σε επίπεδο κάθε κράτους μέλους, αυτά παρουσιάζονται με σχετικούς όρους.

Τα δεδομένα που έχουν υποβάλει τα κράτη μέλη μέχρι στιγμής δείχνουν ότι ο ΜΑΑ έχει ήδη σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά τους κοινούς δείκτες και σε όλους τους πυλώνες πολιτικής. Μέχρι σήμερα, τα δεδομένα των τριών κύκλων υποβολής εκθέσεων έχουν επανεξεταστεί και δημοσιευτεί στον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ο οποίος καλύπτει την πρόοδο που επιτεύχθηκε κατά την περίοδο από τον Φεβρουάριο του 2020 έως τον Δεκέμβριο του 2022. Δεδομένου ότι οι κοινοί δείκτες έχουν σχεδιαστεί για να αποτυπώνουν την πρόοδο που επιτυγχάνεται στην πράξη, τα προγενέστερα στάδια εφαρμογής των μέτρων των ΣΑΑ συχνά δεν αντικατοπτρίζονται στα δεδομένα. Το διάγραμμα 6 παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την πρόοδο προς την

¹⁶ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2106 της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2021, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας με τον καθορισμό των κοινών δεικτών και των λεπτομερών στοιχείων του πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

¹⁷ Καλύπτουν στοιχεία που είναι κοινά στα περισσότερα ΣΑΑ, αλλά δεν έχουν σχεδιαστεί για να αποτυπώνουν όλες τις πτυχές των σχεδίων, λόγω της σημαντικής ετερογένειας και του περιορισμένου αριθμού τους.

¹⁸ Βλ. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=el.

¹⁹ Η Επιτροπή δεν έχει βάση για να ελέγχει ή να επαληθεύει την ποιότητα των δεδομένων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη ούτε να τροποποιεί ή να απορρίπτει την υποβολή συγκεκριμένων εκθέσεων από τα κράτη μέλη.

επίτευξη των κοινών δεικτών και αποτυπώνει σημαντικά επιτεύγματα ως προς την επίτευξη των στόχων του μηχανισμού και των βασικών προτεραιοτήτων της ΕΕ.

Για παράδειγμα, περίπου 22 εκατομμύρια μεγαβάτ (στο εξής: MWh) εξοικονόμησης στην ετήσια κατανάλωση ενέργειας έχουν ήδη επιτευχθεί έως τον Δεκέμβριο του 2022 χάρη στη στήριξη από τον ΜΑΑ (διάγραμμα 7). Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης συγκαταλέγονται στις κορυφαίες προτεραιότητες της ΕΕ και αποτελεί προϋπόθεση για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, ενώ ο κοινός δείκτης (1) αποτυπώνει τη μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας που επιτυγχάνεται με τη στήριξη του ΜΑΑ. Στο πλαίσιο αυτό, η εξοικονόμηση ενέργειας που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής αντιστοιχεί κατά προσέγγιση στην εγκατεστημένη δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής στο Βέλγιο. Παραδείγματα αποτελούν οι μειώσεις της κατανάλωσης ενέργειας σε κτίρια, σχολεία, νοσοκομεία ή επιχειρήσεις.

Έως τον Δεκέμβριο του 2022 ο ΜΑΑ είχε βοηθήσει 1,43 εκατομμύρια επιχειρήσεις είτε μέσω χρηματικής στήριξης είτε μέσω στήριξης σε είδος (διάγραμμα 8). Η κρίση που προκάλεσε η COVID-19 είχε σοβαρό αντίκτυπο σε ολόκληρη την οικονομία της ΕΕ και οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) έχουν ιδιαίτερα πληγεί από την κρίση. Όσον αφορά τη στήριξη που παρέχεται για την τόνωση των οικονομιών της ΕΕ και την παροχή βοήθειας στις επιχειρήσεις, ο κοινός δείκτης (9) δείχνει τον αριθμό των επιχειρήσεων που υποστηρίζονται από μέτρα στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

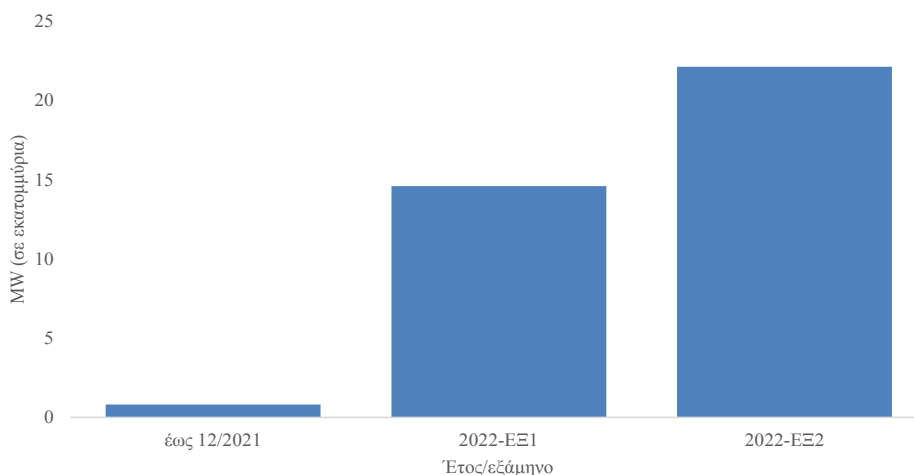
Διάγραμμα 6: Κατάσταση όσον αφορά την πρόοδο προς την επίτευξη των κοινών δεικτών²⁰

²⁰ Τα δεδομένα του παρακάτω διαγράμματος αντιστοιχούν στα δεδομένα που διαβίβασαν τα κράτη μέλη κατά τον κύκλο υποβολής εκθέσεων του Φεβρουαρίου 2023, τα οποία καλύπτουν την περίοδο από τον Φεβρουάριο του 2020 έως τον Δεκέμβριο του 2022. Για περισσότερες πληροφορίες, συμβουλευτείτε τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(1) Εξοικονόμηση στην ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας Σύνολο: 22 132 138 MWh/έτος	(2) Εγκατεστημένη πρόσθετη λειτουργική ικανότητα για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές Σύνολο: 1 061 MWh (υδρογόνο 0 MWh)	(3) Υποδομές εναλλακτικών καυσίμων (σημεία ανεφοδιασμού/επαναφόρτισης) Σύνολο: 512 543
(4) Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα προστασίας κατά των πλημμυρών, των δασικών πυρκαγιών και άλλων φυσικών καταστροφών που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή Σύνολο: 5 875 129	(5) Επιπλέον κατοικίες με πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας Σύνολο: 17 787 329	(6) Επιχειρήσεις που λαμβάνουν στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών Σύνολο: 379 435
(7) Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών Σύνολο: 247 798 959	(8) Ερευνητές που εργάζονται σε υποστηριζόμενες ερευνητικές εγκαταστάσεις Σύνολο: 5 211	(9) Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: μικρές, συμπεριλαμβανομένων πολύ μικρών, μεσαίες, μεγάλες) Σύνολο: 1 429 820
(10) Αριθμός συμμετεχόντων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση Σύνολο: 6 888 121	(11) Αριθμός απόμων που εργάζονται ή συμμετέχουν σε δραστηριότητες αναζήτησης εργασίας Σύνολο: 688 091	(12) Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης Σύνολο: 18 646 974
(13) Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης Σύνολο: 555 062	(14) Αριθμός νέων ηλικίας 15-29 ετών που λαμβάνουν στήριξη Σύνολο: 4 115 196	

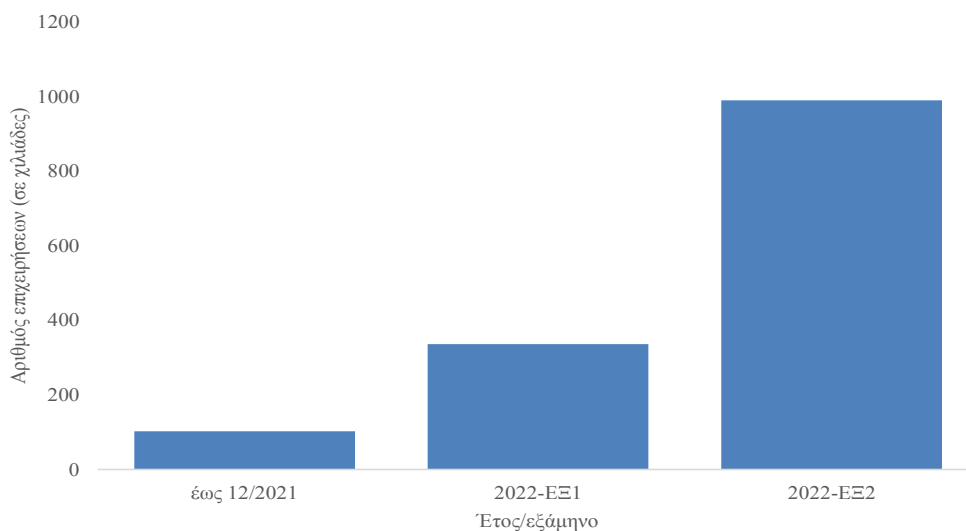
Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Διάγραμμα 7: Εξέλιξη της εξοικονόμησης στην ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε MWh ανά έτος

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

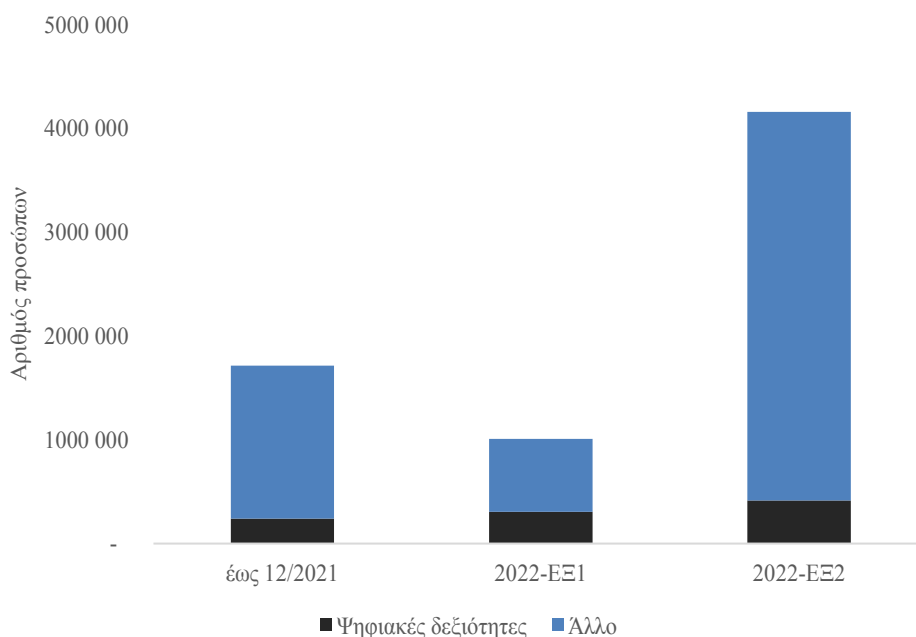
Διάγραμμα 8: Εξέλιξη του αριθμού των υποστηριζόμενων επιχειρήσεων

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Το δεύτερο εξάμηνο του 2022, πάνω από 4 εκατομμύρια άτομα εκπαιδεύτηκαν με τη στήριξη του ΜΑΑ (διάγραμμα 9). Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 διατάραξε επίσης σε μεγάλο βαθμό τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης της ΕΕ, και ο κοινός δείκτης (10) αντικατοπτρίζει τη συμβολή του ΜΑΑ στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, καθώς και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, με την παρουσίαση του αριθμού των συμμετεχόντων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση λόγω της στήριξης που έλαβε μέσω μέτρων του ΜΑΑ. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι ζωτικής σημασίας για την προετοιμασία των πολιτών για τις σημερινές προκλήσεις, ιδίως την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση, και για να διασφαλιστεί ότι έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις δεξιότητες που χρειάζονται. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε προγράμματα κατάρτισης που αποσκοπούν στη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων, υπό το πρίσμα της διαρκώς αυξανόμενης σημασίας τους στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

Διάγραμμα 9: Εξέλιξη συμμετεχόντων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

2.2. Αυξημένη διαφάνεια κατά την αξιολόγηση των αιτημάτων καταβολής

Τα κονδύλια του ΜΑΑ μπορούν να εκταμιευθούν μόνο υπό την προϋπόθεση της ικανοποιητικής εκπλήρωσης των σχετικών οροσήμεων και στόχων που καλύπτονται από το αίτημα καταβολής, σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού ΜΑΑ. Η αξιολόγηση από την Επιτροπή των οροσήμεων και των στόχων αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του ΜΑΑ και απαιτεί λεπτομερή ανάλυση, ώστε να διαπιστωθεί αν τα κράτη μέλη έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους με ικανοποιητικό τρόπο.

Στην ανακοίνωσή της σχετικά με τη διετή επέτειο του ΜΑΑ που δημοσιεύτηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2023²¹, η Επιτροπή αύξησε την προβλεψιμότητα και τη διαφάνεια παρουσιάζοντας τα εργαλεία υλοποίησης που χρησιμοποιούνται κατά την αξιολόγηση των αιτημάτων καταβολής. Η ανακοίνωση και τα παραρτήματά της παρέχουν λεπτομερή περιγραφή τόσο του πλαισίου που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των οροσήμεων και των στόχων όσο και της μεθοδολογίας αναστολής πληρωμών.

Πλαίσιο για την αξιολόγηση των οροσήμεων και των στόχων στο πλαίσιο του κανονισμού ΜΑΑ

Τον Φεβρουάριο του 2023, η Επιτροπή δημοσίευσε το πλαίσιο της για την αξιολόγηση της ικανοποιητικής εκπλήρωσης των οροσήμεων και των στόχων, με σκοπό την υποστήριξη των εθνικών αρχών, των ενδιαφερόμενων μερών και του ευρύτερου κοινού, όσον αφορά την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αξιολογείται η εφαρμογή των μέτρων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ πριν από κάθε εκταμίευση.

²¹ Βλ. [COM\(2023\) 99 final](#).

Η ικανοποιητική εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων αξιολογείται βάσει των ΕΑΣ που εγκρίνουν τα ΣΑΑ. Η Επιτροπή βασίζεται στην περιγραφή κάθε οροσήμου και στόχου υπό το πρίσμα του πλαισίου και του σκοπού του για να καθορίσει τις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν τα κράτη μέλη. Στη συνέχεια, καθορίζει, με βάση τη δέουσα αιτιολόγηση που παρέχουν τα κράτη μέλη, κατά πόσον έχει εκπληρωθεί ικανοποιητικά ένα συγκεκριμένο ορόσημο ή ένας συγκεκριμένος στόχος. Σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων και σύμφωνα με την εφαρμογή της αρχής de minimis, μπορούν να γίνουν δεκτές ελάχιστες αποκλίσεις που συνδέονται με τα ποσά, τις τυπικές απαιτήσεις, το χρονοδιάγραμμα ή την ουσία. Η πλήρης μεθοδολογία που αντιπροσωπεύει το πλαίσιο στο οποίο βασίζεται η Επιτροπή για τη διενέργεια της αξιολόγησης του αιτήματος καταβολής παρουσιάζεται στο παράρτημα I της ανακοίνωσης που δημοσιεύθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2023²².

Διαδικασία αναστολής καταβολής

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε επίσης τη μεθοδολογία της για τον καθορισμό του ποσού που πρέπει να ανασταλεί σε περίπτωση μη ικανοποιητικής εκπλήρωσης ενός οροσήμου ή στόχου, με πλήρη σεβασμό των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας. Ο κανονισμός ΜΑΑ προβλέπει εξαιρετικές περιστάσεις κατά τις οποίες τα κράτη μέλη ενδέχεται να αντιμετωπίσουν καθυστερήσεις στην εφαρμογή των μέτρων, οι οποίες επηρεάζουν την έγκαιρη εκπλήρωση ορισμένων οροσήμων και στόχων. Οι καταστάσεις αυτές δεν θα πρέπει να εμποδίζουν την πραγματοποίηση καταβολών για ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά²³. Ως εκ τούτου, ο κανονισμός προβλέπει μηχανισμό για να δοθεί στα κράτη μέλη πρόσθετος χρόνος (έως έξι μήνες) για την υλοποίηση του σχετικού οροσήμου ή στόχου. Στην περίπτωση αυτή, ο κανονισμός ΜΑΑ παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αναστείλει εν μέρει ή πλήρως τις καταβολές, διασφαλίζοντας έτσι επίσης τη συμμόρφωση με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

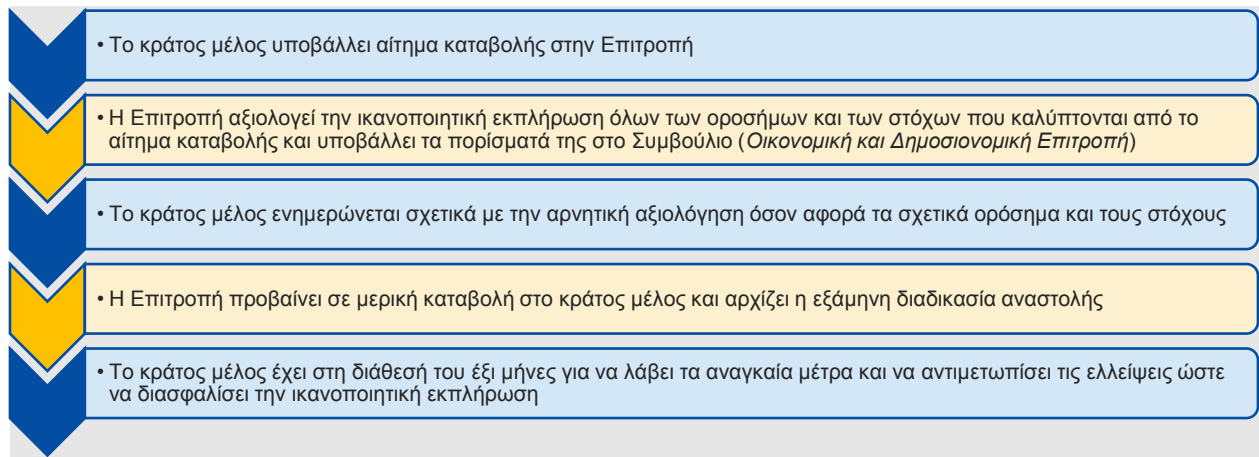
Η αναστολή καταβολής επιτρέπει στα κράτη μέλη να υποβάλουν αίτημα καταβολής, ακόμη και αν δεν έχουν εκπληρωθεί ακόμη όλα τα ορόσημα και οι στόχοι. Η διαδικασία αναστολής (διάγραμμα 10) παρέχει χρόνο στα κράτη μέλη για να εκπληρώσουν τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που θεωρείται ότι δεν έχουν εκπληρωθεί εντός έξι μηνών από την έκδοση απόφασης αναστολής. Τέλος, εάν το κράτος μέλος δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει το σχετικό ορόσημο ή στόχο εντός της εν λόγω εξάμηνης περιόδου, η χρηματοδοτική συνεισφορά του ή η δανειακή στήριξη θα μειωθεί μόνιμα, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 6 του κανονισμού ΜΑΑ. Η πλήρης μεθοδολογία που περιγράφει λεπτομερώς τον υπολογισμό του προς αναστολή ποσού παρουσιάζεται στο παράρτημα II της ανακοίνωσης που δημοσιεύθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2023.

²² Βλ. [COM\(2023\) 99 final](#).

²³ Η μερική αναστολή δεν είναι δυνατή σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των οροσήμων ή των στόχων που σχετίζονται με το σύστημα ελέγχου ενός κράτους μέλους, τα οποία είναι αναγκαία για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Μια τέτοια περίπτωση οδηγεί πάντα στην αναστολή της πλήρους δόσης και όλων των μελλοντικών δόσεων, έως ότου αποκατασταθεί η μη εκπλήρωση.

Το 2023 η Επιτροπή αντιμετώπισε τις πρώτες περιπτώσεις μη ικανοποιητικής εκπλήρωσης²⁴. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή περιέγραψε σε επιστολή προς το οικείο κράτος μέλος τον λόγο για τον οποίο τα ορόσημα ή οι στόχοι θεωρήθηκαν ότι δεν έχουν εκπληρωθεί και το σχετικό ποσό που πρέπει να ανασταλεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στον κανονισμό ΜΑΑ. Είναι προνόμιο του οικείου κράτους μέλους να κοινοποιεί τις πληροφορίες αυτές στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή (ΟΔΕ). Μέχρι στιγμής, τα οικεία κράτη μέλη έχουν κοινοποιήσει την επιστολή τους στην ΟΔΕ.

Διάγραμμα 10: Διαδικασία για την αναστολή καταβολής

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

2.3. Αναίρεση των οροσήμων και των στόχων στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 3 του κανονισμού ΜΑΑ, «[η] ικανοποιητική εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων προϋποθέτει ότι τα μέτρα που σχετίζονται με ορόσημα και στόχους που είχαν εκπληρωθεί ικανοποιητικά στο παρελθόν δεν έχουν αναιρεθεί από το οικείο κράτος μέλος».

Σήμερα, από κοινού με την παρούσα έκθεση, η Επιτροπή δημοσιεύει το πλαίσιο για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης (βλ. παράρτημα II). Το πλαίσιο ανταποκρίνεται σε σύσταση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου²⁵ και παρέχει νομική σαφήνεια και διαφάνεια σχετικά με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται σε περίπτωση αναίρεσης, με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται η συνέχιση της υλοποίησης του ΜΑΑ και η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Η Επιτροπή μπορεί να επανεξετάσει και να τροποποιήσει την παρούσα μεθοδολογία, καθώς αποκτά περισσότερη πείρα από την εφαρμογή της.

2.4. Αναθεώρηση των ΣΑΑ

Το σχέδιο REPowerEU αναγνωρίζει ότι ο ΜΑΑ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη ασφαλούς, οικονομικά προσιτής και καθαρής ενέργειας και ότι ο τροποποιημένος κανονισμός ΜΑΑ άρχισε να ισχύει τον Φεβρουάριο του 2023, στο

²⁴ Για το λιθουανικό αίτημα καταβολής, βλ. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1286.

²⁵ Ειδική έκθεση αριθ. 07/2023: Σχεδιασμός του συστήματος δικλίδων της Επιτροπής για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

πλαίσιο της απάντησης της Επιτροπής στις πρόσφατες ενεργειακές και γεωπολιτικές εξελίξεις. Ως εκ τούτου, ο κανονισμός ΜΑΑ τροποποιήθηκε ώστε να στηρίζει νέες ή κλιμακούμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προορίζονται για τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού (ιδίως των ορυκτών καυσίμων), την αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας, την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και, τελικά, την αύξηση της ανθεκτικότητας, της ασφάλειας και της βιωσιμότητας του ενεργειακού συστήματος της Ένωσης. Για να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τα πρόσθετα κονδύλια, ο τροποποιημένος κανονισμός ΜΑΑ καλεί τα κράτη μέλη να αναθεωρήσουν τα οικεία ΣΑΑ για να προσθέσουν νέες ή «κλιμακούμενες» μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που σχετίζονται με την ενέργεια μέσω ειδικού «κεφαλαίου για το REPowerEU». Ο τροποποιημένος κανονισμός εισάγει επίσης ένα σύνολο στόχων του REPowerEU τους οποίους θα πρέπει να επιτύχουν τα εν λόγω πρόσθετα μέτρα (βλ. άρθρο 21γ του τροποποιημένου κανονισμού ΜΑΑ).

Η ταχεία υλοποίηση των ΣΑΑ παραμένει η πρώτη προτεραιότητα και οι αναθεωρήσεις των ΣΑΑ και η υποβολή των κεφαλαίων για το REPowerEU δεν θα πρέπει να εμποδίζουν τα κράτη μέλη από την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων που προβλέπονται στις ΕΑΣ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να πραγματοποιούν κάθε δυνατή προσπάθεια για να υποβάλλουν έγκαιρα τα αιτήματα καταβολής και να διασφαλίζουν την πρόοδο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, ώστε να καθίσταται δυνατή η έγκαιρη εκταμίευση των κονδυλίων.

Από την έναρξη ισχύος του τροποποιημένου κανονισμού ΜΑΑ τον Φεβρουάριο του 2023, 20 κράτη μέλη υπέβαλαν τα οικεία τροποποιημένα ΣΑΑ μαζί με τα κεφάλαια για το REPowerEU, τα οποία θα συμβάλουν στη μετάβαση των κρατών μελών προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, θα αυξήσουν την ενεργειακή απόδοση και θα μειώσουν την εξάρτηση της Ευρώπης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα.

Τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την τροποποίηση των ΣΑΑ και την υποβολή κεφαλαίων για το REPowerEU

Τα κράτη μέλη μπορούν να υποβάλουν αιτιολογημένο αίτημα στην Επιτροπή για την υποβολή πρότασης τροποποίησης ή αντικατάστασης των οικείων υφιστάμενων ΣΑΑ για τέσσερις λόγους αναθεώρησης²⁶. Πρώτον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προτείνουν νέες ή «κλιμακούμενες» μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που σχετίζονται με την ενέργεια μέσω ειδικού «κεφαλαίου για το REPowerEU». Δεύτερον, τα κράτη μέλη μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2, να προτείνουν την προσαρμογή —προς τα πάνω ή προς τα κάτω— των μέτρων τους ώστε να ληφθεί υπόψη η επικαιροποιημένη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που δημοσιεύθηκε στις 30 Ιουνίου 2022. Τρίτον, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν τροποποίηση του σχεδίου τους εάν η επίτευξη ενός ή περισσότερων οροσίων και στόχων στο οικείο ΣΑΑ πάψει να είναι εφικτή λόγω αντικειμενικών περιστάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού ΜΑΑ. Τέλος, τα κράτη μέλη είχαν προθεσμία έως τις 31 Αυγούστου 2023 για να ζητήσουν στήριξη στο πλαίσιο της συνιστώσας

²⁶ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία τροποποίησης των υφιστάμενων σχεδίων και τις λεπτομέρειες κατάρτισης των κεφαλαίων για το REPowerEU, βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του σχεδίου REPowerEU» ([2023/C 80/01](#)).

του δανείου του ΜΑΑ και να αναθεωρήσουν αναλόγως τα σχέδιά τους, τα οποία θα υποβάλλονταν προς αξιολόγηση από την Επιτροπή. Περισσότερες πληροφορίες για κάθε συνιστώσα δανείου παρέχονται στην ενότητα που ακολουθεί.

Έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023, η Επιτροπή έχει λάβει 25 τροποποιημένα ΣΑΑ και 20 κεφάλαια για το REPowerEU (πίνακας 4). Το Συμβούλιο ενέκρινε οκτώ τροποποιημένα ΣΑΑ (Γερμανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Σλοβακία και Φινλανδία), τέσσερα από τα οποία περιλαμβάνουν κεφάλαια για το REPowerEU (Εσθονία, Γαλλία, Μάλτα και Σλοβακία). Κατά τον χρόνο εκπόνησης της παρούσας ετήσιας έκθεσης, η Επιτροπή αξιολόγησε τις τροποποιήσεις που πρότειναν 16 κράτη μέλη. Ο πίνακας 5 περιγράφει τις νομικές βάσεις που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την τροποποίηση των οικείων ΣΑΑ, σύμφωνα με τον κανονισμό ΜΑΑ.

Πίνακας 4: Πίνακας επισκόπησης της υποβολής των τροποποιημένων ΣΑΑ και των κεφαλαίων για το REPowerEU²⁷

	Ημερομηνία υποβολής	Κεφάλαιο για το REPowerEU που υποβλήθηκε	Ημερομηνία θετικής αξιολόγησης της Επιτροπής	Ημερομηνία έγκρισης από το Συμβούλιο
Βέλγιο	20 Ιουλίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Βουλγαρία				
Τσεχία	30 Ιουνίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Δανία	31 Μαΐου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Γερμανία	9 Δεκεμβρίου 2022	Όχι	17 Ιανουαρίου 2023	14 Φεβρουαρίου 2023
Εσθονία	9 Μαρτίου 2023	Ναι	12 Μαΐου 2023	16 Ιουνίου 2023
Ιρλανδία	22 Μαΐου 2023	Όχι	26 Ιουνίου 2023	14 Ιουλίου 2023
Ελλάδα	31 Αυγούστου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Ισπανία	6 Ιουνίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Γαλλία	20 Απριλίου 2023	Ναι	26 Ιουνίου 2023	14 Ιουλίου 2023
Κροατία	31 Αυγούστου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Ιταλία	11 Ιουλίου 2023	Όχι	28 Ιουλίου 2023	Δεν έχει ακόμη εγκριθεί
	7 Αυγούστου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Κύπρος	1 Σεπτεμβρίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Λετονία				
Λιθουανία	30 Ιουνίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Λουξεμβούργο	11 Νοεμβρίου 2022	Όχι	9 Δεκεμβρίου 2022	17 Ιανουαρίου 2023
Ουγγαρία	31 Αυγούστου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Μάλτα	26 Απριλίου 2023	Ναι	26 Ιουνίου 2023	14 Ιουλίου 2023
Κάτω Χώρες	6 Ιουλίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση	

²⁷ Ημερομηνία τελευταίας ενημέρωσης την 1η Σεπτεμβρίου 2023.

	Ημερομηνία υποβολής	Κεφάλαιο για το REPowerEU που υποβλήθηκε	Ημερομηνία θετικής αξιολόγησης της Επιτροπής	Ημερομηνία έγκρισης από το Συμβούλιο
			βρίσκεται σε εξέλιξη	
Αυστρία	14 Ιουλίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Πολωνία	31 Αυγούστου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Πορτογαλία	26 Μαΐου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Ρουμανία				
Σλοβενία	14 Ιουλίου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	
Σλοβακία	26 Απριλίου 2023	Ναι	26 Ιουνίου 2023	14 Ιουλίου 2023
Φινλανδία	26 Ιανουαρίου 2023	Όχι	28 Φεβρουαρίου 2023	7 Μαρτίου 2023
Σουηδία	24 Αυγούστου 2023	Ναι	Η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη	

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πίνακας 5: Νομική βάση που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την τροποποίηση των οικείων ΣΑΑ

	Προσθήκη κεφαλαίου για το REPowerEU (άρθρο 21γ)	Προσαρμογή μετά την επικαιροποίηση της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς (άρθρο 18 παράγραφος 2)	Τροποποίηση λόγω αντικειμενικών περιστάσεων (άρθρο 21)	Προσθήκη μέτρων για τη λήψη πρόσθετων δανείων ΜΑΑ (άρθρο 14)
Βέλγιο	•	•	•	•
Βουλγαρία				
Τσεχία	•	•	•	•
Δανία	•			
Γερμανία			•	
Εσθονία	•	•	•	
Ιρλανδία			•	
Ελλάδα	•		•	•
Ισπανία	•	•	•	•
Γαλλία	•	•	•	
Κροατία	•	•	•	•
Ιταλία	•	•	•	
Κύπρος	•	•	•	
Λετονία				
Λιθουανία	•	•	•	•
Λουξεμβούργο		•		
Ουγγαρία	•		•	•
Μάλτα	•	•	•	
Κάτω Χώρες	•		•	
Αυστρία	•		•	
Πολωνία	•	•	•	•
Πορτογαλία	•	•	•	•
Ρουμανία				
Σλοβενία	•	•	•	•
Σλοβακία	•	•	•	
Φινλανδία		•		

	Προσθήκη κεφαλαίου για το REPowerEU (άρθρο 21γ)	Προσαρμογή μετά την επικαιροποίηση της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς (άρθρο 18 παράγραφος 2)	Τροποποίηση λόγω αντικειμενικών περιστάσεων (άρθρο 21)	Προσθήκη μέτρων για τη λήψη πρόσθετων δανείων MAA (άρθρο 14)
Σουηδία	•	•		

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Αναθεωρημένη μη επιστρεπτέα στήριξη στο πλαίσιο του MAA

Σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 του κανονισμού MAA, τα κράτη μέλη μπορούν να επικαιροποιούν τα οικεία ΣΑΑ ώστε να ληφθεί υπόψη η επικαιροποιημένη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που δημοσιεύτηκε στις 30 Ιουνίου 2022. Τα κράτη μέλη που έχουν μειωμένη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά μπορούν να αναθεωρήσουν αναλόγως τα οικεία σχέδια. Τα κράτη μέλη που έχουν αυξημένη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτούς τους πρόσθετους πόρους για τη χρηματοδότηση επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στα αναθεωρημένα σχέδιά τους ή στο κεφάλαιο για το REPowerEU. Ο πίνακας 6 κατωτέρω παρέχει επισκόπηση της μεταβολής των κρατών μελών όσον αφορά τη μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη βάσει του άρθρου 18.

Πίνακας 6: Μεταβολή της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού MAA

	Μεταβολή της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης δυνάμει του άρθρου 18 (σε EUR, τρέχουσες τιμές)
Βέλγιο	-1 400 569 368
Βουλγαρία	-578 533 524
Τσεχία	603 614 884
Δανία	-122 251 741
Γερμανία	2 405 023 531
Εσθονία	-106 027 582
Ιρλανδία	-74 597 916
Ελλάδα	-343 234 449
Ισπανία	7 701 317 190
Γαλλία	-1 919 823 196
Κροατία	-785 114 933
Ιταλία	143 242 804
Κύπρος	-90 187 539
Λετονία	-128 150 411
Λιθουανία	-125 059 297
Λουξεμβούργο	-10 834 458
Ουγγαρία	-1 363 094 805
Μάλτα	-58 127 595
Κάτω Χώρες	-1 253 935 169
Αυστρία	289 454 205
Πολωνία	-1 330 690 569
Πορτογαλία	1 633 096 593
Ρουμανία	-2 119 187 698
Σλοβενία	-285 970 648
Σλοβακία	-322 838 535
Φινλανδία	-263 289 938

**Μεταβολή της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής
στήριξης δυνάμει του άρθρου 18 (σε EUR,
τρέχουσες τιμές)**

Σουηδία	-107 279 840
---------	--------------

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Δάνεια στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο για το REPowerEU, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επωφεληθούν από τους εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης των δανείων στο πλαίσιο του ΜΑΑ, τους οποίους έπρεπε να ζητήσουν έως τις 31 Αυγούστου 2023. Ο πίνακας 7 κατωτέρω παρέχει επισκόπηση των αιτημάτων (συμπεριλαμβανομένου του ποσού των δανείων) που υποβλήθηκαν ανά κράτος μέλος εντός της νόμιμης προθεσμίας. Οι πληροφορίες αυτές κοινοποιήθηκαν επίσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο την 1η Σεπτεμβρίου 2023.

Πίνακας 7: Δάνεια που ζητήθηκαν από τα κράτη μέλη έως τις 31 Αυγούστου 2023

	Ποσό δεσμευμένων δανείων στο πλαίσιο των πρώτων ΣΑΑ (σε EUR, τρέχουσες τιμές)	Ποσό πρόσθετων αιτούμενων δανείων με αναθεώρηση των ΣΑΑ (σε EUR, τρέχουσες τιμές)	Ποσό συνολικών δανείων που θα δεσμευτεί* (σε EUR, τρέχουσες τιμές)	Τήρηση ή υπέρβαση του 6,8 % του ανώτατου ορίου του ΑΕΕ
Βέλγιο		264 200 000	264 200 000	Όχι
Βουλγαρία				Όχι
Τσεχία		818 100 000	818 100 000	Όχι
Δανία				Όχι
Γερμανία				Όχι
Εσθονία				Όχι
Ιρλανδία				Όχι
Ελλάδα	12 727 538 920	5 000 000 000	17 727 538 920	Ναι
Ισπανία		84 267 050 000	84 267 050 000	Όχι
Γαλλία				Όχι
Κροατία		4 442 508 187	4 442 508 187	Ναι
Ιταλία	122 601 810 400		122 601 810 400	Ναι
Κύπρος	200 320 000		200 320 000	Όχι
Λετονία				Όχι
Λιθουανία		1 722 000 000	1 722 000 000	Όχι
Λουξεμβούργο				Όχι
Ουγγαρία		3 920 000 000	3 920 000 000	Όχι
Μάλτα				Όχι
Κάτω Χώρες				Όχι
Αυστρία				Όχι
Πολωνία	11 506 500 000	23 034 803 518	34 541 303 518	Ναι
Πορτογαλία	2 699 000 000	3 191 756 353	5 890 756 353	Όχι
Ρουμανία	14 942 153 000		14 942 153 000	Ναι
Σλοβενία	705 370 000	587 000 000	1 292 370 000	Όχι
Σλοβακία				Όχι
Φινλανδία				Όχι
Σουηδία				Όχι
ΕΕ 27	165 382 692 320	127 247 418 058	292 630 110 378	

Σημείωση: *Τα αιτήματα δανείων που υποβλήθηκαν έως τις 31 Αυγούστου 2023 δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 19 του κανονισμού ΜΑΑ και τα αναθεωρημένα σχέδια θα πρέπει να εγκριθούν από το Συμβούλιο. Ως εκ τούτου, ο παρών πίνακας παρέχει μόνο μια προκαταρκτική εκτίμηση του συνολικού ποσού των δανείων που δεσμεύτηκαν στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Στο πλαίσιο του REPowerEU, τα κράτη μέλη θα μπορούν να λάβουν προχρηματοδότηση σε δύο δόσεις, μεταξύ 2023 και 2024. Αυτό θα είναι δυνατό μετά την υποβολή του κεφαλαίου για το REPowerEU, υπό την προϋπόθεση ότι οι σχετικές ΕΑΣ θα εγκριθούν από το Συμβούλιο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023. Για τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια για το REPowerEU, τα κράτη μέλη θα μπορούν να ζητούν προχρηματοδότηση ύψους έως και 20 % των πρόσθετων πηγών χρηματοδότησης του REPowerEU από τα δικαιώματα του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (στο εξής: ΣΕΔΕ) και τις μεταφορές από το αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit (στο εξής: BAR), την αυξημένη κατανομή στο πλαίσιο του ΜΑΑ, όπως επικαιροποιήθηκε έως τον Ιούνιο του 2022, και στο πλαίσιο της εναπομένουσας συνιστώσας του δανείου του ΜΑΑ.

2.5. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά τη χρηματοδότηση του ΜΑΑ

Τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά τη χρηματοδότηση του NextGenerationEU

Στο πλαίσιο του NextGenerationEU, η Επιτροπή μπορεί να συγκεντρώσει έως και 806,9 δισ. EUR από τα μέσα του 2021 έως το 2026 μέσω της έκδοσης ομολόγων της ΕΕ, γεγονός που καθιστά την ΕΕ έναν από τους μεγαλύτερους εκδότες χρεωστικών τίτλων σε ευρώ κατά την περίοδο αυτή. Παρά την αστάθεια της αγοράς κατά το προηγούμενο έτος, η Επιτροπή μπόρεσε να εκπληρώσει έγκαιρα όλες τις δεσμεύσεις εκταμίευσης στο πλαίσιο του NextGenerationEU και να συνεχίσει να επιδιώκει τους στόχους της για άντληση κεφαλαίων στις αγορές με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο.

Τον Ιούνιο του 2022 η Επιτροπή ανακοίνωσε το σχέδιο χρηματοδότησής της για την περίοδο από τον Ιούνιο έως τα τέλη Δεκεμβρίου 2022. Σύμφωνα με το εν λόγω σχέδιο χρηματοδότησης, η Επιτροπή συγκέντρωσε πρόσθετη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση ύψους 50 δισ. EUR για το NextGenerationEU, η οποία συμπληρώνεται με την έκδοση βραχυπρόθεσμων γραμματίων της ΕΕ. Τα ομόλογα που εκδόθηκαν ήταν συνδυασμός συμβατικών και πράσινων ομολόγων, με πλήρη σεβασμό του πλαισίου πράσινων ομολόγων του NextGenerationEU. Οι συναλλαγές αυτές έχουν αυξήσει το συνολικό ανεξόφλητο ποσό των ομολόγων NextGenerationEU σε 171 δισ. EUR, εκ των οποίων 36,5 δισ. EUR είχαν συγκεντρωθεί με την έκδοση πράσινων ομολόγων. Το συνολικό ποσό των ανεξόφλητων γραμματίων της ΕΕ στα τέλη Δεκεμβρίου ανερχόταν σε 17 δισ. EUR²⁸.

Τον Δεκέμβριο του 2022 η Επιτροπή ανακοίνωσε το σχέδιο χρηματοδότησής της για την περίοδο από τον Ιανουάριο έως τα τέλη Ιουνίου 2023, το οποίο περιλάμβανε πράξεις μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης ύψους έως 80 δισ. EUR. Τελικά, εκδόθηκαν ομόλογα

²⁸ Τα ομόλογα της ΕΕ αποτελούν το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της Επιτροπής στο πλαίσιο της ενοποιημένης προσέγγισης χρηματοδότησής της. Έχουν ληκτότητα 3 ετών και άνω. Η Επιτροπή εκδίδει ομόλογα της ΕΕ με ληκτότητες αναφοράς (3, 5, 7, 10, 15, 20, 25, 30 έτη) για την υλοποίηση του σχεδίου χρηματοδότησής της. Η Επιτροπή άρχισε να εκδίδει γραμμάτια της ΕΕ, τίτλος με βραχύτερη ληκτότητα κάτω του ενός έτους, τον Σεπτέμβριο του 2021. Το πρόγραμμα γραμματίων της ΕΕ παρέχει πρόσθετη ευελιξία στην Επιτροπή ως εκδότη και στηρίζει τη ρευστότητα των τίτλων της. Τα γραμμάτια της ΕΕ έχουν ληκτότητα μεταξύ 3 και 6 μηνών.

της ΕΕ ύψους 78 δισ. EUR, με μέση ληκτότητα περίπου 14 ετών. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε επίσης τριμηνιαία και εξαμηνιαία γραμμάτια της ΕΕ μέσω διμηνιαίων δημοπρασιών για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών, με 17,9 δισ. EUR σε ανεξόφλητα γραμμάτια της ΕΕ στα τέλη Ιουνίου 2023. Χρησιμοποιήθηκαν δώδεκα δημοπρασίες για την έκδοση 24 γραμματίων της ΕΕ, με μέσο μέγεθος περίπου 1 δισ. EUR το καθένα.

Χάρη σ' αυτές τις επιτυχείς εκδόσεις, η ΕΕ μπόρεσε να συνεχίσει την ομαλή χρηματοδότηση των ΣΑΑ των κρατών μελών μέσω των έγκαιρων εκταμιεύσεων των εσόδων. Η Επιτροπή πραγματοποίησε όλες τις εκταμιεύσεις προς τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΜΑΑ μόλις κατέστησαν απαιτητές, κατά μέσο όρο εντός έξι εργάσιμων ημερών από την έγκριση της εκταμίευσης. Δεν σημειώθηκαν καθυστερήσεις.

Πλαίσιο για τα πράσινα ομόλογα

Το 2020 η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι το 30 % των ομολόγων NextGenerationEU (NGEU) θα εκδοθούν ως πράσινα ομόλογα. Αυτό καταδεικνύει τη δέσμευση της Επιτροπής για βιώσιμη χρηματοδότηση, καθώς εισάγει στην αγορά ένα νέο πράσινο στοιχείο ενεργητικού που χαρακτηρίζεται από υψηλή πιστοληπτική διαβάθμιση και ρευστότητα, που παρέχει πρόσβαση σε πράσινες επενδύσεις για ευρύ φάσμα επενδυτών, και ενισχύει τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ευρώ στις αγορές βιώσιμης χρηματοδότησης.

Τα έσοδα του πράσινου ομολόγου NextGenerationEU χρηματοδοτούν το μερίδιο των σχετικών με το κλίμα δαπανών στον ΜΑΑ. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να αφιερώνει τουλάχιστον το 37 % της συνολικής αξίας του οικείου εθνικού ΣΑΑ σε επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με το κλίμα. Τα κράτη μέλη έχουν υπερβεί αυτόν τον στόχο, με τις εκτιμώμενες δαπάνες για το κλίμα να ανέρχονται πλέον σε περίπου 40 %.

Η Επιτροπή εξέδωσε το πρώτο πράσινο ομόλογο NextGenerationEU τον Οκτώβριο του 2021. Μέσω αυτού του 15ετούς ομολόγου, η Επιτροπή άντλησε 12 δισ. EUR, γεγονός που την καθιστά τη μεγαλύτερη συναλλαγή πράσινων ομολόγων στον κόσμο μέχρι σήμερα.

Οι δαπάνες για πράσινα ομόλογα NextGenerationEU αφορούν μέχρι στιγμής κυρίως την ενεργειακή απόδοση (47,6 % των καταναμημένων δαπανών) και τις καθαρές μεταφορές και υποδομές (42 %). Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι η τρίτη μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών (με το 5,6 % των δαπανών) μεταξύ εννέα κατηγοριών δαπανών στις οποίες μπορούν να διατεθούν έσοδα από τα πράσινα ομόλογα NextGenerationEU.

2.6. Λογιστικοί και άλλοι έλεγχοι κατά την υλοποίηση του ΜΑΑ

Ο ΜΑΑ αποτελεί μέσο που βασίζεται στις επιδόσεις. Οι πληρωμές από την Επιτροπή προς τα κράτη μέλη βασίζονται στην ικανοποιητική εκπλήρωση των προκαθορισμένων οροσήμων και στόχων που αναφέρονται στα ΣΑΑ. Για κάθε ΣΑΑ, η ΕΑΣ καθορίζει το σχετικό σύνολο οροσήμων και στόχων και το ανάλογο ποσό για κάθε δόση. Ως εκ τούτου, η νομιμότητα και η κανονικότητα των πληρωμών στο πλαίσιο του ΜΑΑ βασίζεται αποκλειστικά στην ικανοποιητική εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων. Δικαιούχοι

των κονδυλίων του ΜΑΑ είναι τα κράτη μέλη, μόλις δε αυτά εκταμειωθούν, εγγράφονται στον εθνικό προϋπολογισμό.

Το πλαίσιο ελέγχου του ΜΑΑ είναι προσαρμοσμένο στον μοναδικό χαρακτήρα του ΜΑΑ ως προγράμματος δαπανών της ΕΕ και βασίζεται σε δύο βασικούς πυλώνες: αφενός, τη νομιμότητα και την κανονικότητα των πράξεων, που αποτελούν την κύρια αρμοδιότητα της Επιτροπής, και, αφετέρου, την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, για την οποία είναι υπεύθυνα κυρίως τα κράτη μέλη, αλλά για την οποία η Επιτροπή διενεργεί επίσης ειδικούς ελέγχους.

Η Επιτροπή ενίσχυσε περαιτέρω την ευρωστία του πλαισίου ελέγχου του ΜΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των ελεγκτικών εργασιών της. Τα αποτελέσματα του ελέγχου και οι παρατηρήσεις δεν εντοπίζουν κρίσιμους ή υψηλούς κινδύνους που θα μπορούσαν να χαρακτηρίσουν τη δήλωση αξιοπιστίας που παρέχεται από τον γενικό διευθυντή της ΓΔ ECFIN στην ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων της²⁹, η οποία καλύπτει τον ΜΑΑ.

Έλεγχοι της νομιμότητας και κανονικότητας των αναλήψεων υποχρεώσεων και των πληρωμών

Το περιβάλλον ελέγχου της Επιτροπής περιλαμβάνει δύο επίπεδα: τους εκ των προτέρων ελέγχους πριν από την καταβολή της πληρωμής και τους εκ των υστέρων λογιστικούς ελέγχους στη συνέχεια.

Όταν υποβάλλεται αίτημα καταβολής από κράτος μέλος, η Επιτροπή αξιολογεί κατά τον εκ των προτέρων έλεγχο την ικανοποιητική εκπλήρωση κάθε οροσήμου και στόχου που το κράτος μέλος αναφέρει ότι έχει ολοκληρώσει. Για να επαληθευτεί αν τα ορόσημα και οι στόχοι έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά, τα αποδεικτικά στοιχεία που παρέχονται από το κράτος μέλος αξιολογούνται από ειδικές ομάδες χώρας σε επίπεδο Επιτροπής. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες και μπορεί να αποφασίσει να διενεργήσει πρόσθετους ελέγχους προκειμένου να λάβει τις αναγκαίες συμπληρωματικές δηλώσεις αξιοπιστίας όσον αφορά την επίτευξη των οροσήμων και των στόχων πριν από την καταβολή της πληρωμής. Εάν ορισμένα από τα ορόσημα και τους στόχους δεν έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά, η καταβολή μπορεί να ανασταλεί εν μέρει.

Το 2022 η Επιτροπή αξιολόγησε 13 αιτήματα καταβολής συμπεριλαμβανομένων 366 οροσήμων και στόχων, και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι όλα τα ορόσημα και οι στόχοι είχαν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Ως εκ τούτου, το 2022 δεν χρειάστηκε αναστολή ή μείωση των καταβολών.

Η Επιτροπή διενεργεί επίσης εκ των υστέρων ελέγχους βάσει κινδύνου σχετικά με τα ορόσημα και τους στόχους, ώστε να λάβει πρόσθετη διασφάλιση ότι οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το κράτος μέλος ήταν ορθές. Σύμφωνα με τη στρατηγική ελέγχου της,

²⁹ Annual Activity Report 2022 – Economic and Financial Affairs (Ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων 2022 – Οικονομικές και χρηματοδοτικές υποθέσεις), διατίθεται στη διεύθυνση https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2022-economic-and-financial-affairs_el.

για το 2022 η Επιτροπή διενήργησε επτά εκ των υστέρων ελέγχους σε ορόσημα και στόχους σχετικά με τα πρώτα αιτήματα καταβολής που υποβλήθηκαν από τη Γαλλία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, την Κροατία και τη Ρουμανία, καθώς και το δεύτερο αίτημα καταβολής που υπέβαλαν η Κροατία και η Ισπανία. Βάσει αξιολόγησης κινδύνου, οι ελεγκτικές εργασίες κάλυψαν και τα 15 ορόσημα και στόχους που προσδιορίστηκαν ως «υψηλού κινδύνου» και τα 12 που προσδιορίστηκαν ως «μεσαίου κινδύνου». Το 2023 διενεργούνται άλλοι επτά έλεγχοι για τα αιτήματα καταβολής από την Αυστρία, τη Δανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, το Λουξεμβούργο, τη Σλοβακία και την Τσεχία. Με βάση τις τελικές εκθέσεις ελέγχου που έχουν εκδοθεί μέχρι στιγμής, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα ορόσημα και οι στόχοι που υποβλήθηκαν σε έλεγχο έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Εάν η Επιτροπή είχε θεωρήσει εκ των υστέρων ότι ένα ορόσημο ή ένας στόχος δεν έχει επιτευχθεί ικανοποιητικά, θα είχε προβεί σε δημοσιονομικές διορθώσεις για την ανάκτηση του αχρεωστήτως καταβληθέντος μέρους της καταβολής.

Έλεγχοι για τη διασφάλιση επαρκούς προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, με τον τρόπο που ορίζεται στο άρθρο 22 του κανονισμού ΜΑΑ

Κάθε κράτος μέλος πρέπει να θέτει σε εφαρμογή και να διατηρεί αποτελεσματικά και αποδοτικά συστήματα ελέγχου και να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Κάθε κράτος μέλος οφείλει να περιγράφει λεπτομερώς το οικείο εθνικό σύστημα ελέγχου στο οικείο εθνικό ΣΑΑ, και τα συστήματα αυτά μπορούσαν να αξιολογούνται από την Επιτροπή είτε ως «επαρκή» (Α) είτε ως «ανεπαρκή» (C). Εάν οι ρυθμίσεις που προτείνει το κράτος μέλος αξιολογηθούν ως ανεπαρκείς, το σχέδιο δεν θα εγκριθεί. Κατά την αξιολόγηση των πέντε ΣΑΑ που εγκρίθηκαν το 2022, μετά την έγκριση της προηγούμενης ετήσιας έκθεσης, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι διέθεταν επαρκές σύστημα ελέγχου, όπως και τα υπόλοιπα 22 ΣΑΑ. Όπως συνέβη και σε προηγούμενες αξιολογήσεις, η Επιτροπή εντόπισε επίσης ορισμένες ελλείψεις σε καθένα από τα πέντε ΣΑΑ που αξιολογήθηκαν θετικά το 2022 και ζήτησε από τα οικεία κράτη μέλη να λάβουν πρόσθετα διορθωτικά μέτρα, με την προσθήκη συγκεκριμένων οροσήμεων για τους λογιστικούς και άλλους ελέγχους στα αντίστοιχα ΣΑΑ τους. Τα αντίστοιχα ορόσημα και στόχοι περιλαμβάνονται στο παράρτημα της ΕΑΣ και πρέπει να εκπληρώνονται πριν από την πραγματοποίηση οποιασδήποτε τακτικής καταβολής. Μετά την παραλαβή του αντίστοιχου αιτήματος καταβολής, η Επιτροπή αξιολογεί την ικανοποιητική εκπλήρωση αυτών των ειδικών οροσήμεων όσον αφορά τους λογιστικούς και άλλους ελέγχους και αναλύει τις υποβληθείσες διαχειριστικές δηλώσεις και τις συνόψεις των λογιστικών ελέγχων.

Επιπλέον, και σύμφωνα με τη στρατηγική ελέγχου της, η Επιτροπή διενεργεί ελέγχους συστημάτων με βάση τις πληροφορίες που διαθέτει η Επιτροπή και τις συνόψεις των λογιστικών ελέγχων και τις διαχειριστικές δηλώσεις που υποβάλλουν τα κράτη μέλη, μαζί με τα αιτήματα καταβολών τους. Στο πλαίσιο των ελέγχων συστημάτων, η Επιτροπή ελέγχει τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της απάτης, της διαφθοράς και της σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και της διπλής χρηματοδότησης. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται επίσης έλεγχοι βάσει κινδύνου στα συστήματα συλλογής και αποθήκευσης δεδομένων που αφορούν δικαιούχους,

εργολάβους, υπεργολάβους και πραγματικούς δικαιούχους. Η Επιτροπή έχει την εξουσία να ανακτά κονδύλια ή να προβαίνει σε δημοσιονομικές διορθώσεις εάν εντοπιστεί απάτη, διαφθορά ή σύγκρουση συμφερόντων και δεν διορθωθεί από τα κράτη μέλη ή σε περίπτωση που τα κράτη μέλη διαπράττουν σοβαρές παραβιάσεις των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στις συμβάσεις χρηματοδότησης και στις δανειακές συμβάσεις.

Η Επιτροπή διενήργησε 16 ελέγχους συστημάτων το 2022³⁰ και άλλους 11 το 2023 μέχρι στιγμής³¹, εκδίδοντας κατά περίπτωση συστάσεις με αυστηρές προθεσμίες εφαρμογής, και θα έχει ελέγξει όλα τα κράτη μέλη τουλάχιστον μία φορά έως τα τέλη του 2023. Στο πλαίσιο αυτών των ελέγχων, η Επιτροπή ελέγχει επίσης αν τα συστήματα των κρατών μελών προβλέπουν γενικά και ελέγχουν τη συμμόρφωση με τους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες, συμπεριλαμβανομένων ειδικών στοιχείων της διαδικασίας σύναψης δημόσιων συμβάσεων και των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Σε συνέχεια των συστάσεων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, η Επιτροπή ενέτεινε περαιτέρω τις ελεγκτικές εργασίες της ώστε να συμπεριλάβει, για παράδειγμα, πιο στοχευμένους ελέγχους συστημάτων όταν και όπου εντοπίζονται αδυναμίες ή κίνδυνοι.

Επιπλέον, η Επιτροπή διενεργεί επίσης **ελέγχους σχετικά με τις εργασίες των εθνικών ελεγκτικών αρχών στα κράτη μέλη.** Στόχος αυτών των ελέγχων συμμόρφωσης είναι η αξιολόγηση της αξιοπιστίας των εργασιών που εκτελούνται σε εθνικό επίπεδο, τόσο όσον αφορά τους ελέγχους σχετικά με τα ορόσημα και τους στόχους όσο και τους ελέγχους που διενεργούνται στα εθνικά συστήματα ελέγχου για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

2.7. Προβολή σχετικά με την υλοποίηση και τη διαφάνεια των ΣΑΑ

Διοργανικός διάλογος και ανταλλαγές

Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο από την έναρξη της υλοποίησης του ΜΑΑ. Η Επιτροπή εξακολουθεί να κοινοποιεί χωρίς καθυστέρηση όλα τα ΣΑΑ και τα τροποποιημένα σχέδια που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη, καθώς και όλες τις προκαταρκτικές αξιολογήσεις των αιτημάτων καταβολής, τόσο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και στο Συμβούλιο επί ίσοις όροις. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η διαφανής ροή πληροφοριών με υψηλό επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων καθ' όλη τη διάρκεια της φάσης υλοποίησης.

Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή πραγματοποιεί τακτικές ανταλλαγές απόψεων για να συζητήσει οριζόντια θέματα που αφορούν τον ΜΑΑ. Από τη θέσπιση του ΜΑΑ, η Επιτροπή έχει προσκληθεί και έχει συμμετάσχει σε έντεκα διαλόγους υψηλού επιπέδου για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Επιπλέον, η Επιτροπή συνεργάζεται τακτικά με τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη μόνιμη ομάδα εργασίας

³⁰ Καλύπτει τη Βουλγαρία, τη Δανία, την Ελλάδα, την Εσθονία, την Ιρλανδία, την Ισπανία, την Ιταλία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, την Τσεχία και τη Φινλανδία.

³¹ Καλύπτει την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Κροατία, το Λουξεμβούργο, την Ουγγαρία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία και τη Σουηδία.

των μεικτών επιτροπών ECON-BUDG και συμμετείχε συνολικά σε 32 συνεδριάσεις. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή καλείται σε τακτική βάση σε διάφορες άλλες επιτροπές να ανταλλάξει απόψεις σχετικά με θέματα που αφορούν τον ΜΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των επιτροπών REGI, CONT και ENVI. Η Επιτροπή δημοσιεύει όλες τις παρουσιάσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της μόνιμης ομάδας εργασίας, σε ειδικό ιστότοπο³².

Η Επιτροπή έχει επίσης συστήσει άτυπη ομάδα εμπειρογνομόνων για την ανταλλαγή απόψεων με τα κράτη μέλη σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ και διοργανώνει συχνά ανταλλαγές απόψεων και ορθών πρακτικών. Η ομάδα αυτή αποτελεί σημαντικό φόρουμ συζήτησης μεταξύ των εμπειρογνομόνων των κρατών μελών καθώς και της Επιτροπής για τις οριζόντιες πτυχές του ΜΑΑ. Τα θέματα που συζητούνται σ' αυτήν τη μορφή παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία, από δημοσιονομικά θέματα έως τη διακυβέρνηση και τον λογιστικό και άλλο έλεγχο, καθώς και θέματα που σχετίζονται με συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Για παράδειγμα, η 19η συνεδρίαση τον Μάρτιο του 2023 αφορούσε την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη για τη συμπερίληψη και την ενσωμάτωση των *θεμάτων ισότητας* στο κεφάλαιο για το REPowerEU και στα αναθεωρημένα ΣΑΑ. Τα ζητήματα διοικητικής ικανότητας εξετάστηκαν επίσης κατά την 20ή συνεδρίαση του Μαΐου 2023 και θα συζητηθούν περαιτέρω σε άλλη συνεδρίαση που έχει προγραμματιστεί για το φθινόπωρο του 2023. Η ομάδα εμπειρογνομόνων διευκολύνει και προωθεί την ανταλλαγή ορθών πρακτικών όσον αφορά πολλά στοιχεία της υλοποίησης του ΜΑΑ. Η Επιτροπή δημοσιεύει όλα τα σχετικά έγγραφα, όπως ημερήσιες διατάξεις, πρακτικά, εκθέσεις, γνώμες, συστάσεις και άλλα, σε ειδικό ιστότοπο³³.

Μέχρι σήμερα, η Επιτροπή έχει διοργανώσει 21 συνεδριάσεις της άτυπης ομάδας εμπειρογνομόνων του ΜΑΑ. Τον Δεκέμβριο του 2022 η Επιτροπή διοργάνωσε την πρώτη ολοήμερη συνεδρίαση με φυσική παρουσία όλων των εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη. Σ' αυτήν την 16η συνεδρίαση της ομάδας, τα κράτη μέλη παρουσίασαν τις ορθές πρακτικές τους για τρία θέματα: 1) τον ρόλο της συντονιστικής αρχής και τη διακυβέρνηση της υλοποίησης του ΜΑΑ, 2) τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών στην κατάρτιση και την υλοποίηση των ΣΑΑ και 3) τις πτυχές επικοινωνίας και προβολής του ΜΑΑ. Μια άλλη συνεδρίαση της ομάδας εμπειρογνομόνων με φυσική παρουσία αναμένεται το φθινόπωρο του 2023.

Απαιτήσεις επικοινωνίας και προβολής

Όπως και για άλλα κονδύλια της Ένωσης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι οι αποδέκτες ενωσιακής χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΜΑΑ αναγνωρίζουν την προέλευση και διασφαλίζουν την προβολή της χρηματοδότησης. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 34 παράγραφος 2 του κανονισμού ΜΑΑ, όπως τέθηκε σε εφαρμογή με το άρθρο 10 των συμφωνιών χρηματοδότησης μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, θέτει ορισμένες απαιτήσεις επικοινωνίας και προβολής. Σ' αυτές περιλαμβάνονται η χάραξη

³² [Information provided to the European Parliament or to the Council on the Recovery and Resilience Plans \(europa.eu\)](#)

[Πληροφορίες που παρέχονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή στο Συμβούλιο σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (europa.eu)].

³³ [Μητρώο ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής και άλλων παρεμφερών οργάνων \(europa.eu\)](#).

στρατηγικής επικοινωνίας, η εμφάνιση, κατά περίπτωση, του εμβλήματος της ΕΕ με την κατάλληλη δήλωση χρηματοδότησης και η δημιουργία και διατήρηση ενιαίου διαδικτυακού χώρου. Παρά τις εν λόγω υποχρεώσεις επικοινωνίας και προβολής, τα αποτελέσματα έρευνας του Ευρωβαρόμετρου του 2022³⁴ δείχνουν ότι οι πολίτες της ΕΕ γνωρίζουν μεν καλά την ύπαρξη των ΣΑΑ για τις χώρες τους (με διαφορές μεταξύ των κρατών μελών), όμως δεν γνωρίζουν επαρκώς ότι τα ΣΑΑ χρηματοδοτούνται (πλήρως ή εν μέρει) από την ΕΕ. Αυτό δείχνει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους. Η Επιτροπή εξακολουθεί να βρίσκεται σε συζητήσεις με τα κράτη μέλη ώστε να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους. Η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις επικοινωνίας αποτελεί επίσης συστηματικά μέρος των εκ των υστέρων ελέγχων των οροσήμων και των στόχων που διενεργεί η Επιτροπή. Η Επιτροπή παρέχει κατευθυντήριες γραμμές στα κράτη μέλη μέσω διμερών ανταλλαγών και μέσω του δικτύου INFORM EU, φέρνοντας σε επαφή υπευθύνους επικοινωνίας από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή για όλα τα κονδύλια της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ΜΑΑ. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξακολουθεί επίσης να παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των στρατηγικών επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ. Οκτώ κράτη μέλη συμμετέχουν επί του παρόντος σε πολυκρατικό έργο υποστηριζόμενο από το TSI σχετικά με την ανάπτυξη ικανοτήτων αποτελεσματικής κοινοποίησης των πλεονεκτημάτων των ΣΑΑ.

³⁴ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2653>

Διαδραστικός χάρτης των έργων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ

Η επιτάχυνση της υλοποίησης του ΜΑΑ και η αποτελεσματική επίτευξη των στόχων του απαιτούν ολοένα και υψηλότερο επίπεδο διαφάνειας όσον αφορά τη λειτουργία του και τη συγκεκριμένη χρήση της χρηματοδότησης του ΜΑΑ από τα κράτη μέλη. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δημοσιεύει τακτικά πληροφορίες στον ειδικό ιστότοπο για τον ΜΑΑ³⁵ (συμπεριλαμβανομένων των επιμέρους ΣΑΑ στις ειδικές ανά χώρα σελίδες³⁶) και έχει καταρτίσει τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας³⁷, ο οποίος παρέχει πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τις εκταμιεύσεις και την πρόοδο που έχουν σημειώσει τα κράτη μέλη, καθώς και πρόσθετα δεδομένα, δείκτες και θεματικές αναλύσεις.

Για την περαιτέρω αύξηση της προβολής και της διαφάνειας του ΜΑΑ, η Επιτροπή δρομολόγησε διαδραστικό χάρτη των έργων³⁸ που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ σε κάθε κράτος μέλος. Ο χάρτης παρέχει επισκόπηση επιλεγμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, υποδεικνύει τη γεωγραφική τους θέση και παρέχει πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση. Ο χάρτης περιλαμβάνει επίσης συνδέσμους προς διαδικτυακούς πόρους που παρέχουν λεπτομερέστερες πληροφορίες, όπως οι εθνικοί ιστότοποι του ΜΑΑ και, κατά περίπτωση, οι ιστότοποι των συγκεκριμένων έργων που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ. Ο χάρτης εγκαινιάστηκε επίσημα στις 31 Μαρτίου 2023. Θα επικαιροποιείται τακτικά και θα συμπληρώνεται με πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση. Η πρώτη επικαιροποίηση πραγματοποιήθηκε στις 24 Μαΐου 2023, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των έργων που παρουσιάστηκαν εκείνη τη στιγμή να υπερβαίνει τα 430 σε όλα τα κράτη μέλη.

Χάρτης των έργων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ

Τελικοί αποδέκτες στο πλαίσιο του ΜΑΑ

³⁵ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_el

³⁶ Οι *ανά χώρα σελίδες* ανανεώθηκαν στις 19 Σεπτεμβρίου 2023 ώστε να αντικατοπτρίζουν τον ρόλο που διαδραματίζει ο ΜΑΑ στην υλοποίηση του σχεδίου REPowerEU, καθώς και να λαμβάνουν υπόψη άλλες αλλαγές στα ΣΑΑ των κρατών μελών.

³⁷ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=el

³⁸ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_el#map

Ο κανονισμός REPowerEU ενίσχυσε τη διαφάνεια όσον αφορά τη χρήση των κονδυλίων του ΜΑΑ μέσω της συμπερίληψης νέας υποχρέωσης των κρατών μελών να δημοσιεύουν δεδομένα σχετικά με τους τελικούς αποδέκτες. Στο πλαίσιο του ΜΑΑ, ως τελικός αποδέκτης νοείται η τελευταία οντότητα που λαμβάνει κονδύλια στο πλαίσιο του ΜΑΑ, η οποία δεν είναι εργολάβος ή υπεργολάβος, για παράδειγμα, πολίτες, περιφερειακές ή τοπικές αρχές ή ΜΜΕ και ως τέτοια μπορεί να είναι είτε νομικό είτε φυσικό πρόσωπο. Το νέο άρθρο 25α του τροποποιημένου κανονισμού ΜΑΑ απαιτεί από τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν μια δημόσια διαθέσιμη και εύχρηστη πύλη στην οποία θα δημοσιεύουν δεδομένα σχετικά με τους 100 τελικούς αποδέκτες που λαμβάνουν το υψηλότερο ποσό χρηματοδότησης για την εφαρμογή των μέτρων στο πλαίσιο του ΜΑΑ, και να επικαιροποιούν τα εν λόγω δεδομένα δύο φορές ετησίως³⁹. Στη συνέχεια, η Επιτροπή είναι επιφορτισμένη με τη συγκέντρωση και τη δημοσίευση των δεδομένων μαζί με τους συνδέσμους προς τις εθνικές πύλες των κρατών μελών σχετικά με τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή παρείχε κατευθυντήριες γραμμές στα κράτη μέλη ώστε να διευκολύνει τη δημοσίευση δεδομένων σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες και να διασφαλίσει τη συγκρισιμότητα, τη συνέπεια και την ίση μεταχείριση, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της 20ής και 21ης συνεδρίασης της άτυπης ομάδας εμπειρογνομόνων για την υλοποίηση του ΜΑΑ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με κάθε μέτρο που περιλαμβάνεται στο ΣΑΑ για το οποίο έχει ήδη πραγματοποιηθεί εκταμίευση σε τελικό αποδέκτη, ανεξάρτητα από το αν το κράτος μέλος έχει ήδη υποβάλει αίτημα καταβολής και έχει λάβει χρηματοδότηση στο πλαίσιο του μηχανισμού, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τακτικές εκ των υστέρων καταβολές μόλις η Επιτροπή αξιολογήσει ότι τα σχετικά ορόσημα και οι στόχοι έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Για να διασφαλιστεί η συνέπεια και η συνοχή στην παρουσίαση των δεδομένων σχετικά με τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η Επιτροπή ζήτησε επίσης από τα κράτη μέλη να παράσχουν δομημένα δεδομένα μέσω του εργαλείου ΤΠ της για τον ΜΑΑ, το FENIX, καθώς και ειδικό υπόδειγμα.

Μέχρι σήμερα, 15 κράτη μέλη έχουν παράσχει δεδομένα σχετικά με τους 100 τελικούς αποδέκτες που λαμβάνουν το υψηλότερο ποσό χρηματοδότησης για την εφαρμογή των μέτρων στα οικεία ΣΑΑ, τα οποία έχουν επίσης δημοσιευθεί στον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας⁴⁰. Στις κατευθυντήριες γραμμές της σχετικά με τα ΣΑΑ στο πλαίσιο του REPowerEU που δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 2023, η Επιτροπή πρότεινε να πραγματοποιηθεί η πρώτη διαδικασία υποβολής πληροφοριών παράλληλα με την εξαμηνιαία υποβολή εκθέσεων του Απριλίου του 2023. Πολλά κράτη μέλη ακολούθησαν τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές και έχουν ήδη δημοσιεύσει δεδομένα σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες στις εθνικές τους πύλες. Από τα 16

³⁹ Ο κανονισμός προσδιορίζει επίσης ποιες πληροφορίες θα πρέπει να δημοσιεύονται από τα κράτη μέλη, δηλαδή την πλήρη επωνυμία του αποδέκτη, τον αριθμό φορολογικού μητρώου ΦΠΑ ή τον αριθμό φορολογικού μητρώου του (ή διαφορετικό μοναδικό αναγνωριστικό κωδικό) σε περίπτωση νομικού προσώπου, το ποσό που ελήφθη και τα συναφή μέτρα για τα οποία ο αποδέκτης έχει λάβει χρηματοδότηση.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry

κράτη μέλη που υπέβαλαν δεδομένα, η πλειονότητα (12 κράτη μέλη, δηλαδή η Αυστρία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Κροατία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία, η Σλοβενία, η Σουηδία, η Τσεχία) δημοσίευσαν τα δεδομένα στις εθνικές τους πύλες και υπέβαλαν δομημένα δεδομένα στην Επιτροπή, ενώ τρία κράτη μέλη (Εσθονία, Πολωνία και Φινλανδία) δημοσίευσαν τα δεδομένα στην εθνική τους πύλη. Δεδομένου ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να δημοσιεύουν και να επικαιροποιούν τα δεδομένα δύο φορές ετησίως, αρχής γενομένης από την έναρξη ισχύος του κανονισμού REPowerEU την 1η Μαρτίου 2023, αναμένεται ότι τα υπόλοιπα κράτη μέλη θα ακολουθήσουν και θα δημοσιεύσουν δεδομένα σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ το 2023.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη υποβάλει τα δεδομένα σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες να το πράξουν χωρίς καθυστέρηση, ώστε να συμμορφωθούν με τις νομικές απαιτήσεις του κανονισμού και να διασφαλίσουν την αναγκαία διαφάνεια όσον αφορά τους αποδέκτες των κονδυλίων του ΜΑΑ.

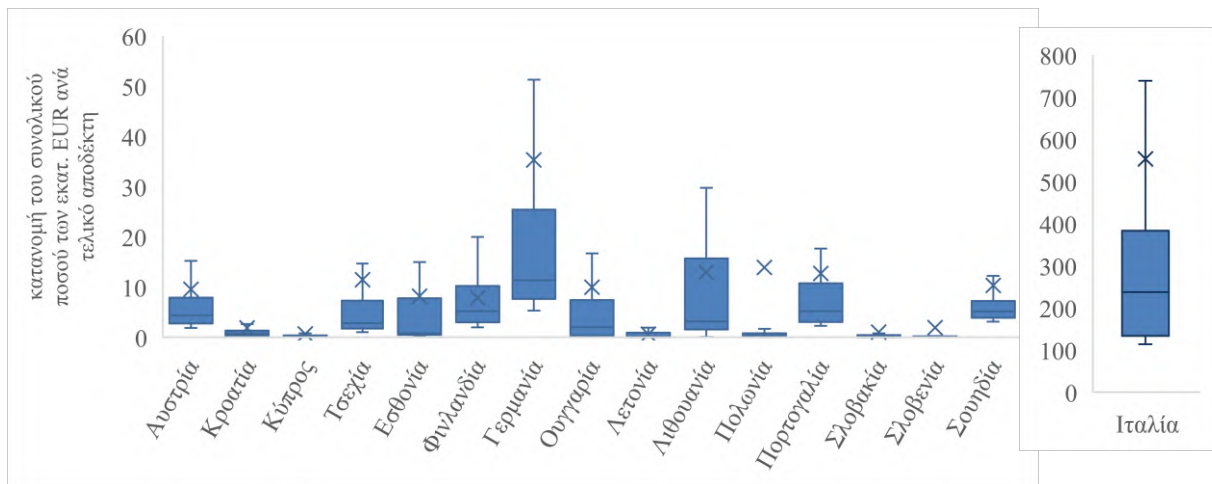
Η ανάλυση των δεδομένων σχετικά με τους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες σε κάθε κράτος μέλος μπορεί να παράσχει πολύτιμες πληροφορίες και διδάγματα για την υλοποίηση του ΜΑΑ. Τα δεδομένα καθιστούν δυνατή την ενίσχυση της διαφάνειας όσον αφορά τις πηγές ροής της χρηματοδότησης του ΜΑΑ και τον αντίκτυπο του ΜΑΑ στην πράξη, και συμπληρώνουν περαιτέρω τα ήδη διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με την υλοποίηση των ΣΑΑ, για παράδειγμα, όσον αφορά τα ορόσημα και τους στόχους που έχουν εκπληρωθεί και τις εκταμιεύσεις ανά πυλώνα.

Το μέγεθος των καταβολών προς τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών στα οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα. Αυτό εξηγείται από την κατανομή των διαφόρων κρατών μελών και τον ετερογενή χαρακτήρα των ΣΑΑ. Το υψηλότερο ποσό που έλαβε ένας τελικός αποδέκτης που περιλαμβάνεται στον κατάλογο υπερβαίνει τα 20 δισ. EUR, ενώ το χαμηλότερο ποσό είναι 2 450 EUR. Η μέση αξία όλων των ποσών που ελήφθησαν είναι σχεδόν 49 εκατ. EUR και η διάμεση αξία είναι σημαντικά χαμηλότερη, περίπου 3 εκατ. EUR. Σε κάθε κράτος μέλος, παρατηρείται παρόμοια ποικιλία όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο η χρηματοδότηση του ΜΑΑ κατανέμεται στους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες και στα αντίστοιχα υψηλότερα και χαμηλότερα ποσά που ελήφθησαν (βλ. διάγραμμα 11).

Διάγραμμα 11: Κατανομή των μεγαλύτερων τελικών αποδεκτών ανά κράτος μέλος⁴¹⁴²

⁴¹ Το θηκόγραμμα εμφανίζει τη διάμεση τιμή, δύο ράβδους και δύο απολήξεις συνεχούς μεταβλητής κατανομής. Οι κάτω και άνω ράβδοι αντιστοιχούν στο πρώτο και το τρίτο τεταρτημόριο (25ο και 75ο εκατοστημόριο). Οι άνω (κάτω) απολήξεις εκτείνονται από τη ράβδο έως τη μεγαλύτερη (μικρότερη) τιμή όχι περισσότερο από (το πολύ) 1,5 από το ενδοτεταρτημοριακό εύρος (IQR). Επιπλέον, περιλαμβάνονται μέσοι δείκτες για να δηλωθεί η στρεβλή κατανομή.

⁴² Λόγω της μεγαλύτερης χρηματοδοτικής κατανομής στο πλαίσιο του ΜΑΑ, οι 100 τελικοί αποδέκτες που λαμβάνουν τα υψηλότερα ποσά στο πλαίσιο του ιταλικού ΣΑΑ έχουν λάβει ποσά σημαντικά μεγαλύτερα από εκείνα των άλλων κρατών μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα. Ως εκ τούτου, και για να βελτιωθεί η αναγνωσιμότητα του αριθμητικού στοιχείου, οι τελικοί αποδέκτες στο πλαίσιο του ιταλικού σχεδίου παρουσιάζονται χωριστά.

Πηγή: Υπολογισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με βάση τα δεδομένα των τελικών αποδεκτών που παρείχαν τα κράτη μέλη

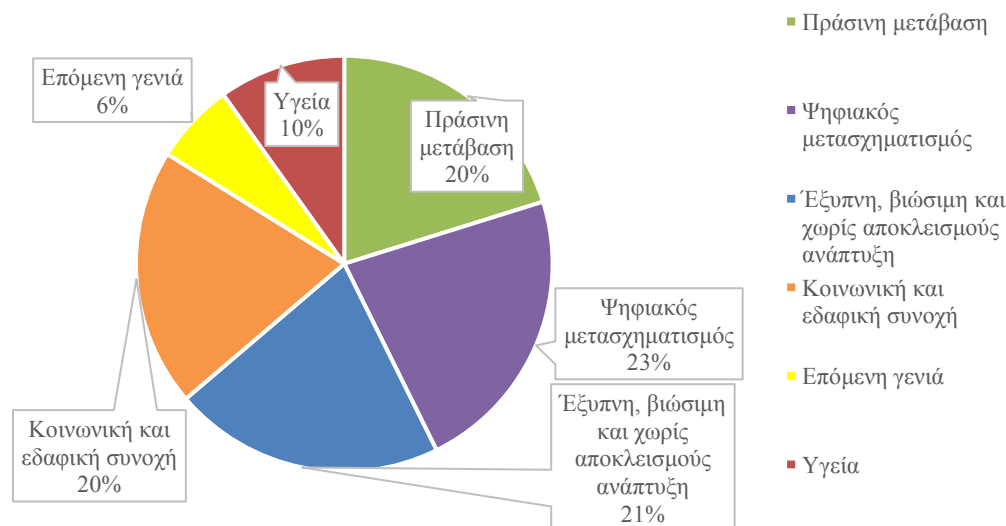
Η πλειονότητα των δέκα μεγαλύτερων τελικών αποδεκτών είναι δημόσιες οντότητες και τα μέτρα για τα οποία έχουν λάβει χρηματοδότηση από τον ΜΑΑ κατανομούνται σχετικά ομοιόμορφα μεταξύ των πυλώνων πολιτικής του ΜΑΑ. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής, κατά μέσο όρο σχεδόν τα δύο τρίτα των δέκα μεγαλύτερων τελικών αποδεκτών είναι δημόσιες οντότητες και περίπου το 27 % είναι ιδιωτικές οντότητες (η μορφή των υπόλοιπων τελικών αποδεκτών είναι μεικτή)⁴³. Συνολικά, το μερίδιο των κονδυλίων που έλαβαν οι δέκα μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες σε κάθε κράτος μέλος (στα 16 κράτη μέλη όπου υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα) αντιπροσωπεύει το 12,7 % του συνόλου των κονδυλίων του ΜΑΑ που έλαβαν τα εν λόγω 16 κράτη μέλη. Αν ληφθούν ειδικά υπόψη οι ιδιωτικές οντότητες μεταξύ των δέκα μεγαλύτερων αποδεκτών, το μερίδιο των κονδυλίων που έλαβαν αντιπροσωπεύει περίπου το 1,9 % του συνόλου των κονδυλίων του ΜΑΑ των εν λόγω 16 κρατών μελών. Εκτός από αυτούς τους αποδέκτες, υπάρχουν πολύ περισσότερες επενδύσεις και προγράμματα που στοχεύουν πιο συγκεκριμένα στις ΜΜΕ σε όλα τα ΣΑΑ. Η ανάλυση των συναφών μέτρων για τα οποία οι τελικοί αποδέκτες έχουν λάβει χρηματοδότηση μπορεί επίσης να παράσχει μια σαφή ένδειξη σχετικά με τους στόχους πολιτικής και τους ευρείς τομείς που έχει στηρίξει η χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Τα διαθέσιμα δεδομένα⁴⁴ για τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες δείχνουν ότι τα συναφή μέτρα είναι κατανομημένα μεταξύ των έξι πυλώνων πολιτικής κατά τρόπο γενικά ισορροπημένο (βλ. διάγραμμα 12), στοιχείο που ενισχύει την άποψη ότι ο ΜΑΑ παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη, η οποία αντιπροσωπεύει μια ολοκληρωμένη και ισορροπημένη απάντηση στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση. Τα δεδομένα που είναι διαθέσιμα μέχρι στιγμής δείχνουν επίσης ότι οι μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες στο πλαίσιο του ΜΑΑ συμμετείχαν κυρίως στην εφαρμογή μέτρων που συμβάλλουν στην ψηφιακή μετάβαση, ακολουθούμενα, με μικρή διαφορά, από επενδύσεις στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, στην κοινωνική και εδαφική συνοχή και στις πράσινες επενδύσεις, γεγονός που καταδεικνύει

⁴³ Σύμφωνα με το άρθρο 25α του τροποποιημένου κανονισμού ΜΑΑ, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να παρέχουν δεδομένα που να κάνουν διάκριση μεταξύ των τελικών αποδεκτών που είναι δημόσιες ή ιδιωτικές οντότητες. Τα αριθμητικά στοιχεία που παρουσιάζονται εδώ βασίζονται στις εκτιμήσεις της ίδιας της Επιτροπής.

⁴⁴ Εξαιρούνται τα δεδομένα σχετικά με τους τελικούς αποδέκτες στην Εσθονία, την Πολωνία και τη Φινλανδία, όπου δεν έχουν διατεθεί στην Επιτροπή δομημένα δεδομένα που συνδέονται με τους πυλώνες πολιτικής και τους συναφείς τομείς πολιτικής.

τη σημασία που αποδίδουν τα κράτη μέλη στην τόνωση της οικονομικής και κοινωνικής ανάκαμψης μετά την κρίση που προκάλεσε η COVID-19, καθώς και στην προετοιμασία των οικονομιών, των κοινωνιών και των δημόσιων διοικήσεων της ΕΕ για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, συμπληρωματικά προς τα ταμεία της πολιτικής συνοχής⁴⁵.

Διάγραμμα 12: Συνεισφορά των ποσών που ελήφθησαν και των συναφών μέτρων για τα οποία οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες λαμβάνουν στήριξη για τους έξι πυλώνες πολιτικής⁴⁶

Πηγή: Υπολογισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με βάση τα δεδομένα των τελικών αποδεκτών που παρείχαν τα κράτη μέλη

Οι μεγαλύτερες καταβολές συνδέονται με έργα υποδομής, την ψηφιοποίηση και την κινητικότητα, ενώ οι τελικοί αποδέκτες έχουν λάβει συχνότερα χρηματοδοτική στήριξη για μέτρα στον τομέα της εκπαίδευσης και άλλες επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Τα μεγαλύτερα ποσά χρηματοδότησης που έχουν λάβει οι τελικοί αποδέκτες στα κράτη μέλη όπου υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα σχετίζονται με επενδύσεις σε εδαφικές υποδομές και υπηρεσίες, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και στη βιώσιμη κινητικότητα, που αντιπροσωπεύουν τομείς πολιτικής στους οποίους οι επενδύσεις είναι συνήθως μεγάλες και πιο δαπανηρές. Κατά την εξέταση του αριθμού των συναφών μέτρων αντί των ποσών που ελήφθησαν, προκύπτει ότι οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες έλαβαν συχνότερα χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΜΑΑ για την εφαρμογή μέτρων στους τομείς της γενικής, επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, του ανθρώπινου κεφαλαίου στην ψηφιοποίηση και της ενεργειακής απόδοσης. Αυτό αντικατοπτρίζει την έμφαση που έχουν δώσει πολλά κράτη μέλη στα σχέδιά τους σε μέτρα εκπαίδευσης και

⁴⁵ Η πολιτική συνοχής καλύπτει παρόμοιους τύπους επενδύσεων, καθώς λειτουργεί σε συνέργεια με τον ΜΑΑ. Από την έναρξη της πανδημίας, η πολιτική συνοχής εκταμίευσε 217,3 δισ. EUR για τη στήριξη, μεταξύ άλλων, της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κρατών μελών.

⁴⁶ Τα αριθμητικά αυτά στοιχεία βασίζονται στη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που αναπτύχθηκε για τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με την οποία κάθε μέτρο των ΣΑΑ αποδίδεται σε έναν πρωταρχικό και έναν δευτερεύοντα τομέα πολιτικής, ώστε να αντικατοπτρίζεται ότι τα μέτρα μπορούν να συμβάλουν σε περισσότερους από έναν στόχους πολιτικής. Οι έξι πυλώνες πολιτικής περιλαμβάνουν: την πράσινη μετάβαση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, την κοινωνική και εδαφική συνοχή, την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, τις πολιτικές για την επόμενη γενιά.

κατάρτισης και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των εργαζομένων, των ανέργων και του ευρύτερου πληθυσμού για την ψηφιακή μετάβαση, καθώς και για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Όσον αφορά το μέλλον, η Επιτροπή θα συνεχίσει να επανεξετάζει τα διαθέσιμα δεδομένα ώστε να είναι σε θέση να αντλήσει διδάγματα από την υλοποίηση του μηχανισμού. Τα δεδομένα από τους 100 μεγαλύτερους αποδέκτες θα χρησιμοποιηθούν επίσης για την τροφοδότηση του προαναφερθέντος διαδραστικού χάρτη σχετικά με τα έργα του ΜΑΑ.

Ετήσιες εκδηλώσεις ΜΑΑ

Οι ετήσιες εκδηλώσεις αποτελούν τη βασική στιγμή επικοινωνίας σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ σε εθνικό επίπεδο. Η απαίτηση για την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διεξάγουν κοινές δραστηριότητες επικοινωνίας σχετικά με τη χρηματοδότηση του ΜΑΑ κατοχυρώνεται στο άρθρο 34 του κανονισμού ΜΑΑ και στο άρθρο 10 των συμφωνιών χρηματοδότησης. Στις εκδηλώσεις αυτές συμμετέχουν βασικά θεσμικά όργανα, ενδιαφερόμενα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών) και αποδέκτες της στήριξης του ΜΑΑ, μεταξύ άλλων, για να συζητήσουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην υλοποίηση των διαφόρων έργων που προτείνονται από τα κράτη μέλη στα οικεία εθνικά ΣΑΑ. Τα Γραφεία Συνδέσμου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EPLO) στα κράτη μέλη, οι εθνικοί εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) και η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) καλούνται επίσης να συμμετάσχουν σ' αυτές τις εκδηλώσεις.

Έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023 είχαν πραγματοποιηθεί 22 ετήσιες εκδηλώσεις σε ισάριθμα κράτη μέλη. Η συνεργασία για την επικοινωνία στο πλαίσιο του ΜΑΑ είναι εδραιωμένη μεταξύ των αρμόδιων για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο υπαλλήλων στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής και των εθνικών διοικήσεων. Οι κοινές προσπάθειες για τη διοργάνωση των ετήσιων εκδηλώσεων με εκπροσώπους υψηλού επιπέδου των κρατών μελών και της Επιτροπής αυξάνουν την προβολή του ΜΑΑ. Οι εκδηλώσεις αυτές παρέχουν εξαιρετικές ευκαιρίες για τη συμμετοχή του Τύπου, με αποτέλεσμα να διευρύνεται το κοινό πέρα από τα τακτικά ενδιαφερόμενα μέρη και να επιτυγχάνεται πολύ μεγαλύτερη προβολή. Πράγματι, οι περισσότερες εκδηλώσεις μεταδίδονται σε ζωντανή ροή, με εγγραφή των εκδηλώσεων, καθώς και άλλο επικοινωνιακό υλικό, το οποίο είναι διαθέσιμο στις επιμέρους ανά χώρα σελίδες στον ειδικό ιστότοπο για τον ΜΑΑ και στον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Περισσότερες εκδηλώσεις προβλέπεται να πραγματοποιηθούν αργότερα εντός του 2023 και του επόμενου έτους, καθώς προχωρά η υλοποίηση των ΣΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων για το REPowerEU που εγκρίθηκαν πρόσφατα.

Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Τα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς τη διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο της εκπόνησης και της υλοποίησης των αντίστοιχων ΣΑΑ. Ο κανονισμός ΜΑΑ απαιτεί από τα κράτη μέλη να παρέχουν, στο πλαίσιο των οικείων ΣΑΑ, σύνοψη των διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των

κοινωνικών εταίρων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Ο αναθεωρημένος κανονισμός ΜΑΑ απαιτεί από τα κράτη μέλη να παρέχουν περαιτέρω σύνοψη του αποτελέσματος της διαδικασίας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε με τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών, σχετικά με τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο για το REPowerEU. Η σύνοψη θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει περιγραφή του τρόπου με τον οποίο ο σχεδιασμός των μέτρων στο πλαίσιο του REPowerEU έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν, καθώς και ένδειξη του τρόπου με τον οποίο αυτές θα συνεχίσουν να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διάρκεια της υλοποίησης. Συνολικά, τα ενδιαφερόμενα μέρη κοινοποίησαν στην Επιτροπή ετερογενείς παρατηρήσεις σχετικά με τις διαδικασίες διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο, από τακτικές και λεπτομερείς διαβουλεύσεις έως πιο περιορισμένες. Συχνά, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές διαπιστώνουν ότι η συμμετοχή τους στα πολυάριθμα μέτρα πολιτικής που περιλαμβάνονται στα προγράμματα είναι άنيση. Αυτό οφείλεται εν μέρει στον διαφορετικό ρυθμό υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, καθώς και στην πολυπλοκότητα και την ποικιλομορφία των μέτρων που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ σε ορισμένα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, η συμπερίληψη του κεφαλαίου για το REPowerEU αποτελεί πράγματι ευκαιρία για να ανοίξει ο δρόμος για μεγαλύτερη συμμετοχή όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

Κατά τη φάση της υλοποίησης, η Επιτροπή κάλεσε και εξακολουθεί να καλεί όλα τα κράτη μέλη να συνεργαστούν ενεργά και αποτελεσματικά με τους κοινωνικούς εταίρους, τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως με εκπροσώπους οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, μέσω τακτικών ανταλλαγών. Η υλοποίηση των ΣΑΑ αποτελεί ευκαιρία συμμετοχής και στο ευρύτερο θεματολόγιο συντονισμού της οικονομικής πολιτικής, της πολιτικής για την απασχόληση, της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής βιωσιμότητας και θα συμβάλει στον κοινό εντοπισμό των προκλήσεων και στον καθορισμό λύσεων⁴⁷. Η αποτελεσματική συμμετοχή είναι πράγματι ζωτικής σημασίας, καθώς η συμβολή και η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών θα συμβάλουν στη διασφάλιση της ορθότητας, της επιτυχίας και της έγκαιρης υλοποίησης των προγραμματισμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Επιπλέον, οι σχετικοί εμπλεκόμενοι φορείς χρησιμεύουν ως οριζόντια πλατφόρμα για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την υλοποίηση και τη διασφάλιση στενής συνεργασίας. Τον Ιανουάριο του 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην ΕΕ⁴⁷, καθώς και πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τον ρόλο του κοινωνικού διαλόγου, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Ιουνίου 2023. Η σύσταση καλεί τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τους κοινωνικούς εταίρους με συστηματικό, ουσιαστικό και έγκαιρο τρόπο που συμμετέχουν στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή της πολιτικής για την απασχόληση και

⁴⁷ Ανακοίνωση με τίτλο *Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού του για τη διαχείριση των δίκαιων μεταβάσεων* [COM(2023) 40 final της 25ης Ιανουαρίου 2023] και πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2023) 38 final της 25ης Ιανουαρίου 2023].

της κοινωνικής πολιτικής και, κατά περίπτωση, της οικονομικής πολιτικής και άλλων δημόσιων πολιτικών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Προβολή στον Τύπο

Αφότου θεσπίστηκε ο ΜΑΑ, η Επιτροπή επικοινωνεί εκτενώς με τον Τύπο σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ. Η Επιτροπή φρόντισε να προσεγγίσει εθνικούς ανταποκριτές και εξειδικευμένους δημοσιογράφους για να διασφαλίσει μεγάλη κάλυψη και ευρεία κατανόηση από το ευρύ κοινό των κύριων ζητημάτων που αφορούν τον ΜΑΑ και την επιτόπια υλοποίησή του, εκδίδοντας πάνω από 200 δελτία Τύπου και υλικό Τύπου και διοργανώνοντας πολυάριθμες συνεντεύξεις Τύπου και τεχνικές ενημερώσεις τόσο στις Βρυξέλλες όσο και στα κράτη μέλη, με την υποστήριξη των αντιπροσωπειών της Επιτροπής. Η Επιτροπή παρείχε επίσης εκτενή και έγκαιρη ανατροφοδότηση τόσο γραπτώς όσο και προφορικά σε εθνικούς και διεθνείς δημοσιογράφους, ανταποκρινόμενη στο συνεχές υψηλό ενδιαφέρον τους για το μέσο.

Πρόσθετες δραστηριότητες επικοινωνίας του ΜΑΑ από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη

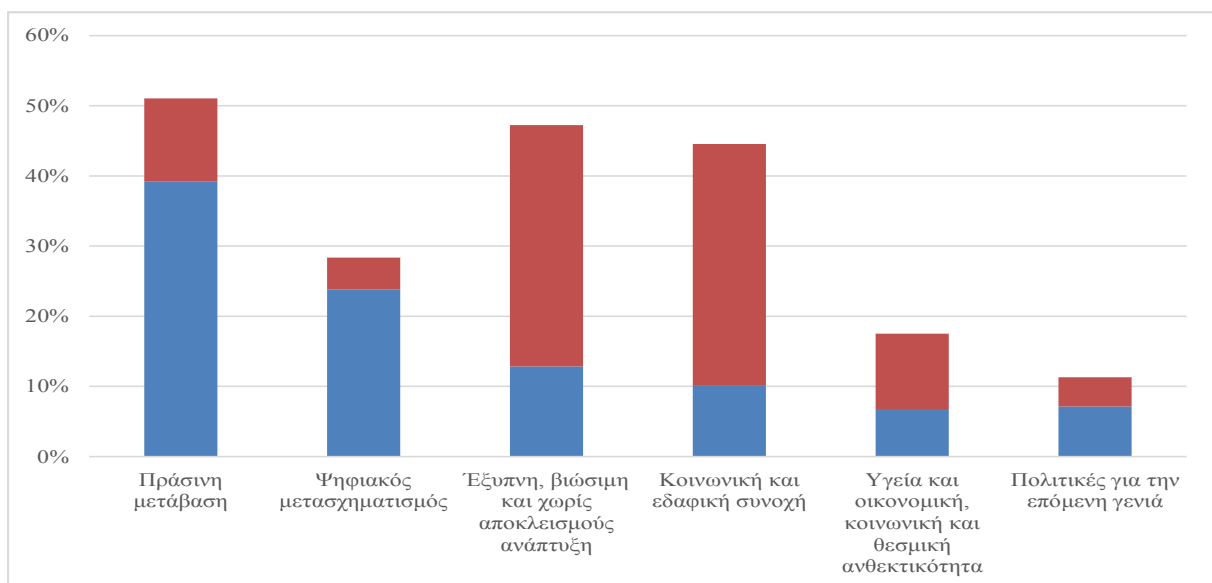
Η επικοινωνία σχετικά με τα οφέλη των εθνικών ΣΑΑ αποτελεί επίσης βασικό καθήκον επικοινωνίας όλων των αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη. Εκτός από τις «ετήσιες εκδηλώσεις», πολλές άλλες δραστηριότητες προβολής υλοποιούνται σε στενή συνεργασία με τους αρμόδιους για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο υπαλλήλους και άλλες ομάδες στο πλαίσιο των αντιπροσωπειών. Σε πολλές περιπτώσεις, ενδιαφερόμενα μέρη, εθνικές και περιφερειακές αρχές και άλλοι εξωτερικοί εταίροι συμμετέχουν επίσης στις επικοινωνιακές προσπάθειες. Με την ευκαιρία δημόσιων συζητήσεων και εκδηλώσεων στα μέσα ενημέρωσης, συζητείται ευρέως ο αντίκτυπος των εθνικών ΣΑΑ στην οικονομία και στην ποιότητα ζωής των πολιτών.

3. Συμβολή του μηχανισμού στους στόχους του ΜΑΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού ΜΑΑ, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ θα πρέπει να συμβάλλουν στους έξι πυλώνες πολιτικής⁴⁸ που καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής του μηχανισμού, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και προκλήσεις των κρατών μελών. Ο κανονισμός ΜΑΑ προβλέπει επίσης ότι κάθε κράτος μέλος οφείλει να αφιερώσει τουλάχιστον το 37 % των συνολικών πιστώσεων του οικείου ΣΑΑ σε μέτρα που συμβάλλουν σε στόχους για το κλίμα και τουλάχιστον το 20 % των συνολικών πιστώσεων σε στόχους για την ψηφιακή μετάβαση, με βάση την εκ των προτέρων εκτίμηση του κόστους των εν λόγω μέτρων.

Η Επιτροπή ανέπτυξε μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη συμβολή κάθε σχεδίου στους έξι πυλώνες του μηχανισμού, στο πλαίσιο της οποίας κάθε (επιμέρους) μέτρο σημάνθηκε ως εμπίπτον σε έναν πρωταρχικό και έναν δευτερεύοντα τομέα πολιτικής (σύμφωνα με τον κατάλογο τομέων πολιτικής που κατάρτισε η Επιτροπή) οι οποίοι συνδέονται με έναν από τους έξι πυλώνες, δεδομένου ότι μια μεταρρύθμιση ή επένδυση μπορεί να σχετίζεται με πολλούς πυλώνες. Στο μέτρο του δυνατού, η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τους πυλώνες είναι συνεπής με άλλες διαδικασίες σήμανσης (δαπάνες για το κλίμα, δαπάνες για την ψηφιακή μετάβαση, κοινωνικές δαπάνες). Το ποσοστό των κονδυλίων του ΜΑΑ που συμβάλλουν σε κάθε πυλώνα πολιτικής απεικονίζεται στο διάγραμμα 13.

Διάγραμμα 13: Ποσοστό των κονδυλίων του ΜΑΑ που συμβάλλουν σε κάθε πυλώνα πολιτικής

Σημείωση: Κάθε μέτρο συμβάλλει σε δύο από τους έξι πυλώνες πολιτικής, επομένως, η συνολική συμβολή σε όλους τους πυλώνες που παρατίθενται σ' αυτό το διάγραμμα ανέρχεται στο 200 % των κονδυλίων του ΜΑΑ που κατανομούνται στα κράτη μέλη. Τα ποσοστά που παρουσιάζονται για τη συνεισφορά στους πυλώνες της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού

⁴⁸ Οι έξι πυλώνες είναι: i) πράσινη μετάβαση, ii) ψηφιακός μετασχηματισμός, iii) η έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμη λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), iv) κοινωνική και εδαφική συνοχή, v) υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις, και vi) πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες.

μετασηματισμού διαφέρουν από τα ποσοστά που παρουσιάζονται για τη συνεισφορά στους κλιματικούς και ψηφιακούς στόχους: τα τελευταία υπολογίζονται σύμφωνα με διαφορετική μεθοδολογία (που περιγράφεται λεπτομερώς στα παραρτήματα VI και VII του κανονισμού MAA). Τα τμήματα με μπλε χρώμα (κάτω) αντιπροσωπεύουν τα μέτρα εκείνα που έχουν σημανθεί και αντιστοιχιστεί στον πυλώνα ως πρωταρχικός τομέας πολιτικής, ενώ τα τμήματα με κόκκινο χρώμα (πάνω) αντιπροσωπεύουν μέτρα που έχουν σημανθεί ως δευτερεύον τομέας πολιτικής.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

3.1. Συμβολή του μηχανισμού στην πράσινη μετάβαση (δηλ. πυλώνας 1)

Ο MAA θα βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030 και για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Τα μέτρα που υποστηρίζονται από τον MAA συμβάλλουν στην επίτευξη της φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα με την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και την προώθηση της επιτάχυνσης της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Θα διασφαλίσουν επίσης την πρόοδο προς την κατεύθυνση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και άλλων περιβαλλοντικών στόχων, όπως η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η προώθηση της κυκλικής οικονομίας ή η αποκατάσταση και η προστασία της βιοποικιλότητας. Συνολικά 254 δισ. EUR⁴⁹ —ή το 50 % των συνολικών πιστώσεων των κρατών μελών μέχρι σήμερα— έχουν διατεθεί σε μέτρα που συμβάλλουν στον πυλώνα της πράσινης μετάβασης, τα οποία μπορούν να κατανεμηθούν σε 11 τομείς πολιτικής (βλ. διάγραμμα 14)⁵⁰.

Διάγραμμα 14: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της πράσινης μετάβασης ανά τομέα πολιτικής

⁴⁹ Στην ενότητα 3, οι αναφορές σε ποσά σε EUR που προορίζονται για μέτρα που συμβάλλουν στους πυλώνες του MAA βασίζονται σε εκ των προτέρων εκτιμώμενες δαπάνες.

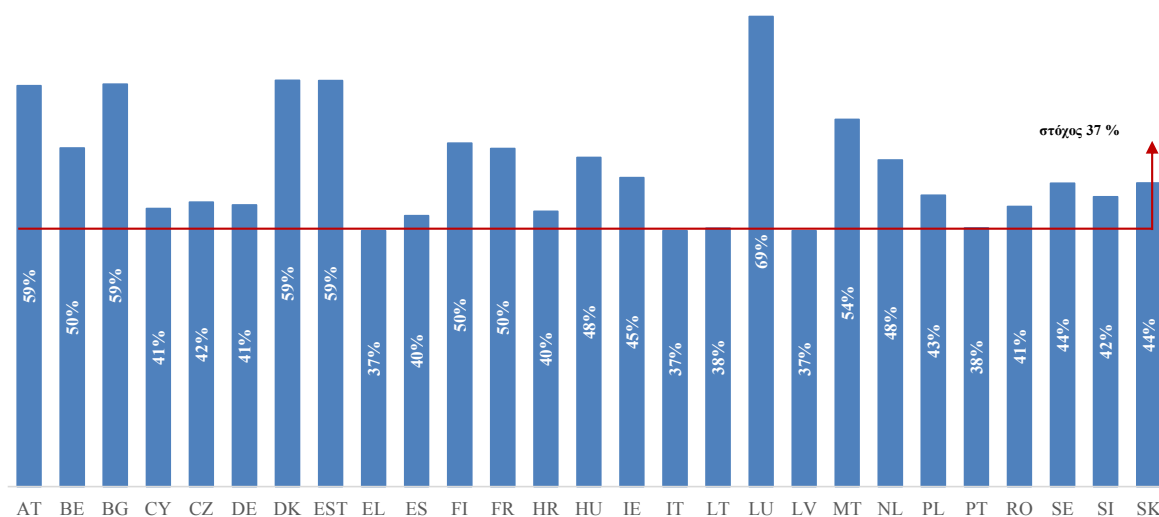
⁵⁰ Το διάγραμμα αυτό δείχνει τις εκτιμώμενες δαπάνες με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανομούνται στον πυλώνα «ψηφιακή μετάβαση» ως πρωταρχικό ή δευτερεύοντα πυλώνα.

Σημείωση: Στο διάγραμμα αυτό αναλύεται η εκτιμώμενη συμβολή στον πυλώνα πολιτικής σύμφωνα με τον κατάλογο τομέων πολιτικής που κατάρτισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ποσοστό αφορά το συνολικό μερίδιο του σχεδίου που επισημαίνεται σ' αυτόν τον πυλώνα πολιτικής.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που στηρίζουν τους κλιματικούς στόχους στα ΣΑΑ των κρατών μελών έχουν υπερβεί τον στόχο του 37 % των συνολικών πιστώσεων που ορίζεται στον κανονισμό ΜΑΑ (διάγραμμα 15). Οι συνολικές εκτιμώμενες κλιματικές δαπάνες στα εγκεκριμένα σχέδια ανέρχονται σε 204 δις. EUR, 40 % περίπου των συνολικών πιστώσεων των σχεδίων, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία κλιματικής σήμανσης⁵¹.

Διάγραμμα 15: Συμβολή στην επίτευξη των κλιματικών στόχων ως ποσοστό των κονδυλίων του ΣΑΑ

Σημείωση: Τα ΣΑΑ έπρεπε να προσδιορίζουν και να αιτιολογούν σε ποιον βαθμό κάθε μέτρο συμβάλλει πλήρως (100 %), εν μέρει (40 %) ή δεν έχει καμία επίδραση (0 %) στους κλιματικούς στόχους. Η συμβολή στους κλιματικούς στόχους έχει υπολογιστεί με βάση τα παραρτήματα VI και VII του κανονισμού ΜΑΑ, αντίστοιχα. Ο συνδυασμός των συντελεστών με τις εκτιμήσεις κόστους κάθε μέτρου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του βαθμού στον οποίο τα σχέδια συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών στόχων.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Από τα 705 ορόσημα και τους στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά⁵² μέχρι στιγμής, τα 261 συμβάλλουν στον πυλώνα 1, εκ των οποίων 246 ορόσημα και στόχοι που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την 1η Μαρτίου 2022, δηλαδή μετά την τελευταία

⁵¹ Τα ΣΑΑ έπρεπε να προσδιορίζουν και να αιτιολογούν σε ποιον βαθμό κάθε μέτρο συμβάλλει πλήρως (100 %), εν μέρει (40 %) ή δεν έχει καμία επίδραση (0 %) στους κλιματικούς στόχους με βάση το παράρτημα VI του κανονισμού ΜΑΑ. Ο συνδυασμός των συντελεστών με τις εκτιμήσεις κόστους κάθε μέτρου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του βαθμού στον οποίο τα σχέδια συμβάλλουν στην επίτευξη του κλιματικού στόχου. Επισημαίνεται ότι η συμβολή στον πυλώνα της πράσινης μετάβασης είναι υψηλότερη από τη συμβολή στους κλιματικούς στόχους, όπως ορίζεται στο παράρτημα VI του κανονισμού ΜΑΑ, δεδομένου ότι οι μεθοδολογίες διαφέρουν. Οι διαφορές προκύπτουν κυρίως επειδή όλα τα καλυπτόμενα μέτρα θεωρείται ότι συνεισφέρουν με το 100 % του εκτιμώμενου κόστους τους στον πυλώνα, ενώ ορισμένα συμβάλλουν μόνο με το 40 % του εκτιμώμενου κόστους τους στους κλιματικούς στόχους, όπως ορίζονται στο παράρτημα VI του κανονισμού. Επιπλέον, ο πυλώνας της πράσινης μετάβασης περιλαμβάνει επίσης συντελεστές για περιβαλλοντικούς στόχους που είναι ευρύτεροι από τους κλιματικούς στόχους σύμφωνα με το παράρτημα VI του κανονισμού ΜΑΑ.

⁵² Ένα ορόσημο και ένας στόχος μπορούν να συμβάλλουν σε περισσότερους από έναν πυλώνες.

ετήσια έκθεση του ΜΑΑ. Από την 1η Μαρτίου 2022, η μεγαλύτερη πρόοδος έχει σημειωθεί στους τομείς πολιτικής της ενεργειακής απόδοσης (63 ορόσημα και στόχοι που επιτεύχθηκαν σε 52 μέτρα από την 1η Μαρτίου 2022), της βιώσιμης κινητικότητας (60 Ο&Σ σε 47 μέτρα) και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και δικτύων (40 Ο&Σ σε 30 μέτρα) κατά την εξέταση των πρωταρχικών και δευτερευόντων τομέων πολιτικής (διάγραμμα 16). Τα περισσότερα ορόσημα και στόχοι αποτελούν το πρώτο στάδιο για την υλοποίηση των μέτρων που συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση. Ορισμένα παραδείγματα μέτρων του πυλώνα πράσινης μετάβασης που εφαρμόζονται από την 1η Μαρτίου 2022 παρουσιάζονται στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Διάγραμμα 16: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 1 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της πράσινης μετάβασης

Μεταρρυθμίσεις

- Η Σλοβακία έχει εγκρίνει νομοθεσία για τη βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων

στον τομέα των κατασκευών και των κατεδαφίσεων.

- Η **Ελλάδα** εισήγαγε μεταρρύθμιση για τον εξορθολογισμό και την ψηφιοποίηση του πλαισίου αδειοδότησης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ψήφισε νόμο για την εφαρμογή του συστήματος εγγυήσεων προέλευσης που στηρίζει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τα νοικοκυριά.
- Η **Δανία** εισήγαγε μεταρρύθμιση που συνεπάγεται υψηλότερη φορολόγηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, παρέχοντας κίνητρα για χαμηλότερες εκπομπές από δανικές επιχειρήσεις, καθώς και φορολογικές εκπτώσεις για την προώθηση πράσινων επενδύσεων.

Επενδύσεις

- Η **Βουλγαρία** εισήγαγε επενδύσεις για τη στήριξη πράσινων και αποδοτικών υπηρεσιών δημόσιων μεταφορών, καθώς και μεταρρύθμιση για την προώθηση της μετάβασης στην πράσινη ενέργεια. Ο ΜΑΑ παρέχει 110,5 εκατ. EUR για την κατασκευή τμήματος της γραμμής 3 του μετρό της Σόφιας, συνολικού μήκους 3 km που καλύπτει τρεις σταθμούς, οι οποίοι θα παρέχουν καθαρές, γρήγορες και αποτελεσματικές υπηρεσίες δημόσιων μεταφορών στους επιβάτες με διατροφικές συνδέσεις. Η επένδυση αναμένεται να καταστήσει δυνατή τη μεταφορά 7,6 εκατομμυρίων επιβατών ετησίως κατά μέσο όρο από το 2026 και να οδηγήσει σε μείωση των αερίων του θερμοκηπίου και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Σταθμός Medical University στη γραμμή 3 του μετρό

Πνευματική ιδιοκτησία: Βουλγαρικές αρχές

- Η **Τσεχία** επένδυσε σε βιώσιμες μεταφορές με την ολοκλήρωση έργων οδικής και σιδηροδρομικής ασφάλειας και με την ανακαίνιση σιδηροδρομικών γεφυρών και σηράγγων.

- Η **Κροατία** εισήγαγε επενδύσεις για την κατασκευή και την ανακαίνιση δημόσιων δικτύων ύδρευσης.
- Η **Ισπανία** έχει θέσει σε εφαρμογή μηχανισμούς για τη στήριξη των επενδύσεων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε κτίρια και βιομηχανικές διεργασίες, καθώς και για τις υποστηριζόμενες πρωτοβουλίες που υλοποιούνται από ενεργειακές κοινότητες.

Βιώσιμη κινητικότητα

Τα μέτρα για τη στήριξη της βιώσιμης κινητικότητας αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα τρίτο των δαπανών για το κλίμα που χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό, αποτελώντας έτσι τον πλέον υποστηριζόμενο πυλώνα πράσινης μετάβασης (31 % των κονδυλίων ή 79,4 δισ. EUR). Τα μέτρα αυτά συνίστανται, μεταξύ άλλων, σε επενδύσεις σε οχήματα μηδενικών ή χαμηλών εκπομπών, σε επενδύσεις στην ανάπτυξη των αστικών δημόσιων μεταφορών και σε επενδύσεις σε υποδομές επαναφόρτισης. Οι επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό των σιδηροδρομικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς σύγχρονου σιδηροδρομικού τροχαίου υλικού, αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης με 42 δισ. EUR. Ορισμένα ΣΑΑ περιλαμβάνουν επίσης φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στη θέσπιση φορολογικών καθεστώτων ή στην αλλαγή του κανονιστικού περιβάλλοντος με σκοπό να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη της κινητικότητας μηδενικών εκπομπών. Οι μεταρρυθμίσεις αφορούν το συνολικό κανονιστικό πλαίσιο και περιλαμβάνουν στρατηγικές για τη στήριξη της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και των συλλογικών μεταφορών. Τα σχέδια περιλαμβάνουν επίσης μεταρρυθμίσεις που εισάγουν τον ανταγωνισμό στις λιμενικές υπηρεσίες και μεταρρυθμίζουν τον τομέα της ναυτιλίας και της εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

Ενεργειακή απόδοση

Η ενεργειακή απόδοση αντιπροσωπεύει το 29 % των συνολικών δαπανών στο πλαίσιο του πυλώνα της πράσινης μετάβασης (με συνολικό κόστος 72,8 δισ. EUR). Τα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει στα σχέδιά τους μεγάλες επενδύσεις σε ενεργειακές ανακαινίσεις ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων και επενδύσεις στην κατασκευή νέων κτιρίων υψηλής ενεργειακής απόδοσης. Η πλειονότητα των επενδύσεων αφορά την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων κατοικιών (31 δισ. EUR), με στόχο συνήθως τη μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας κατά 30 % ή περισσότερο. Πέρα από τα κτίρια, οι επενδύσεις σε άλλους τομείς θα συμβάλλουν στην απανθρακοποίηση των διαδικασιών παραγωγής στις ΜΜΕ, στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις και στα συστήματα τηλεθέρμανσης, π.χ. με την προώθηση της ενσωμάτωσης καθαρότερων και ενεργειακά αποδοτικότερων τεχνολογιών στις διαδικασίες παραγωγής και στην παραγωγή κεντρικής θέρμανσης (7 δισ. EUR). Για τον σκοπό αυτό, ορισμένα ΣΑΑ περιλαμβάνουν επίσης μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των φραγμών για την ενεργειακή απόδοση, όπως τροποποιήσεις του κανονιστικού πλαισίου ή εναρμόνιση των μηχανισμών στήριξης μέσω υπηρεσιών μίας στάσης.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και δίκτυα

Εν γένει, οι συνολικές εκτιμώμενες δαπάνες για καθαρή ενέργεια —ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και δίκτυα— αντιπροσωπεύουν το 14 % των συνολικών δαπανών στο πλαίσιο του πυλώνα της πράσινης μετάβασης (με συνολικό κόστος 35,3 δισ. EUR). Πολλά ΣΑΑ περιλαμβάνουν μέτρα ειδικά για την καθαρή ενέργεια, όπως επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, τόσο σε ήδη ώριμες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όσο και σε καινοτόμες λύσεις. Περίπου τα δύο τρίτα της συνολικής επένδυσης σ' αυτόν τον τομέα θα δαπανηθούν σε τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (24 δισ. EUR), με το υπόλοιπο ποσό να διατίθεται σε επενδύσεις σε ενεργειακά δίκτυα και υποδομές (11 δισ. EUR). Η αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας απαιτεί επίσης ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Για τον σκοπό αυτόν, οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στα σχέδια αποσκοπούν στη δημιουργία σταθερού κανονιστικού περιβάλλοντος και κατάλληλων συνεργειών μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, στην απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και στην έγκριση νέων ή στην παράταση των υφιστάμενων καθεστώτων στήριξης.

3.2. Συμβολή του μηχανισμού στον ψηφιακό μετασχηματισμό (δηλ. πυλώνας 2)

Ο ΜΑΑ συμβάλλει σημαντικά στον ψηφιακό μετασχηματισμό στην Ένωση. Τα σχέδια καλύπτουν σειρά μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ψηφιακών υποδομών επόμενης γενιάς και προηγμένων τεχνολογιών, της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων για τον πληθυσμό και το εργατικό δυναμικό και της στήριξης της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων, καθώς και των δημόσιων υπηρεσιών. Συνολικά 144 δισ. EUR θα συμβάλουν στον πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού και θα καταναμηθούν σε τομείς ψηφιακής πολιτικής, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 17⁵³.

Διάγραμμα 17: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού ανά τομέα πολιτικής

⁵³ Το διάγραμμα αυτό δείχνει τις εκτιμώμενες δαπάνες με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανέμονται στον πυλώνα «ψηφιακός μετασχηματισμός» ως πρωταρχικό ή δευτερεύοντα πυλώνα.

Σημείωση: Στο διάγραμμα αυτό αναλύεται η εκτιμώμενη συμβολή στον πυλώνα πολιτικής σύμφωνα με τον κατάλογο τομέων πολιτικής που κατάρτισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ποσοστό αφορά το συνολικό μερίδιο του σχεδίου που επισημαίνεται σ' αυτόν τον πυλώνα πολιτικής.

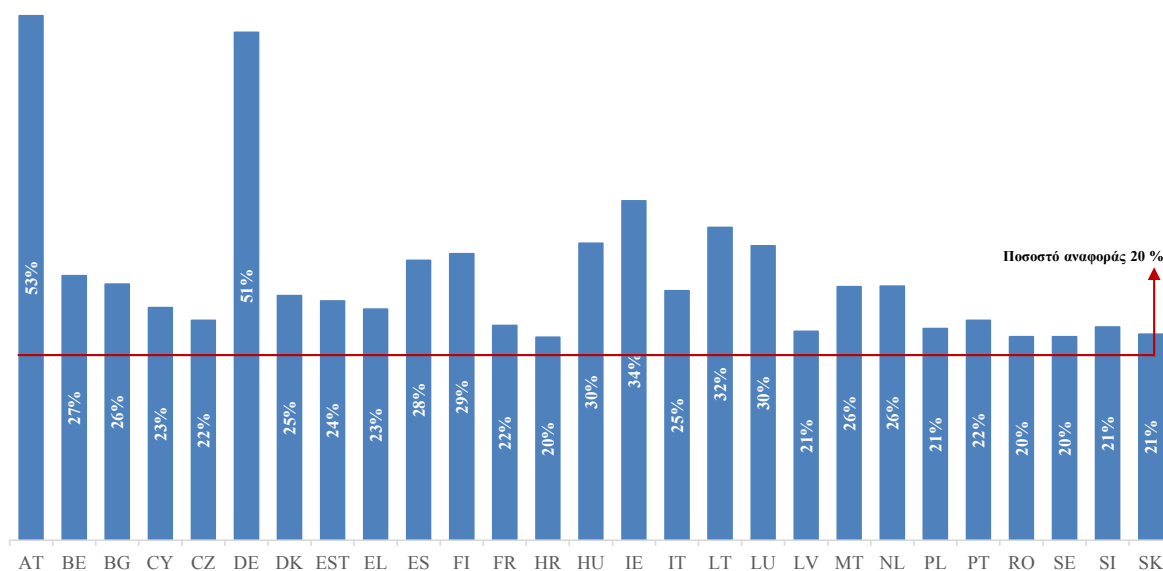
Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που στηρίζουν τους ψηφιακούς στόχους στα ΣΑΑ των κρατών μελών έχουν υπερβεί τον στόχο του 20 % των συνολικών πιστώσεων που ορίζεται στον ΜΑΑ (διάγραμμα 18). Μέχρι σήμερα, οι συνολικές εκτιμώμενες ψηφιακές δαπάνες στα σχέδια ανέρχονται σε 130 δισ. EUR, δηλαδή περίπου το 26 % των συνολικών πιστώσεων των σχεδίων, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία ψηφιακής σήμανσης⁵⁴.

Μεταξύ των 705 οροσήμων και στόχων που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά μέχρι στιγμής, 184 ορόσημα και στόχοι συμβάλλουν στον πυλώνα 2, συμπεριλαμβανομένων 178 οροσήμων και στόχων που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την 1η Μαρτίου 2022. Η μεγαλύτερη πρόοδος σημειώθηκε στους τομείς πολιτικής της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και των τοπικών ψηφιακών οικοσυστημάτων (85 ορόσημα και στόχοι που επιτεύχθηκαν σε 72 μέτρα από την 1η Μαρτίου 2022), του ανθρώπινου κεφαλαίου στην ψηφιοποίηση (40 Ο&Σ σε 30 μέτρα) και της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων (29 Ο&Σ σε 20 μέτρα) (διάγραμμα 19). Στο πλαίσιο που ακολουθεί παρουσιάζονται ορισμένα παραδείγματα που βασίζονται σε αιτήματα καταβολής τα οποία αξιολογήθηκαν θετικά. Επικεντρώνονται σε βασικούς τομείς που συνδέονται με την ψηφιακή πολιτική, αλλά και άλλοι τομείς, όπως η συνδεσιμότητα, είναι επίσης σημαντικοί.

⁵⁴ Τα ΣΑΑ έπρεπε να προσδιορίζουν και να αιτιολογούν σε ποιον βαθμό κάθε μέτρο συμβάλει πλήρως (100 %), εν μέρει (40 %) ή δεν έχει καμία επίδραση (0 %) στους ψηφιακούς στόχους με βάση το παράρτημα VII του κανονισμού ΜΑΑ. Ο συνδυασμός των συντελεστών με τις εκτιμήσεις κόστους κάθε μέτρου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του βαθμού στον οποίο τα σχέδια συμβάλλουν στην επίτευξη του ψηφιακού στόχου.

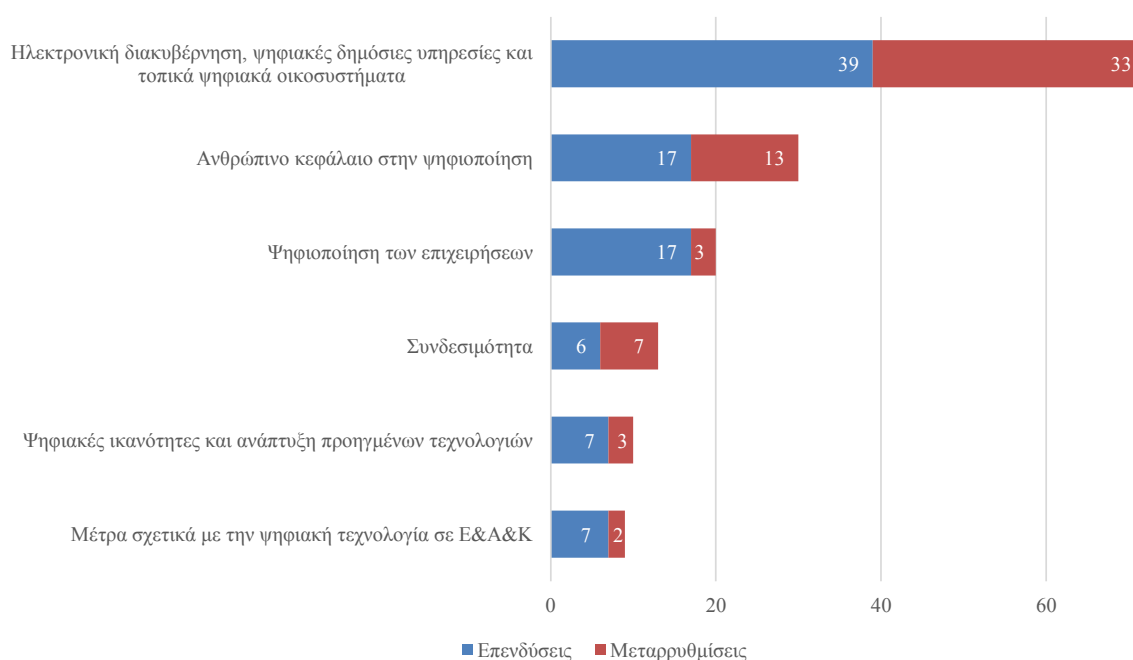
Διάγραμμα 18: Συμβολή στην επίτευξη των ψηφιακών στόχων ως ποσοστό των κονδυλίων του ΣΑΑ

Σημείωση: Τα ΣΑΑ έπρεπε να προσδιορίζουν και να αιτιολογούν σε ποιον βαθμό κάθε μέτρο συμβάλλει πλήρως (100 %), εν μέρει (40 %) ή δεν έχει καμία επίδραση (0 %) στους ψηφιακούς στόχους. Η συμβολή στους ψηφιακούς στόχους έχει υπολογιστεί με βάση τα παραρτήματα VI και VII του κανονισμού ΜΑΑ, αντίστοιχα. Ο συνδυασμός των συντελεστών με τις εκτιμήσεις κόστους κάθε μέτρου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του βαθμού στον οποίο τα σχέδια συμβάλλουν στην επίτευξη των ψηφιακών στόχων.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Διάγραμμα 19: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 2 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα του πράσινου μετασχηματισμού

Μεταρρυθμίσεις

- Η **Ρουμανία** ενέκρινε μεταρρύθμιση για την επιτάχυνση της εθνικής ανάπτυξης των δικτύων 5G, σύμφωνα με τους κανονισμούς ασφαλείας, και για την παροχή ευρυζωνικής κάλυψης για τις λευκές περιοχές (μικροί αγροτικοί δήμοι, απομονωμένες περιοχές, μειονεκτούσες κατοικημένες περιοχές), ώστε να αντιμετωπιστεί το ψηφιακό χάσμα μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος και να εξορθολογιστούν οι διαδικασίες και τα τέλη, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για ισότιμη πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες και πρόσβαση στο διαδίκτυο.
- Η **Σλοβακία** ενέκρινε την Εθνική Έννοια για την Ενημέρωση της Δημόσιας Διοίκησης, η οποία καθορίζει το πλαίσιο για τις ψηφιακές μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με το ΣΑΑ. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κυβερνοασφάλειας, η Εθνική Έννοια θα θέσει το πλαίσιο για την τυποποίηση των απαιτήσεων κυβερνοασφάλειας, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι θα χρειαστούν περαιτέρω ειδικές δράσεις για τον καθορισμό των τεχνικών και διαδικαστικών προτύπων κυβερνοασφάλειας.
- Η **Σλοβενία** συγκρότησε το Συμβούλιο Ανάπτυξης Πληροφορικής, το οποίο λειτουργεί ως κεντρικό φόρουμ για τη δημόσια διοίκηση για τον συντονισμό σε επιχειρησιακό επίπεδο όσον αφορά τις επενδύσεις στην τεχνολογία των πληροφοριών, τα πρότυπα και άλλες τεχνολογικές εξελίξεις, ιδίως όταν η συμβατότητα των συστημάτων είναι ουσιώδης για την αποτελεσματική λειτουργία και συντήρησή τους.

Επενδύσεις

- Η **Αυστρία** θέσπισε μέτρα για τη στήριξη της ψηφιοποίησης των σχολείων και της εκπαίδευσης με σκοπό την παροχή δίκαιης και ισότιμης πρόσβασης σε βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Ο ΜΑΑ χρηματοδοτεί επένδυση ύψους 171,7 εκατ. EUR για την παροχή φορητών υπολογιστών και ταμπλετών σε μαθητές της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η επένδυση αυτή συνοδεύεται από μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στη βελτίωση των υποδομών στα διάφορα σχολικά κτίρια, ώστε να διασφαλιστεί η βέλτιστη χρήση των ψηφιακών συσκευών που παρέχονται στους μαθητές.

Σχολείο στο Ίνσμπρουκ (Τιρόλο, Αυστρία) με υπολογιστές που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ

Πνευματική ιδιοκτησία: Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Αυστρία / APA-Fotoservice / Hetfleisch

- Η **Δανία** ανέπτυξε και κατέστησε διαθέσιμες νέες ψηφιακές λύσεις για να καταστήσει το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης πιο συνδεδεμένο μετά την πανδημία της COVID-19. Οι λύσεις περιλαμβάνουν τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών και την εξέταση μέσω βίντεο.
- Η **Ισπανία** επένδυσε στην ψηφιοποίηση σημαντικών πολιτιστικών ιδρυμάτων, όπως το Εθνικό Μουσείο του Prado, το Εθνικό Μουσείο της Arte Reina Sofía, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ισπανίας, καθώς και άλλα περιουσιακά στοιχεία βιβλιοθήκης από τις κρατικές διοικήσεις ή ιδιωτικούς φορείς, συστήματα αρχειοθέτησης, κατάλογοι και αρχεία ιστορικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της οπτικοακουστικής κληρονομιάς.
- Η **Ιταλία** ανέθεσε δημόσιες συμβάσεις και για τα πέντε έργα συνδεσιμότητας που αποτελούν μέρος της επένδυσης «ταχείες συνδέσεις διαδικτύου». Οι εν λόγω δημόσιες συμβάσεις αποσκοπούν στην εξασφάλιση της ολοκλήρωσης του εθνικού υπερταχέος δικτύου τηλεπικοινωνιών και του δικτύου τηλεπικοινωνιών 5G σε ολόκληρη την ιταλική επικράτεια.
- Η **Μάλτα** ξεκίνησε την εφαρμογή ασφαλών ψηφιακών λύσεων και εργαλείων για τη στήριξη των χρηστών του τομέα της δικαιοσύνης με την απλούστευση των διαδικασιών, την αύξηση της προσβασιμότητας στη δικαιοσύνη (όσον αφορά την τεκμηρίωση αλλά και τις εξ αποστάσεως μαρτυρικές καταθέσεις) και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης σύμφωνα με τη

στρατηγική για την ψηφιακή δικαιοσύνη.

- Η **Πορτογαλία** εγκαινίασε την Ακαδημία Πορτογαλίας Digital, μια διαδικτυακή πλατφόρμα που παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα να αξιολογούν τις ψηφιακές τους δεξιότητες και να λαμβάνουν εξατομικευμένα μαθήματα ψηφιακής κατάρτισης.

Ηλεκτρονική διακυβέρνηση και ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες

Τα μέτρα για τη στήριξη της ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ένα τρίτο των ψηφιακών δαπανών που χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό, καθώς πρόκειται για τον πλέον υποστηριζόμενο τομέα ψηφιακής πολιτικής (37 % του πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού ή 53 δισ. EUR). Με τα μέτρα αυτά επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση των διαδικασιών της δημόσιας διοίκησης προκειμένου να καταστούν πιο φιλικές προς τον χρήστη, προσανατολισμένες στον πολίτη και διαλειτουργικές και να ενισχυθεί η πρόσβαση και υιοθέτηση των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών από τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις. Πολλά ΣΑΑ περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην καθιέρωση ή τη βελτίωση λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπως η ανάπτυξη ηλεκτρονικής ταυτότητας, στη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών δημόσιων πλατφορμών, καθώς και στη βελτίωση της συλλογής και διαχείρισης δεδομένων. Ορισμένα ΣΑΑ περιλαμβάνουν επίσης επενδύσεις που αποσκοπούν στην ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών (όπως το κρατικό υπολογιστικό νέφος) στις διαδικασίες δημόσιας διοίκησης, καθώς και στην ενίσχυση της ικανότητας κυβερνοασφάλειας του δημόσιου τομέα. Σε πολλά ΣΑΑ περιλαμβάνονται επίσης μέτρα που αποσκοπούν στην ψηφιοποίηση των εθνικών συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και απονομής δικαιοσύνης.

Η ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών αφορά διάφορους τομείς πολιτικής και εξασφαλίζει συνέργειες με τους άλλους πέντε πυλώνες που στηρίζει ο μηχανισμός. Για παράδειγμα, παρέχοντας στήριξη στον πράσινο πυλώνα, ορισμένες επενδύσεις αποτυπώνουν τον βασικό ρόλο της ψηφιοποίησης στο να καταστούν τα συστήματα μεταφορών της ΕΕ πιο βιώσιμα και ανθεκτικά, για παράδειγμα μέσω τεχνολογιών συστημάτων ευφυών μεταφορών (ITS), εργαλείων διαχείρισης της αστικής κινητικότητας, πολυτροπικών συστημάτων έκδοσης εισιτηρίων και πληροφόρησης επιβατών και της επέκτασης του Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας.

Ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων

Όλα τα ΣΑΑ περιλαμβάνουν μέτρα για τη στήριξη της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων, συνολικού ύψους 27 δισ. EUR ή το 19 % του πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού. Τα μέτρα σ' αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν βασικές μεταρρυθμίσεις, με τις σημαντικότερες να στοχεύουν στην απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών για τις επιχειρήσεις και στη δημιουργία των θεμελίων για ένα ψηφιακό επιχειρηματικό περιβάλλον, με δράσεις στον τομέα της δημιουργίας και εγγραφής ψηφιακών επιχειρήσεων, της εμπιστοσύνης και της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να αυξήσουν το επίπεδο εμπιστοσύνης στην υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών, με θετική επίδραση τόσο στην

αποδοχή τους όσο και στην ένταση χρήσης τους. Οι μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση της τιμολόγησης αναμένεται επίσης να έχουν θετικό αντίκτυπο στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων και να αυξήσουν τη διαφάνεια. Ορισμένα σχέδια περιλαμβάνουν επίσης επενδύσεις για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών στις διαδικασίες παραγωγής των επιχειρήσεων (π.χ. αυτοματοποίηση, τεχνητή νοημοσύνη).

Ανθρώπινο κεφάλαιο

Τα ΣΑΑ περιλαμβάνουν επίσης ευρύ φάσμα μέτρων για τη στήριξη της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων, με συνολικό εκτιμώμενο κόστος 29 δισ. EUR, ποσό το οποίο αντιπροσωπεύει το 20 % του πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού. Τα περισσότερα σχέδια περιλαμβάνουν μέτρα για την αύξηση των επιπέδων ψηφιακών δεξιοτήτων στον γενικό πληθυσμό και στο εργατικό δυναμικό. Ορισμένα σχέδια περιλαμβάνουν επίσης μέτρα για την προώθηση προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων και την κατάρτιση επαγγελματιών ΤΠΕ, με την ανάπτυξη ειδικών ενοτήτων κατάρτισης σε προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε την ανάγκη για ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης και αρκετά ΣΑΑ περιλαμβάνουν σχετικά μέτρα.

3.3. Συμβολή του μηχανισμού στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (δηλ. πυλώνας 3)

Τα 27 ΣΑΑ συμβάλλουν στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (δηλ. πυλώνας 3) με περισσότερα από 1 500 μέτρα ύψους περίπου 214,6 δισ. EUR. Τα μέτρα αυτά αφορούν διάφορους τομείς: από τις μεταρρυθμίσεις για τη στήριξη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ή της ανταγωνιστικότητας, έως τη στήριξη των ΜΜΕ, την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία ή τον πολιτιστικό τομέα (διάγραμμα 20).

Διάγραμμα 20: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης ανά τομέα πολιτικής

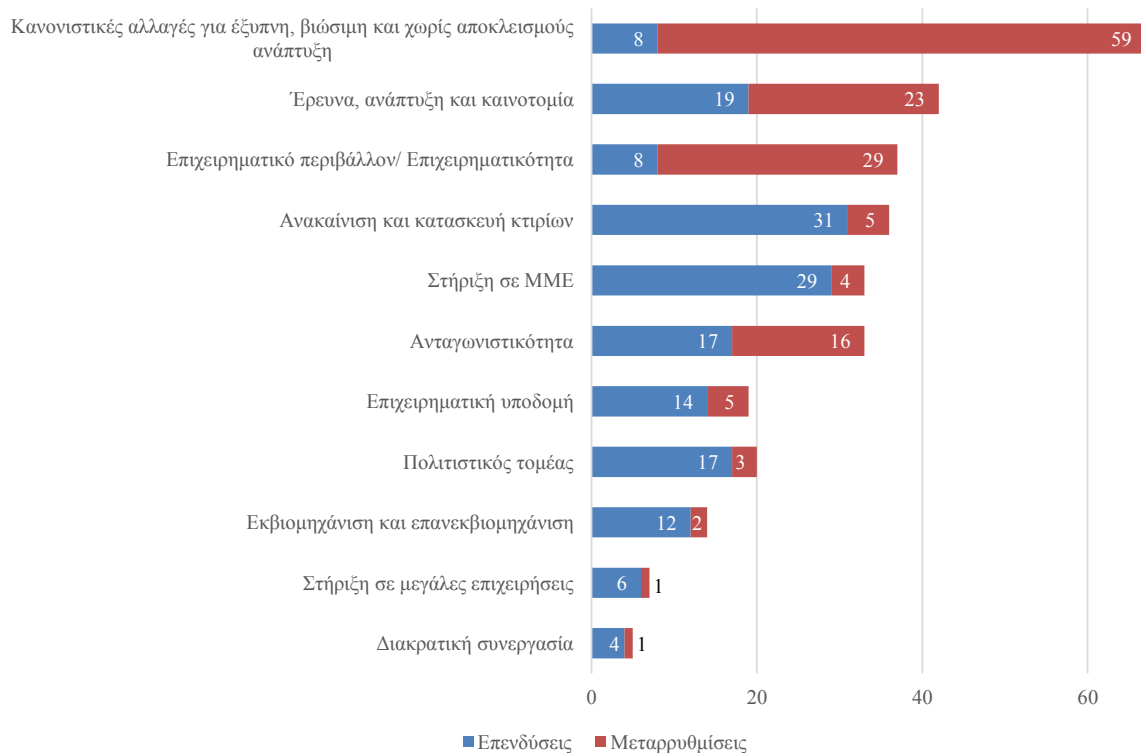

Σημείωση: Στο διάγραμμα αυτό αναλύεται η εκτιμώμενη συμβολή στον πυλώνα πολιτικής σύμφωνα με τον κατάλογο τομέων πολιτικής που κατάρτισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ποσοστό αφορά το συνολικό μερίδιο του σχεδίου που επισημαίνεται σ' αυτόν τον πυλώνα πολιτικής.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Μέχρι σήμερα, έχουν εκπληρωθεί 350 ορόσημα και στόχοι που συμβάλλουν στον πυλώνα 3, με 321 ορόσημα και στόχους να έχουν εκπληρωθεί από την 1η Μαρτίου 2022. Πρόοδος σημειώθηκε ιδίως στους τομείς πολιτικής των κανονιστικών αλλαγών για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (85 ορόσημα και στόχοι που εκπληρώθηκαν σε 67 μέτρα από την 1η Μαρτίου 2022), της έρευνας και της καινοτομίας (49 Ο&Σ σε 42 μέτρα) και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος / της επιχειρηματικότητας (52 Ο&Σ σε 37 μέτρα) (διάγραμμα 21).

Διάγραμμα 21: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 3 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

E&A&K στο πλαίσιο του πυλώνα 3

25 ΣΑΑ περιλαμβάνουν μέτρα που σχετίζονται με τον τομέα πολιτικής «έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία» στο πλαίσιο του πυλώνα 3, συνολικού ύψους 38,1 δισ. EUR. Το ποσό των επενδύσεων E&K στο πλαίσιο του πυλώνα 3 αντιπροσωπεύει συνήθως ποσοστό μεταξύ 4 % και 18 % της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης του ΜΑΑ ενός κράτους μέλους, με μερικές ακραίες τιμές κάτω ή πάνω από αυτό το εύρος και με μέσο όρο περίπου 8 %.

Τα μέτρα E&K στο πλαίσιο του πυλώνα 3 έχουν ευρύ φάσμα στόχων. Οι μεταρρυθμίσεις E&K στο πλαίσιο του πυλώνα 3 αποσκοπούν στη μείωση του κατακερματισμού των συστημάτων επιστημονικής έρευνας, στη μείωση του διοικητικού φόρτου όσον αφορά την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, στη στήριξη της μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας, στην άρση των φραγμών στη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων και στη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης για την E&K και την εκπαίδευση. Πολλά ΣΑΑ περιλαμβάνουν θεματικές επενδύσεις E&K στο πλαίσιο του πυλώνα 3 που θα καταστήσουν δυνατή την κινητοποίηση ικανοτήτων E&K με σκοπό την επιτάχυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τα αντίστοιχα θεματολόγια σε επίπεδο ΕΕ (περίπου το 27 % και 23 % του εκτιμώμενου κόστους μέτρων σχετικών με την E&K έχει όντως σημανθεί ότι συμβάλλει στους πράσινους και τους ψηφιακούς στόχους, αντίστοιχα).

Μέχρι σήμερα, έχουν εκπληρωθεί 53 ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται με τον τομέα πολιτικής «έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία» (σε σύνολο 705 Ο&Σ που έχουν

εκπληρωθεί), εκ των οποίων 49 έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την 1η Μαρτίου 2022.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ορισμένα μέτρα του πυλώνα 1 και του πυλώνα 2 συμβάλλουν επίσης στην έρευνα και την ανάπτυξη⁵⁵. Οι επενδύσεις E&A&K στο σύνολό τους (δηλαδή συμπεριλαμβανομένων των συναφών μέτρων που επισημαίνονται στον πυλώνα 1, τον πυλώνα 2 και τον πυλώνα 3) συμβάλλουν σε εκτιμώμενο συνολικό ποσό 48 δισ. EUR, ποσό που αντιπροσωπεύει κατά μέσο όρο περίπου το 10 % της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης ενός κράτους μέλους στο πλαίσιο του MAA.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα «έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» (τομέας πολιτικής «έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία»)

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Σλοβακία** εισήγαγε τροποποιήσεις δύο νομοθετικών πράξεων για τη μετατροπή της Σλοβακικής Ακαδημίας Επιστημών σε δημόσιο ερευνητικό οργανισμό, ώστε να καταστεί δυνατή η χρηματοδότηση πολλαπλών πηγών και η ενισχυμένη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα με σκοπό την υλοποίηση κοινών έργων και την προώθηση της μεταφοράς έρευνας και τεχνολογίας.

Επενδύσεις:

- Η **Ιταλία** ανέθεσε συμβάσεις για τη στήριξη της δημιουργίας ή της ενίσχυσης τουλάχιστον 30 ερευνητικών υποδομών/ιδρυμάτων στρατηγικής σημασίας που προσδιορίζονται στο εθνικό σχέδιο ερευνητικών υποδομών 2021-2027 και των σχετικών υποδομών καινοτομίας.

Στόχος του μέτρου είναι η ανάπτυξη ερευνητικών εγκαταστάσεων, η υποστήριξη διαδικασιών καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας, καθώς και η προώθηση συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

⁵⁵ Ο πυλώνας 1 για την πράσινη μετάβαση περιλαμβάνει ειδικά για τον οικολογικό προσανατολισμό μέτρα E&A&K που κατηγοριοποιούνται στον τομέα πολιτικής «E&A&K στο πλαίσιο πράσινων δραστηριοτήτων» και ο πυλώνας 2 για τον ψηφιακό μετασχηματισμό περιλαμβάνει ειδικά για τον ψηφιακό τομέα μέτρα E&A&K που κατηγοριοποιούνται στον τομέα πολιτικής «ψηφιακά μέτρα στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία».

- Η **Ισπανία** υποστήριξε 68 εταιρείες (39 μεγάλες και 29 ΜΜΕ) που διέθεταν έργα έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της βιώσιμης αυτοκινητοβιομηχανίας για την αύξηση της τεχνολογικής ικανότητας των εταιρειών σε διάφορους τομείς, μεταξύ των οποίων: η ανάπτυξη συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας με πολύ χαμηλές εκπομπές και υψηλή ανακυκλωσιμότητα, υψηλής απόδοσης συστήματα κινητικότητας υδρογόνου, αυτόνομη οδήγηση και συνδεδεμένη κινητικότητα ή προσαρμογή παραγωγικών περιβαλλόντων με ασφαλή και ισχυρά συστήματα αλληλεπίδρασης ανθρώπου-μηχανής στο έξυπνο μεταποιητικό περιβάλλον.

Στήριξη επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, πρόσβαση σε χρηματοδότηση και χρηματοδοτικά μέσα)

Τα περισσότερα ΣΑΑ περιλαμβάνουν μέτρα που παρέχουν άμεση στήριξη στις ΜΜΕ, συνολικού ύψους 45 δις. EUR, ποσό το οποίο αντιπροσωπεύει το 22 % περίπου της συνολικής εκτιμώμενης δαπάνης για τον πυλώνα 3. Συνολικά, 159 μέτρα παρέχουν στήριξη στις ΜΜΕ, με 332 ορόσημα και στόχους.

Το πεδίο εφαρμογής των μέτρων για τις ΜΜΕ που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων, από τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την πρόσβαση σε δημόσιες συμβάσεις, έως την ψηφιοποίηση των ΜΜΕ και τη βελτίωση της περιβαλλοντικής τους βιωσιμότητας. Ορισμένα μέτρα στοχεύουν επίσης στη βελτίωση της ανάπτυξης και ανθεκτικότητας των ΜΜΕ μέσω της βελτιωμένης πρόσβασης σε χρηματοδότηση, της επανειδίκευσης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων τους ή της ενίσχυσης των ικανοτήτων τους για έρευνα και ανάπτυξη.

Μέχρι σήμερα, έχουν εκπληρωθεί 51 από τα ορόσημα και τους στόχους που σχετίζονται με τα μέτρα στήριξης των ΜΜΕ (σε σύνολο 705 Ο&Σ που έχουν εκπληρωθεί), εκ των οποίων 49 έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την 1η Μαρτίου 2022.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα «έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» (τομέας

πολιτικής «στήριξη στις ΜΜΕ»)

Επενδύσεις:

- Η **Κροατία** θέσπισε χρηματοδοτικό μέσο για τη στήριξη των επενδύσεων από πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ενθαρρύνοντας τις επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες, την αγορά σύγχρονων μηχανημάτων και εξοπλισμού και την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας και της ικανότητας παροχής υπηρεσιών, καθώς και μέτρα για την πράσινη μετάβαση.
- Η **Ελλάδα** δημοσίευσε τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τη χρηματοδότηση ενός συστήματος κουπονιών για επενδύσεις που στοχεύουν σε τεχνολογίες και υπηρεσίες με στόχο την προώθηση της ψηφιοποίησης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (όπως οι ηλεκτρονικές πληρωμές, οι ηλεκτρονικές πωλήσεις και οι εφαρμογές ηλεκτρονικής τιμολόγησης, τα εργαλεία ψηφιακής διαφήμισης, η αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων, τα συστήματα κυβερνοασφάλειας, οι υποδομές και οι υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους κ.λπ.).
- Η **Ιταλία** θέσπισε χρηματοδοτικό μέσο για τη χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων, με την υπογραφή συμφωνίας μεταξύ της κυβέρνησης και του εταίρου υλοποίησης Cassa Depositi e Prestiti (CDP).

3.4. Συμβολή του μηχανισμού στην κοινωνική και εδαφική συνοχή (δηλ. πυλώνας 4)

Τα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει σημαντικό αριθμό μέτρων για τη στήριξη της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, συμβάλλοντας ιδίως στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, με ειδικά κεφάλαια για τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τις δίκαιες συνθήκες εργασίας, καθώς και την κοινωνική προστασία και ένταξη. Πιο συγκεκριμένα, τα 27 ΣΑΑ που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο θα στηρίξουν τον πυλώνα 4 με περίπου 220,6 δισ. EUR. Η ανάλυση των δαπανών στο πλαίσιο του πυλώνα παρουσιάζεται στο διάγραμμα 22.

Μεταξύ των 705 οροσήμων και στόχων που έχουν εκπληρωθεί μέχρι στιγμής, 253 συμβάλλουν στον πυλώνα 4, εκ των οποίων 237 που έχουν εκπληρωθεί από την τελευταία ετήσια έκθεση τον Μάρτιο του 2022). Η μεγαλύτερη πρόοδος σημειώθηκε στους τομείς πολιτικής των εδαφικών υποδομών και υπηρεσιών (106 ορόσημα και στόχοι που επιτεύχθηκαν σε 84 μέτρα από την 1η Μαρτίου 2022), της κοινωνικής προστασίας (58 Ο&Σ σε 52 μέτρα) και της εκπαίδευσης ενηλίκων (41 Ο&Σ σε 27 μέτρα) (διάγραμμα 23). Αξίζει να τονιστεί ότι 149 από τα ορόσημα και τους στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα 4 από την έναρξη του ΜΑΑ στηρίζουν κοινωνικούς στόχους με την ευρεία έννοια⁵⁶, γεγονός που καταδεικνύει την ισχυρή δέσμευση των κρατών μελών να υλοποιήσουν την κοινωνική διάσταση από τα αρχικά στάδια υλοποίησης των ΣΑΑ. Τα μέτρα αυτά θα

⁵⁶ Τα ορόσημα και οι στόχοι αυτοί συνδέονται με μέτρα που συμβάλλουν στις κοινωνικές κατηγορίες, όπως ορίζονται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105.

συμβάλουν επίσης στην επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για το 2030 όσον αφορά την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας.

Διάγραμμα 22: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής ανά τομέα πολιτικής

Σημείωση: Στο διάγραμμα αυτό αναλύεται η εκτιμώμενη συμβολή στον πυλώνα πολιτικής σύμφωνα με τον κατάλογο τομέων πολιτικής που κατάρτισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ποσοστό αφορά το συνολικό μερίδιο του σχεδίου που επισημαίνεται σ' αυτόν τον πυλώνα πολιτικής. Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Διάγραμμα 23: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 4 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής

Σημείωση: Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Κοινωνική προστασία, ένταξη, κοινωνική στέγαση και κοινωνικές υποδομές

Όλα τα ΣΑΑ περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις ή επενδύσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας των κρατών μελών. Περισσότερα από 300 μέτρα αφορούν ευρύ φάσμα προκλήσεων, ιδίως εκείνων που επισημαίνονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Τα μέτρα που υποστηρίζουν την κοινωνική προστασία και την κοινωνική στέγαση αντιπροσωπεύουν περίπου 28,8 δισ. EUR. Ειδικότερα, τα μέτρα επικεντρώνονται στην αποτελεσματικότητα, την ποιότητα και την ανθεκτικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Στην πλειονότητά τους οι επενδύσεις κοινωνικής προστασίας στο πλαίσιο του ΜΑΑ σχετίζονται με την αναβάθμιση, την επέκταση ή τη βελτίωση του δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών και των εγκαταστάσεων που παρέχονται από δημόσιους και ιδιωτικούς κοινωνικούς φορείς. Περιλαμβάνουν επίσης ειδικά μέτρα που αφορούν, για παράδειγμα, την ένταξη των ατόμων με αναπηρία, την αύξηση της επάρκειας και βιωσιμότητας των κοινωνικών παροχών και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ηλικιωμένων που χρήζουν φροντίδας. Ορισμένα κράτη μέλη περιλαμβάνουν επίσης σημαντικές επενδύσεις για την αύξηση της προσφοράς κοινωνικής στέγασης και κοινωνικής υποδομής για τις μειονεκτούσες ομάδες, με τη χρήση κυρίως δανείων. Ορισμένα κράτη μέλη περιέλαβαν επίσης στα οικεία ΣΑΑ μέτρα για τη μεταρρύθμιση του ελάχιστου εισοδήματος και των συνταξιοδοτικών συστημάτων ώστε να ενισχυθεί η επάρκεια και η βιωσιμότητά τους.

Μέχρι σήμερα, έχουν εκπληρωθεί 72 ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται με τους τομείς πολιτικής της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής στέγασης (σε σύνολο 705 Ο&Σ), εκ των οποίων 67 έχουν εκπληρωθεί από την 1η Μαρτίου 2022.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα κοινωνικής και εδαφικής συνοχής (τομείς πολιτικής «κοινωνική προστασία» και «κοινωνική στέγαση»)

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Σλοβακία** ενοποίησε τις εξουσίες εποπτείας της κοινωνικής φροντίδας για τη μείωση του κατακερματισμού και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της κοινωνικής φροντίδας και τη βελτίωση της ποιότητας της φροντίδας στις κοινωνικές υπηρεσίες και τα νοικοκυριά.
- Η **Ισπανία** θέσπισε μεταρρύθμιση του συστήματος εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για τους αυτοαπασχολούμενους με σκοπό τη σταδιακή μετατόπιση του συστήματος εισφορών με βάση το πραγματικό εισόδημα, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι αυτοαπασχολούμενοι θα είναι σε θέση να λαμβάνουν πιο επαρκές συνταξιοδοτικό εισόδημα στο μέλλον.

Επενδύσεις:

- Για τη δημιουργία μιας νέας υπηρεσίας κοινωνικής καθοδήγησης με στόχο τη διασφάλιση επαρκούς ανθρώπινου δυναμικού για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, η **Κροατία** κατάρτισε 220 επαγγελματίες κοινωνικής καθοδήγησης, οι οποίοι θα είναι σε θέση να παρέχουν πιο εξατομικευμένη και ενισχυτική υποστήριξη.
- Η **Γαλλία** στήριξε την ανακαίνιση της ενεργειακής απόδοσης σε κοινωνικές κατοικίες με τη χορήγηση επιχορηγήσεων σε περισσότερες από 20 000 κοινωνικές κατοικίες.

Στήριξη της απασχόλησης, εκσυγχρονισμός των θεσμών της αγοράς εργασίας και εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων για ομάδες στόχους εκτός της νεολαίας

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει στα οικεία ΣΑΑ ένα ολοκληρωμένο φάσμα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και του εκσυγχρονισμού των αγορών εργασίας τους. Συνολικά, τα μέτρα στήριξης των τομέων πολιτικής «απασχόληση εκτός των νέων» και «εκσυγχρονισμός των θεσμών της αγοράς εργασίας» ανέρχονται σε περίπου 11,2 δισ. EUR. Τα μέτρα αυτά αφορούν άμεσα τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικά με τη στήριξη της απασχόλησης και την ενίσχυση της αγοράς εργασίας. Οι πολιτικές απασχόλησης και οι ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας κατέχουν εξέχουσα θέση σε όλα σχεδόν τα ΣΑΑ. Τα σχέδια περιλαμβάνουν επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών, των νέων και των μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας, στη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας και τη μετάβαση σε αναδυόμενους τομείς και επαγγέλματα. Τα μέτρα αυτά έχουν επίσης σχεδιαστεί για την τόνωση της απασχόλησης και την ενίσχυση των επιδόσεων, της λειτουργίας και της ανθεκτικότητας των αγορών εργασίας.

Όλα τα εθνικά ΣΑΑ περιλαμβάνουν μέτρα για τις δεξιότητες και την εκπαίδευση ενηλίκων, τα οποία συχνά συνδέονται με ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας. Σ' αυτές περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, εθνικές στρατηγικές για τις δεξιότητες, μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της συλλογής πληροφοριών για τις δεξιότητες και της διαχείρισης δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης και της επικύρωσης των δεξιοτήτων, καθώς και στοχευμένες επενδύσεις στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεπίδευση των εργαζομένων, των ανέργων και του ευρύτερου πληθυσμού. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που σχετίζονται με την εκπαίδευση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και την αναγνώριση και επικύρωση των δεξιοτήτων, που περιλαμβάνονται στα εθνικά ΣΑΑ, ανέρχονται σε περίπου 17,7 δισ. EUR.

Μέχρι στιγμής, έχουν εκπληρωθεί 83 ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται με τους τομείς πολιτικής «απασχόληση εκτός των νέων», «εκσυγχρονισμός των θεσμών της αγοράς εργασίας» και «εκπαίδευση ενηλίκων», εκ των οποίων 73 από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ τον Μάρτιο του 2022. Τα ορόσημα και οι στόχοι που έχουν εκπληρωθεί αφορούν, για παράδειγμα, την εισαγωγή συστήματος κουπονιών για προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίδευσης, στοχευμένα προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων για τους ανέργους, επικαιροποιήσεις των προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και την έγκριση εθνικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης για τις δεξιότητες.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής (τομείς πολιτικής «απασχόληση εκτός των νέων», «εκσυγχρονισμός των θεσμών της αγοράς εργασίας» και «εκπαίδευση ενηλίκων»)

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Κροατία** έχει θεσπίσει σύστημα κουπονιών που χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση της συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα που αναπτύσσουν πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες. Σ' αυτά συμμετέχουν τουλάχιστον 25 εκπαιδευτικά προγράμματα. Το σύστημα περιλαμβάνει κατάλογο δεξιοτήτων που χαρτογραφεί τις υφιστάμενες και τις αναγκαίες δεξιότητες στην αγορά εργασίας, καθώς και μια εφαρμογή ΤΠ για τη διαχείριση και τη χορήγηση κουπονιών.

Το κροατικό σύστημα κουπονιών ωφελεί τους εργαζομένους και τους ανέργους, με ιδιαίτερη έμφαση στις ευάλωτες ομάδες [μακροχρόνια άνεργοι, οικονομικά μη ενεργοί ή νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ)].

- Η **Αυστρία** έχει εφαρμόσει μέτρο που αποσκοπεί στην παροχή στοχευμένης στήριξης για την επιστροφή στην αγορά εργασίας των μακροχρόνια ανέργων που αντιμετωπίζουν πολλαπλά εμπόδια. Η συντονισμένη στήριξη αναμένεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των πολλαπλών εμποδίων και να διευκολύνει την πρόσβαση σε προσόντα και κατάρτιση.
- Η **Ισπανία** υλοποίησε μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας για την αντιμετώπιση μακροχρόνιων διαρθρωτικών ζητημάτων, όπως ο διττός χαρακτήρας και το υψηλό ποσοστό προσωρινής απασχόλησης. Ταυτόχρονα, το νομικό πλαίσιο προσαρμόστηκε ώστε να επιτρέπει στις επιχειρήσεις να προσαρμόζονται πιο ευέλικτα στους κλυδωνισμούς. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της μεταρρύθμισης αφορούσε τις επιλογές συμβάσεων εργασίας, μειώνοντας διάφορες μορφές σε τρία μόνο είδη και καθιστώντας τις συμβάσεις αορίστου χρόνου τη βασική επιλογή.

Εδαφικές υποδομές και υπηρεσίες, ανάπτυξη αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών (συμπεριλαμβανομένων των νησιών)

Σημαντικός αριθμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων αποσκοπεί στη βελτίωση των εδαφικών υποδομών και υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο και στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ αστικών, αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών. Ενισχύουν την τοπική οικονομία, αυξάνουν την περιφερειακή και εθνική ανταγωνιστικότητα και έχουν άμεσο θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα της καθημερινής ζωής. Πολλές από τις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αφορούν την προώθηση και τη βελτίωση της βιώσιμης κινητικότητας και των μεταφορών, κυρίως τον εκσυγχρονισμό των σιδηροδρόμων και των λιμένων, και άλλα έργα βιώσιμης κινητικότητας, όπως η ανάπτυξη υπηρεσιών δημόσιων μεταφορών και η κατασκευή ποδηλατοδρόμων. Τα ΣΑΑ περιλαμβάνουν επίσης διάφορα μέτρα για τη βελτίωση της χρήσης των φυσικών πόρων και τη διατήρηση του περιβάλλοντος σε τοπικό επίπεδο. Αυτό καλύπτει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τη βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων και των λυμάτων, μεταξύ άλλων στα νησιά, την επέκταση των συστημάτων επεξεργασίας υδάτων και των δικτύων άρδευσης, την αύξηση της βιωσιμότητας του γεωργικού τομέα και τη

στήριξη της δημιουργίας κοινοπραξιών σε λειτουργικές αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα στοχεύουν επίσης σε άλλους τύπους εδαφικών υποδομών και υπηρεσιών, όπως η ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών και κοινωνικών υπηρεσιών και υποδομών σε απομακρυσμένες περιοχές. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις συμβάλλουν στη βελτίωση των επιδόσεων της δημόσιας διοίκησης σε τοπικό επίπεδο, με την ενίσχυση της ικανότητας των δήμων να παρέχουν υπηρεσίες καλής ποιότητας.

Τα μέτρα στήριξης των εδαφικών υποδομών και υπηρεσιών ανέρχονται σε περίπου 151,2 δισ. EUR, ενώ τα ειδικά μέτρα για τη στήριξη της ανάπτυξης αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών ανέρχονται σε περίπου 16,0 δισ. EUR. Μέχρι στιγμής, έχουν εκπληρωθεί 124 ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται μ' αυτούς τους δύο τομείς πολιτικής, εκ των οποίων 121 από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ τον Μάρτιο του 2022.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής (τομείς πολιτικής «εδαφικές υποδομές και υπηρεσίες» και «ανάπτυξη αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών»)

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Βουλγαρία** ενίσχυσε την άμεση συμμετοχή του περιφερειακού και τοπικού επιπέδου στη διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ ενισχύοντας τον ρόλο τους στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ολοκληρωμένων εδαφικών στρατηγικών και έργων.
- Η **Κροατία** βελτίωσε τα συστήματα αναδιάρθρωσης και εξυγίανσης της γεωργικής γης απλουστεύοντας τις διαδικασίες εξυγίανσης και εξασφαλίζοντας συνεχή παρακολούθηση της γεωργικής γης. Αυτό συμβάλλει στην αποδοτικότερη χρήση της γεωργικής γης, συμβάλλει στη διατήρηση του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της ζωής στις αγροτικές περιοχές.
- Η **Ιταλία** βελτίωσε τις διαδικασίες αξιολόγησης των έργων στον τομέα των τοπικών συστημάτων δημόσιων μεταφορών και στον τομέα των ταχειών μαζικών μεταφορών, προσδιορίζοντας με σαφήνεια τις αρμοδιότητες για την έγκριση των τοπικών έργων δημόσιων μεταφορών και απλουστεύοντας τη διαδικασία πληρωμής.
- Η **Ισπανία** ίδρυσε το Ινστιτούτο για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το οποίο είναι αρμόδιο για τον εντοπισμό και τη θέσπιση μέτρων που εγγυώνται την ισότιμη μεταχείριση των εργαζομένων και των εδαφών που επηρεάζονται από τη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ελαχιστοποιούν τις αρνητικές επιπτώσεις στα εν λόγω εδάφη και βελτιστοποιούν τις ευκαιρίες της διαδικασίας μετασχηματισμού.

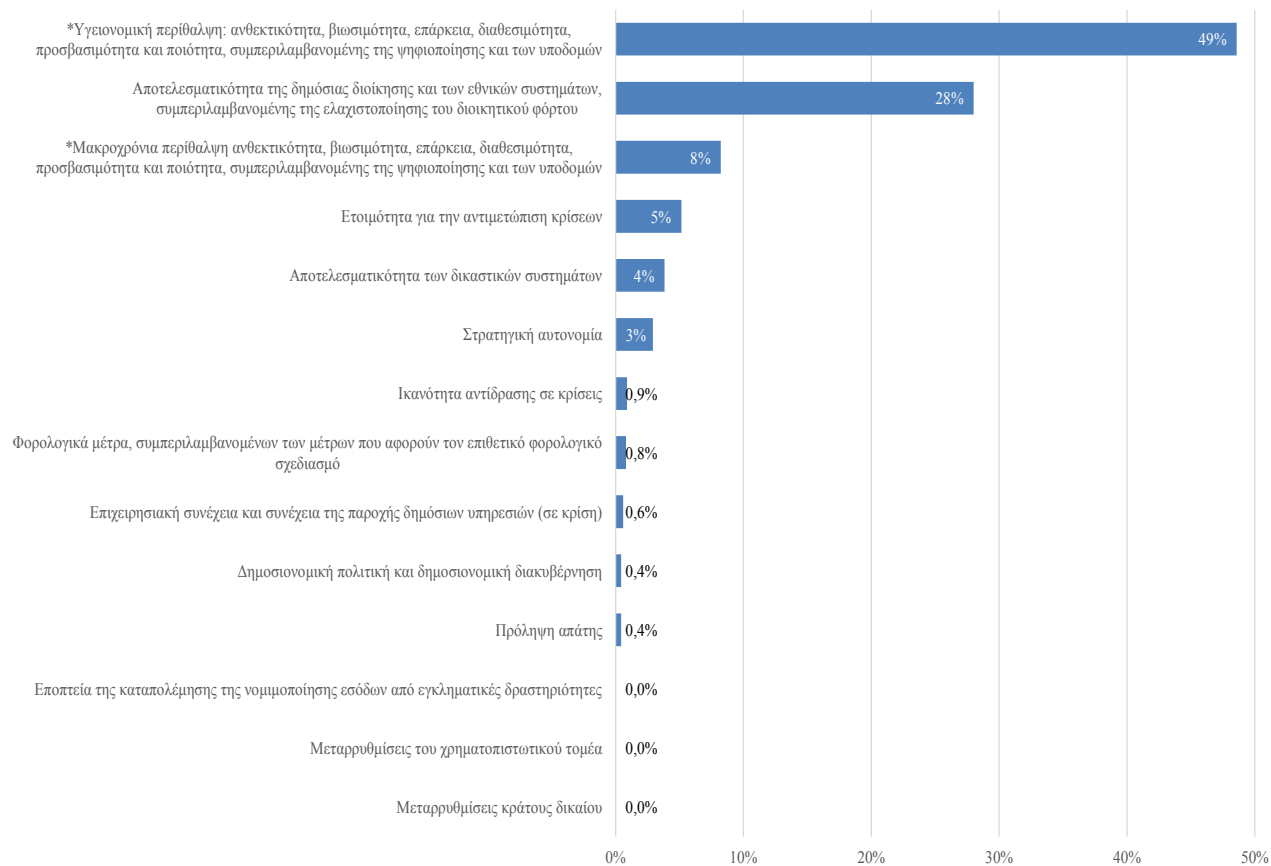
3.5. Συμβολή του μηχανισμού στην υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις (δηλ. πυλώνας 5)

Τα ΣΑΑ των κρατών μελών συμβάλλουν σημαντικά στην υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις. Περισσότερα από 1 100 μέτρα και επιμέρους μέτρα ύψους περίπου 84,1 δισ. EUR, τα οποία περιλαμβάνονται στα 27 ΣΑΑ, συμβάλλουν στον πυλώνα πολιτικής για την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα. Τα μέτρα αυτά καλύπτουν τομείς πολιτικής που κυμαίνονται από την υγειονομική και τη μακροχρόνια περίθαλψη έως την αποτελεσματικότητα των δικαστικών συστημάτων και την εποπτεία της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η ανάλυση των δαπανών στους διάφορους τομείς πολιτικής εντός του πυλώνα παρουσιάζεται στο διάγραμμα 24⁵⁷.

Μεταξύ των 705 οροσήμων και στόχων που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά μέχρι στιγμής, 296 συμβάλλουν στον πυλώνα 5, συμπεριλαμβανομένων 274 οροσήμων και στόχων που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την 1η Μαρτίου 2022. Η μεγαλύτερη πρόοδος σημειώθηκε στους τομείς πολιτικής της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και των εθνικών συστημάτων (141 ορόσημα και στόχοι που εκπληρώθηκαν σε 95 μέτρα από την 1η Μαρτίου 2022), της υγειονομικής περίθαλψης (40 Ο&Σ σε 35 μέτρα) και της πρόληψης της απάτης (36 Ο&Σ σε 22 μέτρα) (διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 24: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της υγείας και της ανθεκτικότητας ανά τομέα πολιτικής

⁵⁷ Επισημαίνεται ότι σε ορισμένους τομείς πολιτικής (όπως η δημοσιονομική πολιτική και η δημοσιονομική διακυβέρνηση ή οι μεταρρυθμίσεις του κράτους δικαίου) τα συναφή μέτρα είναι ως επί το πλείστον μεταρρυθμίσεις χωρίς να συνδέονται με δαπάνες.

Σημείωση: Στο διάγραμμα αυτό αναλύεται η εκτιμώμενη συμβολή στον πύλωνα πολιτικής σύμφωνα με τον κατάλογο τομέων πολιτικής που κατάρτισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ποσοστό αφορά το συνολικό μερίδιο του σχεδίου που επισημαίνεται σ' αυτόν τον πύλωνα πολιτικής. Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

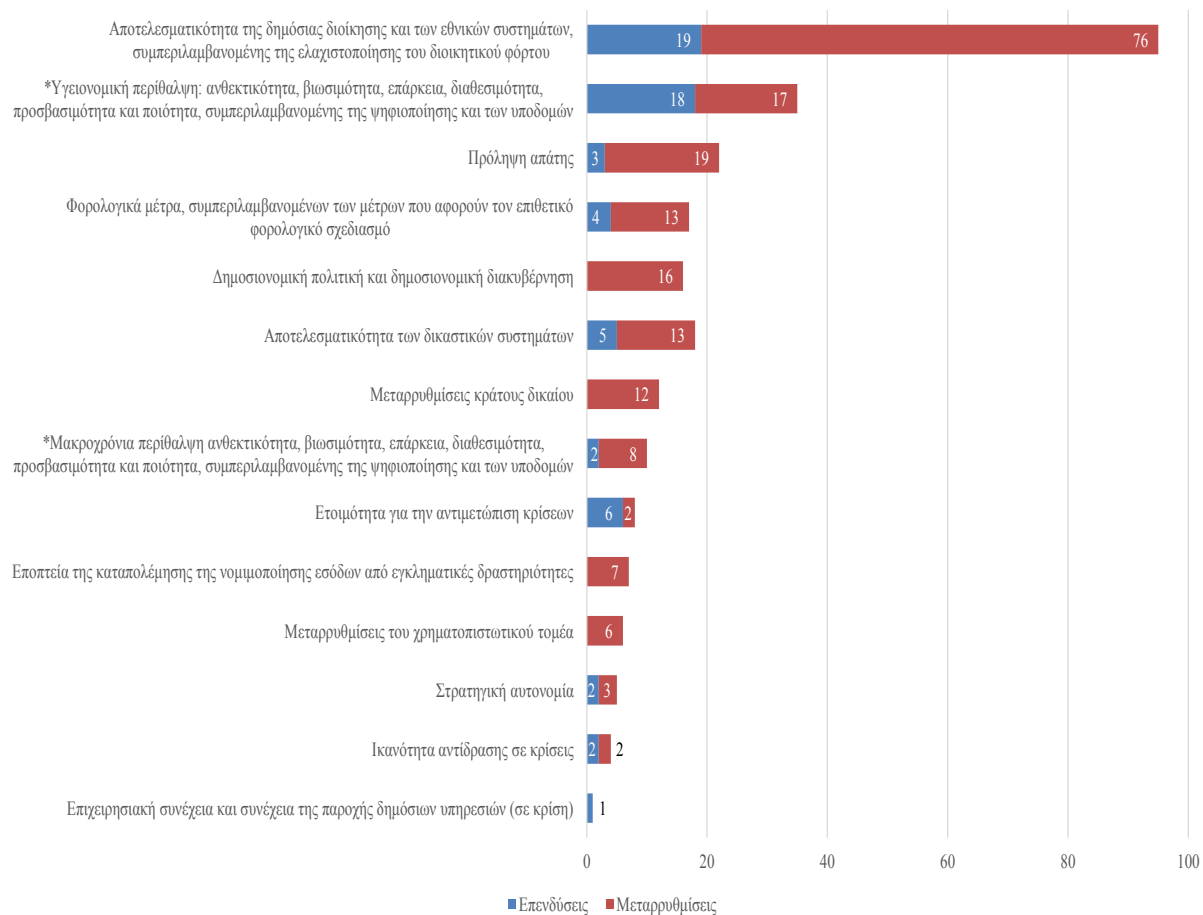
Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Υγεία και μακροχρόνια περίθαλψη

Υλοποιείται ευρύ φάσμα επενδυτικών και μεταρρυθμιστικών έργων στον τομέα της υγείας στο πλαίσιο του ΜΑΑ, μεταξύ άλλων στον τομέα της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, της ψηφιακής υγείας, σε συνδυασμό με μέτρα προσανατολισμένα στην αποδοτικότητα για την ενίσχυση της διακυβέρνησης, της οικονομικής αποδοτικότητας, της πρόσβασης και της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στον τομέα της υγείας αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που δημιούργησε η πανδημία, όπως η βελτίωση των ικανοτήτων στον τομέα της δημόσιας υγείας. Η πανδημία μετατόπισε επίσης την πολιτική προς την πρόληψη. Αρκετά κράτη μέλη αναλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις ειδικά προσαρμοσμένες στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας και μια συνολική αναθεώρηση των εθνικών στρατηγικών για την υγεία. Για παράδειγμα, η Ιταλία, η Λιθουανία και η Πορτογαλία αναδιοργανώνουν τα συστήματα υγείας τους για να βελτιώσουν την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη σε τοπικό επίπεδο και η Λετονία, το Λουξεμβούργο, η Πολωνία, η Μάλτα και οι Κάτω Χώρες επιδιώκουν την ενίσχυση του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας. Συνολικά, στα 27 εθνικά ΣΑΑ πάνω από 43,0 δισ. EUR (ή το 8,7 % της συνολικής μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής

στήριξης και των δανείων στο πλαίσιο του ΜΑΑ) προορίζονται για μέτρα που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη. Περίπου το ένα τρίτο του ποσού αυτού προορίζεται για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις με στόχο την προώθηση της ψηφιοποίησης των συστημάτων υγείας, οι οποίες συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας.

Διάγραμμα 25: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 5 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής

Σημείωση: Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Αρκετά κράτη μέλη χρηματοδοτούν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στον τομέα της μακροχρόνιας περίθαλψης στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες μακροχρόνιας περίθαλψης είναι σημαντική για την αντιμετώπιση των αναγκών φροντίδας του γηράσκοντος πληθυσμού, καθώς και των αναγκών των ατόμων με αναπηρία. Ο ΜΑΑ συνάδει με τις συνεχιζόμενες εξελίξεις της πολιτικής για τη μακροχρόνια φροντίδα στον εν λόγω τομέα, ιδίως με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα, τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και τη σύσταση του Συμβουλίου για τη μακροχρόνια φροντίδα⁵⁸. Οι μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν στη βελτίωση των κινήτρων

⁵⁸ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και

για κατ' οίκον φροντίδα και φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, μεταξύ άλλων με την αποϊδρυματοποίηση της παροχής φροντίδας. Συνολικά 7,3 δισ. EUR διατίθενται σε 18 κράτη μέλη για συνολικά 52 (επιμέρους) μέτρα (22 μεταρρυθμίσεις και 30 επενδύσεις).

Μέχρι σήμερα, έχουν εκπληρωθεί 50 ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται με τους τομείς πολιτικής της υγειονομικής και της μακροχρόνιας περίθαλψης από την 1η Μαρτίου 2022.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της υγείας και της οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας (τομείς πολιτικής «υγειονομική περίθαλψη» και «μακροχρόνια περίθαλψη»)

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Βουλγαρία** ενέκρινε την εθνική στρατηγική για την ψυχική υγεία των πολιτών της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας 2021-2030 και ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της στρατηγικής. Το βήμα αυτό αποτελεί μέρος μιας μεταρρύθμισης που αποσκοπεί στην παροχή της στρατηγικής στήριξης των μελλοντικών επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης μέσω του προσδιορισμού σχετικών συστάσεων και δράσεων. Ως εκ τούτου, η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την έγκριση σειράς στρατηγικών και σχεδίων που καλύπτουν σχετικούς τομείς της υγειονομικής περίθαλψης.
- Η **Τσεχία** ενέκρινε το εθνικό ογκολογικό πρόγραμμα 2022-2030 σε διαβούλευση με βασικούς παράγοντες και ενδιαφερόμενα μέρη και τη σύσταση του Εθνικού Συμβουλίου Εφαρμογής του προγράμματος. Το ορόσημο συνδέεται με τη μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στην αύξηση της ανθεκτικότητας του συστήματος πρόληψης και αγωγής κατά του καρκίνου στην Τσεχία, αντικατοπτρίζοντας τις προτεραιότητες που καθορίζονται στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου.
- Η **Δανία** εξέδωσε έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση των αποθεμάτων φαρμάκων κρίσιμης σημασίας από τον Οργανισμό Φαρμάκων της Δανίας. Το ορόσημο αυτό σχετίζεται με το μέτρο που αποσκοπεί στη διατήρηση και τη διασφάλιση του αποθέματος φαρμάκων κρίσιμης σημασίας στον δευτερογενή τομέα υγείας της Δανίας, ώστε να αποφεύγονται κρίσιμες καταστάσεις με ελλείψεις σημαντικών φαρμάκων. Η Δανία πέτυχε επίσης ένα ακόμη ορόσημο με την προετοιμασία αξιολόγησης σχετικά με τις λύσεις τηλεϊατρικής του άγχους για την υγεία που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19 για την περαιτέρω ανάπτυξη και αύξηση της χρήσης της τηλεϊατρικής και της συμμετοχής των ασθενών. Το ορόσημο αποτελεί μέρος ενός μέτρου που

αποσκοπεί στην ανάπτυξη νέων ψηφιακών λύσεων και στην προώθηση της ευρείας χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών, της συμμετοχής των ασθενών και της τηλεϊατρικής.

- Στην **Ιταλία**, άρχισε να ισχύει νομοθεσία που προβλέπει τον ορισμό ενός νέου οργανωτικού μοντέλου για δίκτυο εδαφικής υγειονομικής περίθαλψης. Το ορόσημο αυτό συνδέεται με μια μεταρρύθμιση που θεσπίζει ένα νέο μοντέλο εδαφικής υγειονομικής περίθαλψης και δημιουργεί μια νέα θεσμική δομή για την υγεία και το περιβάλλον και την πρόληψη του κλίματος.
- Η **Πορτογαλία** εξασφάλισε την έναρξη ισχύος του νέου νομοθετικού διατάγματος για την ψυχική υγεία, το οποίο καθορίζει τις κατευθυντήριες αρχές για την οργάνωση, τη διαχείριση και την αξιολόγηση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Το ορόσημο αυτό αποτελεί έναν από τους κύριους πυλώνες της μεταρρύθμισης της ψυχικής υγείας, η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση της διαχείρισης της ψυχικής υγείας στην Πορτογαλία με τη δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών-πλαισίου για την αποϊδρυματοποίηση των ασθενών με ψυχικές ασθένειες, την επέκταση των τοπικών και υπηρεσιών ολοκληρωμένης συνεχούς περίθαλψης στον τομέα της ψυχικής υγείας, την οργάνωση νοσοκομειακών ψυχιατρικών υπηρεσιών και την εφαρμογή περιφερειακών σχεδίων υγείας για την άνοια.

Επενδύσεις

- Η **Αυστρία** ενέκρινε και δημοσίευσε τις κατευθυντήριες γραμμές χρηματοδότησης για τη δημιουργία νέων μονάδων πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης και για έργα βελτίωσης των ήδη υφιστάμενων μονάδων πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης. Το βήμα αυτό αποτελεί μέρος της επένδυσης που αποσκοπεί στη βελτίωση της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας της υγειονομικής περίθαλψης μέσω της ενίσχυσης της δημόσιας υγείας και της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης.

Θεσμική ανθεκτικότητα

Η εφαρμογή μέτρων για την ενίσχυση της θεσμικής ανθεκτικότητας βρίσκεται επίσης σε εξέλιξη. Αρκετά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει σημαντικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα του κράτους δικαίου, για παράδειγμα, με τη βελτίωση της ποιότητας της νομοθετικής διαδικασίας ή την ενίσχυση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης. Σημαντική πρόοδος έχει επίσης σημειωθεί όσον αφορά την ενίσχυση της αποδοτικότητας των δικαστικών συστημάτων, με ειδικά μέτρα που κυμαίνονται από οργανωτικές αλλαγές των διαδικασιών έως τη μεταρρύθμιση της δομής των δικαστηρίων. Οι προσπάθειες των κρατών μελών κατέστησαν επίσης δυνατή την ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς και τη βελτίωση της εποπτείας της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ιδίως μέσω της έκδοσης εγγράφων εθνικής πολιτικής, όπως σχεδίων δράσης και στρατηγικών.

Έχουν ήδη εφαρμοστεί πολυάριθμα μέτρα που αποσκοπούν στην επίτευξη σύγχρονων και ευέλικτων δημόσιων διοικήσεων που εξυπηρετούν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ. Τα μέτρα αυτά εκτείνονται από τις επενδύσεις που προορίζονται για την παρακολούθηση της υλοποίησης, του λογιστικού και άλλου ελέγχου των ΣΑΑ έως τις μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην απλούστευση της δημόσιας διοίκησης και την άρση των διοικητικών φραγμών. Διάφορα μέτρα ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης βρίσκονται σε εξέλιξη, για παράδειγμα στο Λουξεμβούργο και την Κροατία. Ορισμένα κράτη μέλη επικεντρώθηκαν στις ικανότητες της δημόσιας διοίκησης, και πιο συγκεκριμένα στα πιο διαφανή συστήματα πρόσληψης και στη μείωση της προσωρινής απασχόλησης στη δημόσια διοίκηση.

Η πλειονότητα των μέτρων ετοιμότητας και αντιμετώπισης κρίσεων που έχουν ήδη εφαρμοστεί στο πλαίσιο του ΜΑΑ στοχεύουν στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στην υγειονομική περίθαλψη και στην ψηφιακή τεχνολογία. Βρίσκονται σε εξέλιξη μέτρα που αποσκοπούν σε αποδοτικές, ασφαλείς και κοινές ψηφιακές υποδομές ζωτικής σημασίας, συμπεριλαμβανομένου ασφαλούς συστήματος κινητών επικοινωνιών για δημόσιους υπαλλήλους. Σημαντικές προσπάθειες έχουν καταβληθεί για τη διαχείριση των δασών και την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών και τη μείωση των επιπτώσεών τους. Στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, ενώ η εφαρμογή των συναφών μέτρων βρίσκεται σε εξέλιξη, η χρήση της τηλεϊατρικής έχει αυξηθεί, συμβάλλοντας στον μετριασμό της διαταραχής στην παροχή υπηρεσιών υγείας που προκλήθηκε από την κρίση λόγω της νόσου COVID-19.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της υγείας και της οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας (τομείς πολιτικής «αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης»)

Μεταρρυθμίσεις:

- Ο νόμος για το ταμείο ψηφιοποίησης άρχισε να ισχύει στην **Αυστρία**. Ο νόμος θα επιταχύνει την ψηφιοποίηση της ομοσπονδιακής διοίκησης, βελτιώνοντας τις υπηρεσίες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Η **Βουλγαρία** ενέκρινε χάρτη πορείας για την εφαρμογή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Η **Κροατία** ενέκρινε νέα στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς για την περίοδο 2021-2030. Αποσκοπεί στην ενίσχυση του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς, στην ενίσχυση της διαφάνειας και του ανοικτού χαρακτήρα του έργου των δημόσιων αρχών, στην ενίσχυση της ακεραιότητας και των συστημάτων διαχείρισης της σύγκρουσης συμφερόντων, στην ενίσχυση του δυναμικού καταπολέμησης της διαφθοράς στο σύστημα δημόσιων συμβάσεων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τη ζημία που προκαλείται από τη διαφθορά, στην ανάγκη αναφοράς παρατυπιών και στην ενίσχυση της διαφάνειας.
- Στην **Κύπρο** άρχισε να ισχύει νόμος για την προστασία των καταγγελλτών που αναφέρουν περιπτώσεις απάτης και διαφθοράς από εσωτερικές κυρώσεις. Μαζί με την

έναρξη ισχύος του νόμου για τη σύσταση της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της διαφθοράς και με την έναρξη ισχύος του νόμου περί διαφάνειας στις διαδικασίες λήψης δημόσιων αποφάσεων και συναφών θεμάτων, παρέχει μεγαλύτερη συνοχή στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

- Η **Ελλάδα** έχει δρομολογήσει την εισαγωγή του μισθολογικού συστήματος βάσει επιδόσεων στη δημόσια διοίκηση με τη θέσπιση πρωτογενούς νομοθεσίας για την πιλοτική φάση.
- Η **Μάλτα** ενίσχυσε την ανεξαρτησία του δικαστικού της συστήματος μέσω της μεταρρύθμισης της μεθόδου διορισμού και απόλυσης δικαστών και των ειρηνοδικών. Επιπλέον, η Επιτροπή Διορισμών Δικαστών πρέπει πλέον να αποτελείται κυρίως από μέλη του δικαστικού σώματος, ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι πολιτικών παρεμβάσεων. Για τις κενές θέσεις στο δικαστικό σώμα πρέπει πλέον να εκδίδονται δημόσιες προσκλήσεις, γεγονός που θα αυξήσει τη διαφάνεια στη διαδικασία διορισμού.

Η σύνθεση της Επιτροπής Διορισμών Δικαστών της Μάλτας άλλαξε

Πνευματική ιδιοκτησία: Κυβέρνηση της Μάλτας

- Η **Μάλτα** έχει επίσης εφαρμόσει ένα ολοκληρωμένο σύνολο μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένων, αφενός, της δημοσίευσης εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς και, αφετέρου, της χορήγησης νομικής ενίσχυσης στη Μόνιμη Επιτροπή κατά της Διαφθοράς, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εκθέσεις της διαβιβάζονται απευθείας στον Γενικό Εισαγγελέα.
- Η **Σλοβακία** αναδιοργάνωσε τον δικαστικό της χάρτη, καθορίζοντας ένα νέο σύστημα δικαστηρίων. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η βελτίωση της οργάνωσης και της διάρθρωσης των διαφόρων δικαστικών ημερήσιων διατάξεων και της φυσικής θέσης των δικαστηρίων, καθώς και η (ανα)κατανομή των δικαστών στις δικαστικές

ημερήσιες διατάξεις και στις περιφέρειες των δικαστηρίων, προκειμένου να δημιουργηθούν περιθώρια για αποτελεσματικότερες και ταχύτερες δικαστικές αποφάσεις.

Δημοσιονομική ανθεκτικότητα και φορολογία

Αρκετά κράτη μέλη έχουν ήδη εφαρμόσει σημαντικά μέτρα στο πλαίσιο του ΜΑΑ με στόχο τη βελτίωση της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, τόσο στο σκέλος των εσόδων όσο και στο σκέλος των δαπανών. Πολλά μέτρα αποσκοπούν στη βελτίωση της είσπραξης των φόρων και στην αποθάρρυνση της φοροδιαφυγής, μεταξύ άλλων με την προώθηση της ψηφιοποίησης των συναλλαγών, της είσπραξης των φόρων και της επιλογής για ελέγχους. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να στηρίξουν τα εθνικά έσοδα, να καταπολεμήσουν την παραοικονομία και να μειώσουν το κόστος συμμόρφωσης για τους φορολογουμένους. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επίσης δρομολογήσει ολοκληρωμένες μεταρρυθμίσεις των φορολογικών τους συστημάτων, με στόχο τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και τη βελτίωση της δικαιοσύνης. Όσον αφορά τις δημόσιες δαπάνες, έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα σε ορισμένα κράτη μέλη για την έναρξη επανεξέτασης των δαπανών, την ενσωμάτωσή τους στην εθνική διαδικασία προϋπολογισμού ή, όπου αυτό έχει ήδη επιτευχθεί, τη βελτίωση του σχεδιασμού τους και την ενίσχυση της διακυβέρνησής τους. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επίσης λάβει μέτρα με στόχο τη βελτίωση της διαχείρισης των κρατικών επιχειρήσεων, την ενίσχυση των εργαλείων πρόβλεψης του προϋπολογισμού και τη βελτίωση του λογιστικού πλαισίου.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της υγείας και της οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας (τομείς πολιτικής «δημοσιονομική πολιτική και δημοσιονομική διακυβέρνηση» και «φορολογικά μέτρα»)

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Ιταλία** έχει εφαρμόσει μια ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων κατά της φοροδιαφυγής, με στόχο την ενθάρρυνση της συμμόρφωσης και τη βελτίωση των ελέγχων. Η στόχευση των φορολογικών ελέγχων βελτιώθηκε χάρη στις τεχνικές μηχανικής μάθησης και στα διασυνδεδεμένα σύνολα δεδομένων, τα οποία περιλαμβάνουν πλέον και εταιρικά δεδομένα για ηλεκτρονικές συναλλαγές. Η Ιταλία επέκτεινε επίσης την υποχρεωτική χρήση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης σε τομείς που προηγουμένως εξαιρούνταν, ενθάρρυνε περαιτέρω τις ηλεκτρονικές πληρωμές και βελτίωσε την κλήρωση λαχών από αποδείξεις για την αποθάρρυνση της παράλειψης έκδοσης τιμολογίων.
- Η **Ισπανία** έχει συστήσει μόνιμη μονάδα στο πλαίσιο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσιονομικής Ευθύνης (AIReF) για τη διενέργεια επανεξετάσεων των δαπανών και άλλαξε την οργανωτική δομή του Υπουργείου Οικονομικών για τη συστηματική παρακολούθηση των συστάσεων των επανεξετάσεων των δαπανών. Οι μεταρρυθμίσεις

αυτές αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων δαπανών. Η Ισπανία αναθεώρησε επίσης τον νόμο κατά της φοροδιαφυγής και της απάτης και επικαιροποίησε τον ισπανικό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών δικαιοδοσίας σε φορολογικά θέματα. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην επίτευξη υψηλότερης φορολογικής συμμόρφωσης και στη δικαιότερη λειτουργία του φορολογικού συστήματος.

Επενδύσεις:

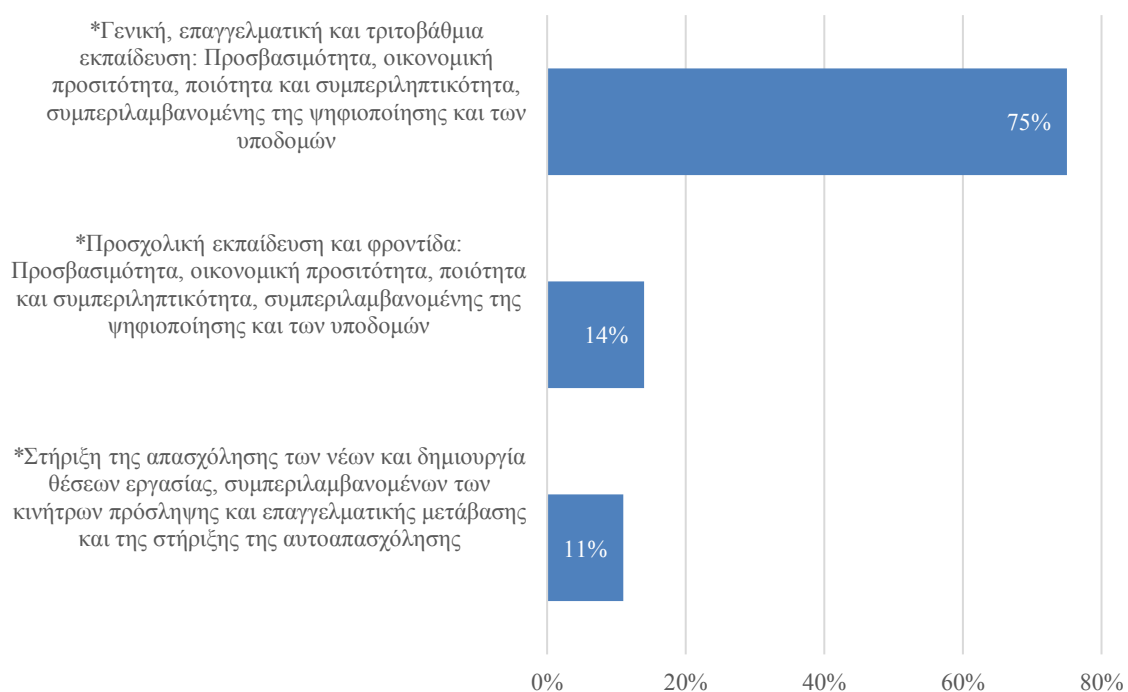
- Η **Ρουμανία** πραγματοποίησε επένδυση με στόχο τη βελτίωση της φορολογικής διοίκησης μέσω της εφαρμογής ολοκληρωμένης διαχείρισης κινδύνων. Η επένδυση αναμένεται να έχει αντίκτυπο στο επίπεδο της φορολογικής συμμόρφωσης και στην επίτευξη των εσόδων του προϋπολογισμού, διασφαλίζοντας ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον αγοράς και αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα της είσπραξης των φόρων. Το συγκεκριμένο μέτρο προβλέπει τη σύνδεση τουλάχιστον 150 000 ταμειακών μηχανών με το ηλεκτρονικό σύστημα της Εθνικής Υπηρεσίας Φορολογικής Διοίκησης. Η πλήρης σύνδεση αντιμετωπίζει ιδίως την απάτη στον τομέα του εμπορίου και συμβάλλει στη μείωση του ελλείμματος ΦΠΑ.

3.6. Συμβολή του μηχανισμού σε πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες (δηλ. πυλώνας 6)

Τα μέτρα στο πλαίσιο των πολιτικών για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους επικεντρώνονται κυρίως στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και σε μέτρα για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων. Τα 27 ΣΑΑ που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στηρίζουν τον πυλώνα 6 με περίπου 54,9 δισ. EUR. Περίπου τα τρία τέταρτα των συνολικών δαπανών που σχετίζονται με τον έκτο πυλώνα συμβάλλουν στη γενική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το υπόλοιπο 25 % κατανέμεται σχεδόν εξίσου μεταξύ της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και της στήριξης της απασχόλησης των νέων. Η ανάλυση των δαπανών στο πλαίσιο του πυλώνα παρουσιάζεται στο διάγραμμα 26.

Από τα 705 ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά μέχρι στιγμής, 64 συμβάλλουν στον πυλώνα 6, συμπεριλαμβανομένων 61 οροσήμων και στόχων που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την 1η Μαρτίου 2022. 56 ορόσημα και στόχοι σε 45 μέτρα στον τομέα πολιτικής της γενικής, επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν εκπληρωθεί από την 1η Μαρτίου 2022 (διάγραμμα 27). Τα ορόσημα και οι στόχοι του πυλώνα 6 συνδέονται με μέτρα για την προώθηση της ποιότητας, τη βελτίωση της πρόσβασης και της συμπεριληπτικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων, την ενίσχυση των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας, τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού στην εκπαίδευση, την παροχή κατάρτισης και στήριξης στις/στους εκπαιδευτικούς, την προώθηση του εκσυγχρονισμού της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και την παροχή στήριξης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη συνεργασία με τη δημόσια διοίκηση και τις επιχειρήσεις.

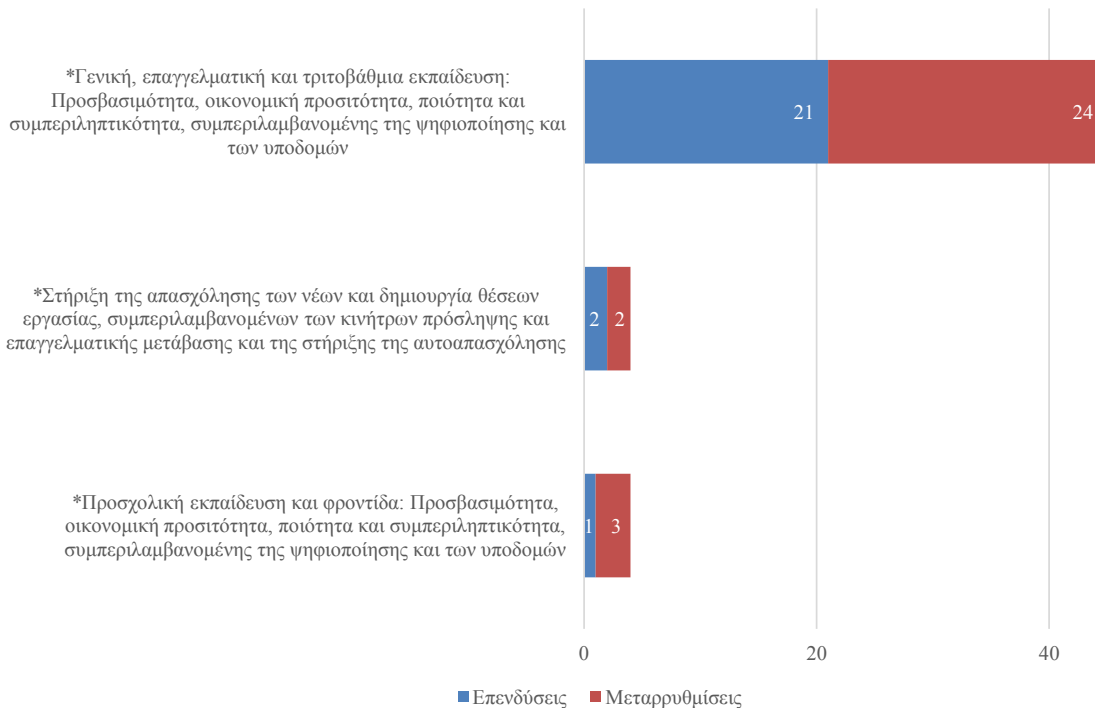
Διάγραμμα 26: Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη πολιτικών για την επόμενη γενιά, ανά τομέα πολιτικής

Σημείωση: Στο διάγραμμα αυτό αναλύεται η εκτιμώμενη συμβολή στον πυλώνα πολιτικής σύμφωνα με τον κατάλογο τομέων πολιτικής που κατάρτισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ποσοστό αφορά το συνολικό μερίδιο του σχεδίου που επισημαίνεται σ' αυτόν τον πυλώνα πολιτικής. Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Διάγραμμα 27: Αριθμός μέτρων στον πυλώνα 6 με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ, ανά τομέα πολιτικής

Σημείωση: Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Γενική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση: προσβασιμότητα, οικονομική προσιτότητα, ποιότητα και συμπεριληπτικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης και των υποδομών

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις συνολικού ύψους άνω των 43,2 δισ. EUR στη γενική σχολική εκπαίδευση θα στηρίζουν τη βελτίωση της ποιότητας και της συμπεριληπτικότητας. Ορισμένα κράτη μέλη θα προσφέρουν εξατομικευμένη υποστήριξη σε μειονεκτούντα σχολεία και μαθητές, όπως καθοδήγηση, μεταξύ άλλων με στόχο να ξεπεραστούν τα μαθησιακά κενά και να προληφθεί η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου. Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν επενδύσεις για την αύξηση του αριθμού των ωρών διδασκαλίας και τη δυνατότητα ολοήμερης εκπαίδευσης. Πολλά μέτρα αφορούν ζητήματα όπως η υλοποίηση μεταρρυθμίσεων των σχολικών προγραμμάτων, η μεταρρύθμιση των μηχανισμών πρόσληψης εκπαιδευτικών, η βελτίωση της εκπαίδευσης παιδιών με ειδικές ανάγκες, η στήριξη μαθητών με χαμηλή επίδοση, η βελτίωση της εξωτερικής αξιολόγησης των σχολείων ή η στήριξη της εξάλειψης των διαχωρισμών.

Οι περισσότερες χώρες σχεδιάζουν να επενδύσουν στις ψηφιακές υποδομές και στη συνδεσιμότητα των σχολείων, εστιάζοντας συχνά στα μειονεκτούντα σχολεία και τα σχολεία των αγροτικών περιοχών. Στις επενδύσεις αυτές περιλαμβάνεται η μετατροπή των αιθουσών διδασκαλίας σε ευέλικτα και συνδεδεμένα μαθησιακά περιβάλλοντα και ο εφοδιασμός των εκπαιδευομένων και εκπαιδευτικών με ψηφιακές συσκευές για τη μείωση του ψηφιακού χάσματος. Οι ψηφιακές ικανότητες των μαθητών θα βελτιωθούν μέσω της προσαρμογής των σχολικών προγραμμάτων και της ανάπτυξης ψηφιακών πόρων και

ψηφιακού περιεχομένου. Πολλά κράτη μέλη περιλαμβάνουν στα σχέδιά τους κατάρτιση εκπαιδευτικών στην ψηφιακή εκπαίδευση.

Ορισμένα κράτη μέλη θα χρησιμοποιήσουν τον ΜΑΑ για να στηρίξουν τον μετασχηματισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσής τους με ευρύ φάσμα μέτρων. Τα μέτρα περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών, την επέκταση των θέσεων φοίτησης, την έναρξη νέων μαθημάτων σπουδών, την επανεξέταση των μοντέλων χρηματοδότησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την ανάπτυξη μηχανισμών διασφάλισης της ποιότητας και διακυβέρνησης, την καθιέρωση συστημάτων παρακολούθησης των αποφοίτων και τη διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, η βελτίωση της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα χρηματοδοτηθεί από ορισμένα κράτη μέλη όπως, για παράδειγμα, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Κροατία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Φινλανδία και η Σουηδία.

Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: προσβασιμότητα, οικονομική προσιτότητα, ποιότητα και συμπεριληπτικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης και των υποδομών

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις ύψους άνω των 8 δισ. EUR σε ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα χωρίς αποκλεισμούς αναμένεται να αυξήσουν τα ποσοστά συμμετοχής, ιδίως μεταξύ των μειονεκτουσών ομάδων, και, ως εκ τούτου, να μειώσουν τις ανισότητες και να συμβάλουν στην υλοποίηση της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά⁵⁹. Περισσότερα από τα μισά από τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ) μέσω της επέκτασης των δυνατοτήτων, της συμπεριληπτικότητας και/ή της ποιότητάς της. Η παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας διευκολύνει, αφενός, τις ίσες ευκαιρίες για όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο και, αφετέρου, την ένταξη στην αγορά εργασίας των φροντιστών, συνήθως γυναικών, με αποτέλεσμα να μειώνεται ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Οι επενδύσεις στην κατασκευή και την ανακαίνιση υποδομών συνοδεύονται συχνά από μεταρρυθμίσεις. Για παράδειγμα, οι χώρες σχεδιάζουν να μειώσουν την ηλικία της υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης, να θεσπίσουν νόμιμο δικαίωμα για μια θέση, να αναθεωρήσουν το μοντέλο χρηματοδότησης, να μειώσουν τα τέλη προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, να βελτιώσουν την έγκαιρη διάγνωση και υποστήριξη των παιδιών με αναπηρία, να επανεξετάσουν το σύστημα πρόσληψης προσωπικού προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, και να εγκρίνουν το νομικό πλαίσιο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε κατάρτιση και ευκαιρίες για την περαιτέρω επαγγελματοποίηση του προσωπικού.

Στήριξη της απασχόλησης των νέων και δημιουργία θέσεων εργασίας για τους νέους, συμπεριλαμβανομένων των κινήτρων πρόσληψης και επαγγελματικής μετάβασης και της στήριξης της αυτοαπασχόλησης

⁵⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου.

Στα μέτρα για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων περιλαμβάνονται επιδοτήσεις για πρακτική άσκηση, επενδύσεις για την προσαρμογή της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης στους νέους, βελτίωση της καθοδήγησης των νέων και του ατομικού προσανατολισμού προς την κατεύθυνση της απασχόλησης και της αυτονομίας και προγράμματα για την παροχή κινήτρων για την πρόσληψη νέων από τον ιδιωτικό τομέα ύψους περίπου 6,1 δισ. EUR.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της επόμενης γενιάς

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Βουλγαρία** εκπλήρωσε τρία ορόσημα που αποσκοπούν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος σε όλα τα επίπεδα —προσχολική, σχολική και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σ' αυτές περιλαμβάνονται τροποποιήσεις του νόμου περί προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης και του σχετικού παράγωγου δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης από την ηλικία των τεσσάρων ετών, τροποποιήσεων του νόμου περί τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την εισαγωγή αναθεωρημένου συστήματος διαπίστευσης για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και της θέσπισης εθνικού χάρτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Βουλγαρία έχει βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του οικείου σχολικού συστήματος

- Η **Τσεχία** πέτυχε διάφορα ορόσημα και στόχους στον τομέα της εκπαίδευσης. Μια μεταρρύθμιση αναθεώρησε τα προγράμματα σπουδών των σχολείων πρωτοβάθμιας, κατώτερης δευτεροβάθμιας και ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό την προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού και των προηγμένων δεξιοτήτων ΤΠ, όπως η επεξεργασία και μοντελοποίηση δεδομένων, η κωδικοποίηση και ο προγραμματισμός, η ρομποτική και η εικονική/επαυξημένη πραγματικότητα. Επιπλέον, τουλάχιστον 20 πανεπιστήμια έχουν επιλεγεί για τη στήριξη της ανάπτυξης νέων προγραμμάτων σπουδών που εστιάζουν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση.
- Στην **Ιταλία** άρχισε να ισχύει η μεταρρύθμιση για το επάγγελμα της/του εκπαιδευτικού.

Η μεταρρύθμιση αποτελείται από τέσσερα σημεία: i) τη βελτίωση και την απλούστευση των διαδικασιών των δημόσιων διαγωνισμών· ii) ενίσχυση των προσόντων που απαιτούνται για την πρόσβαση στο επάγγελμα του/της εκπαιδευτικού· iii) την καθιέρωση ενός αποτελεσματικότερου πλαισίου κινητικότητας των εκπαιδευτικών προς όφελος της συνέχειας της διδασκαλίας· και iv) την καθιέρωση επαγγελματικής εξέλιξης που συνδέεται με την αξιολόγηση των επιδόσεων και τη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη.

Επενδύσεις:

- Η **Τσεχία** παρείχε 74 000 ψηφιακές συσκευές (ταμπλέτες, φορητούς υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα κ.λπ.) σε 4 102 σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για εξ αποστάσεως μάθηση.

3.7. Συμβολή του μηχανισμού στην κοινωνική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων, καθώς και των παιδιών και των νέων

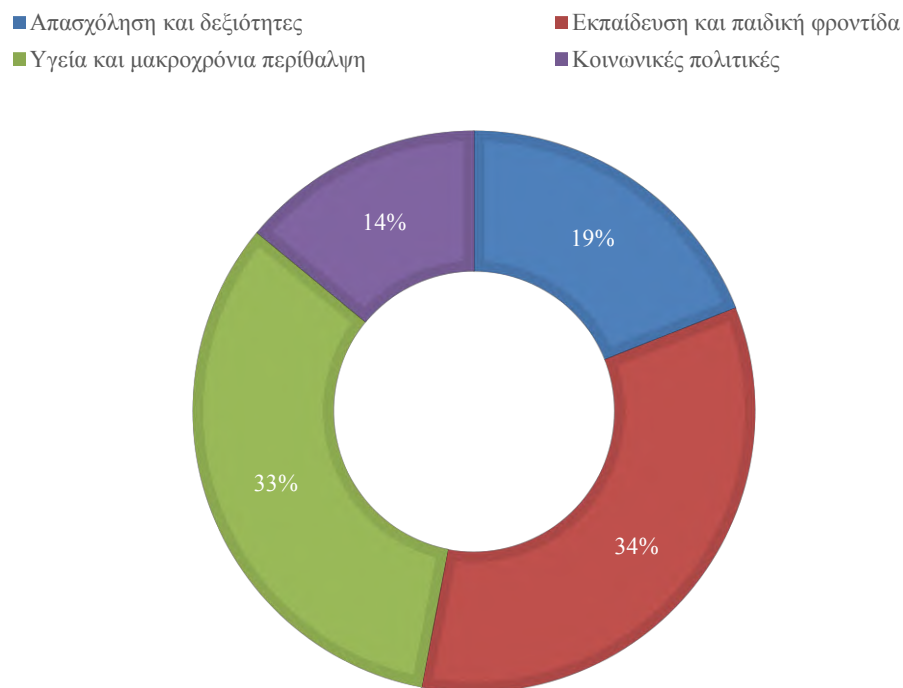
Κοινωνική πολιτική

Τα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει σημαντικό αριθμό μέτρων στα οικεία ΣΑΑ που προωθούν την κοινωνική πολιτική, μεταξύ άλλων σε σχέση με την ισότητα των φύλων, καθώς και τα παιδιά και τους νέους, υποστηρίζοντας έτσι την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Από τα 2 042 ορόσημα και τους στόχους που προωθούν την κοινωνική πολιτική, έχουν εκπληρωθεί 213 ορόσημα ή στόχοι, εκ των οποίων 199 έχουν εκπληρωθεί από την 1η Μαρτίου 2022 (βλ. ενότητες 3.4, 3.5 και 3.6 για στοχευμένη ανάλυση των μέτρων που συμβάλλουν στην απασχόληση και τις δεξιότητες, την εκπαίδευση και την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, καθώς και τις κοινωνικές πολιτικές).

Συνολικά περίπου 139,8 δισ. EUR που διατίθενται από τα κράτη μέλη συμβάλλουν στις κοινωνικές δαπάνες⁶⁰, ποσό που αντιπροσωπεύει περίπου το 28 % των συνολικών εκτιμώμενων δαπανών. Περίπου το ένα τρίτο του ποσού αυτού προορίζεται για δαπάνες για την εκπαίδευση και την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, άλλο ένα τρίτο για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, ενώ το υπόλοιπο κατανέμεται μεταξύ των δαπανών για την απασχόληση και τις δεξιότητες και τις κοινωνικές πολιτικές (διάγραμμα 28).

⁶⁰ Δεδομένης της σημασίας των κοινωνικών δαπανών στον απόηχο της πανδημίας της COVID-19, ο κανονισμός ΜΑΑ αναθέτει στην Επιτροπή την εξουσία να εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη για τον καθορισμό μεθοδολογίας για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τα παιδιά και τους νέους, στο πλαίσιο του ΜΑΑ [άρθρο 29 παράγραφος 4 στοιχείο β)]. Η μεθοδολογία που εγκρίθηκε από την Επιτροπή κατατάσσει όλες τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό και αφορούν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε εννέα ευρείς τομείς πολιτικής, οι οποίοι στη συνέχεια ομαδοποιούνται σε τέσσερις κοινωνικές κατηγορίες: 1) απασχόληση και δεξιότητες, 2) εκπαίδευση και παιδική φροντίδα, 3) υγεία και μακροχρόνια περίθαλψη και 4) κοινωνικές πολιτικές. Βλ. [κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 2021/2105](#).

Διάγραμμα 28: Ποσοστό των κοινωνικών δαπανών του ΜΑΑ ανά κύρια κοινωνική κατηγορία

Σημείωση: Το διάγραμμα αυτό δείχνει την κατανομή των εκτιμώμενων κοινωνικών δαπανών σε όλα τα εγκριθέντα ΣΑΑ. Οι κοινωνικές κατηγορίες ορίζονται και εφαρμόζονται με βάση τη μεθοδολογία που έχει εγκρίνει η Επιτροπή σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

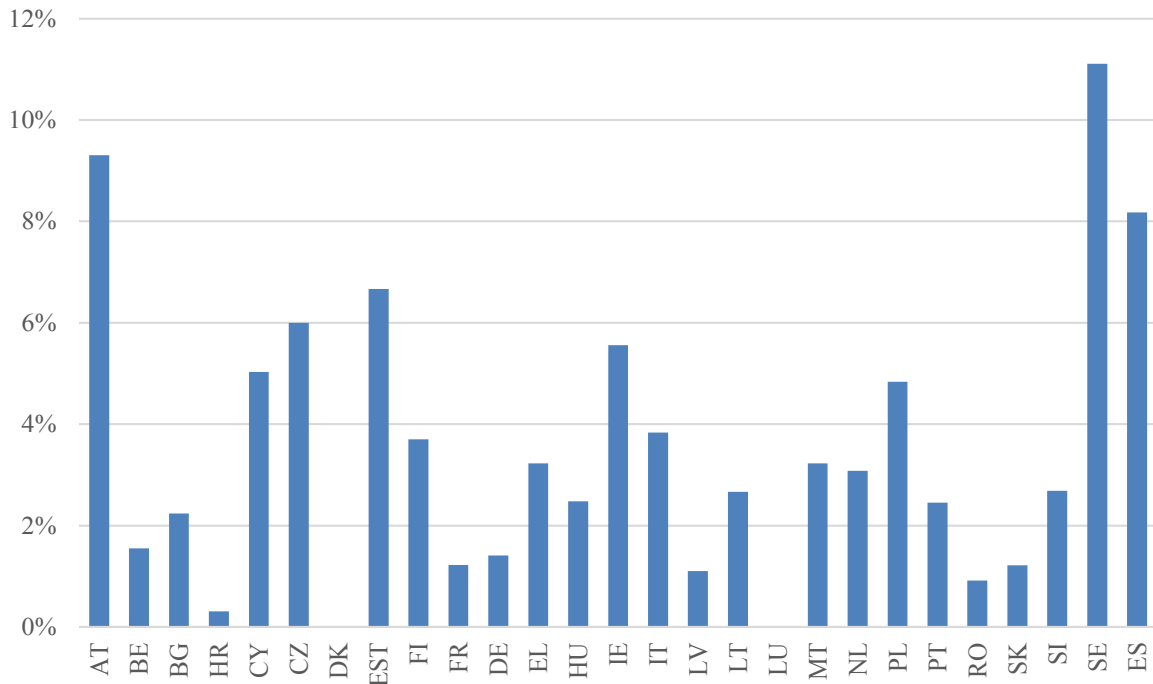
Ισότητα των φύλων

Τα ΣΑΑ των κρατών μελών συμβάλλουν στην ισότητα των φύλων με διάφορους τρόπους. Τα 27 σχέδια που εγκρίθηκαν περιλαμβάνουν (επιμέρους) 134 μέτρα με έμφαση στην ισότητα των φύλων, καθώς και πολλές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν ρητά στη συμβολή στην ισότητα των ευκαιριών εν γένει. Η κατανομή των μέτρων που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων ανά κράτος μέλος παρέχεται στο διάγραμμα 29^{61,62}.

⁶¹ Τα στοιχεία είναι ενδεικτικά, προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για ποιοτική ανάλυση και δεν συνιστούν συγκριτική αξιολόγηση των ΣΑΑ των κρατών μελών. Ο αριθμός και η δομή των μέτρων σε κάθε εθνικό σχέδιο ποικίλλουν σημαντικά, καθώς και η προσέγγιση που αντικατοπτρίζει τις δεσμεύσεις για την ισότητα των φύλων. Λεπτομερέστερη ανάλυση διατίθεται στα έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για κάθε εγκεκριμένο σχέδιο, καθώς και στη [θεματική ανάλυση για την ισότητα](#) στον [πίνακα αποτελεσμάτων του ΜΑΑ](#).

⁶² Σύμφωνα με τη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, η Επιτροπή επισήμανε μέτρα που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή εφάρμοσε τη μεθοδολογία αυτή όχι μόνο σε μέτρα κοινωνικού χαρακτήρα, αλλά και σε όλα τα άλλα μέτρα που περιλαμβάνονται στα εγκεκριμένα ΣΑΑ και εστιάζουν στην ισότητα των φύλων, προκειμένου να αποτυπωθούν καλύτερα σε όλα τα σχέδια. Δεν ήταν απαραίτητο να αποτελεί την κύρια εστίαση των σχετικών μέτρων. Τα μέτρα που δεν επισημαίνονται ως τέτοια ενδέχεται επίσης να έχουν αντίκτυπο στην ισότητα των φύλων. Τα αριθμητικά στοιχεία που παρουσιάζονται εδώ αποτελούν τον αριθμό και το ποσοστό των συνολικών μέτρων με τέτοια εστίαση και όχι το κόστος που συνδέεται μ' αυτά.

Διάγραμμα 29: Ποσοστό (σε %) των μέτρων που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων στα εγκεκριμένα ΣΑΑ

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Εκτός από τα μέτρα που συμβάλλουν ρητά στην ισότητα των ευκαιριών, τα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν στα σχέδιά τους και άλλες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενσωματώνουν ζητήματα ισότητας. Αυτό μερικές φορές συνεπάγεται ρητούς επιμέρους στόχους ή άλλες διατάξεις που διασφαλίζουν ότι οι ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων λαμβάνονται υπόψη σε άλλους τομείς πολιτικής. Ταυτόχρονα, ακόμη και αν τα μέτρα στους τομείς της αγοράς εργασίας, της στέγασης, της ενέργειας, των μεταφορών και της ψηφιοποίησης δεν μπορούν αρχικά να θεωρηθούν πολιτικές που συμβάλλουν στην ισότητα, η αποτελεσματική εφαρμογή τους μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην προώθηση των ίσων ευκαιριών. Για παράδειγμα, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις σε υποδομές, δημόσιες μεταφορές ή ψηφιακή συνδεσιμότητα μπορεί να μην έχουν σχεδιαστεί για τον σκοπό των ίσων ευκαιριών, αλλά μπορεί να έχουν θετικό αντίκτυπο όσον αφορά την πρόσβαση σε εξ αποστάσεως εκπαίδευση, βασικές υπηρεσίες (υγείας) και υπηρεσίες κοινής ωφελείας, ή με το να παρέχουν τη δυνατότητα σε άτομα με περιορισμένη κινητικότητα ή που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές να συμμετέχουν σε οικονομικές δραστηριότητες και στην κοινωνική ζωή.

Τα κράτη μέλη σημειώνουν πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή μέτρων με έμφαση στην ισότητα των φύλων. Από τα 134 (επιμέρους) μέτρα με έμφαση στην ισότητα των φύλων στα 27 ΣΑΑ, 25 (επιμέρους) μέτρα περιλαμβάνουν ορόσημα ή στόχους που έχουν εκπληρωθεί, συμπεριλαμβανομένων 20 από την 1η Μαρτίου 2023. Παραδείγματα μέτρων με έμφαση στην ισότητα των φύλων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί παρουσιάζονται στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί, με έμφαση στην ισότητα των φύλων

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Κροατία** θέσπισε νέο εργατικό νόμο που περιλαμβάνει διατάξεις για μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τον χρόνο εργασίας και τον τόπο εργασίας, καθώς και διατάξεις για τη μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων. Η πρόσθετη ευελιξία επιτρέπει ιδίως στους γονείς και τους παρόχους φροντίδας να κάνουν μεγαλύτερη χρήση των ρυθμίσεων μερικής απασχόλησης.
- Η **Ισπανία** θέσπισε νέα νομοθεσία για τη διασφάλιση της ισότητας των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών μέσω της υποχρέωσης ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας, την προώθηση της μισθολογικής διαφάνειας για τον εντοπισμό και την αποφυγή διακρίσεων και την ανάπτυξη μέσων για τη συμμόρφωση με την αρχή της μισθολογικής διαφάνειας.

Επενδύσεις:

- Η **Ιταλία** πραγματοποίησε επένδυση για τη στήριξη της δημιουργίας και της ανάπτυξης επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες, με τη σύσταση νέου ταμείου και την ενίσχυση δύο υφιστάμενων από το 2021. Το σχετικό ορόσημο εκπληρώθηκε ικανοποιητικά στο πλαίσιο του πρώτου αιτήματος καταβολής. Οι πρώτες 700 επιχειρήσεις αναμένεται να δικαιούνται στήριξη από τον Ιούλιο του 2023 και, σύμφωνα με τα εθνικά δεδομένα, έως τον Ιούνιο του 2023 επιλέχθηκαν επισήμως περισσότερες από 1 000 επιχειρήσεις. Η Ιταλία δημιούργησε επίσης ένα σύστημα πιστοποίησης της ισότητας των φύλων για την ενθάρρυνση και την παροχή κινήτρων για εταιρικές πρακτικές που ευνοούν την ισότητα των φύλων.

Παιδιά και νέοι

Τα 425 (επιμέρους) μέτρα με έμφαση στα παιδιά και τους νέους κατανέμονται σε διάφορους τομείς πολιτικής, κυρίως στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Ειδική ανάλυση των πολιτικών για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, για παράδειγμα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, παρατίθεται στην ενότητα 3.6.

Από τα μέτρα με έμφαση στα παιδιά και τους νέους στα 27 ΣΑΑ, 83 (επιμέρους) μέτρα περιλαμβάνουν ορόσημα ή στόχους που έχουν εκπληρωθεί, εκ των οποίων 79 (επιμέρους) μέτρα με Ο&Σ που έχουν εκπληρωθεί από την 1η Μαρτίου 2022. Πολλά κράτη μέλη ξεκίνησαν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τη στήριξη των παιδιών και των νέων. Παραδείγματα μέτρων στήριξης των παιδιών και των νέων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί παρουσιάζονται στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί με έμφαση στα παιδιά και τους νέους

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Αυστρία** θέσπισε δέσμη διορθωτικών μέτρων για την εκπαίδευση και συναφή μέτρα στήριξης που εστιάζουν ιδίως στους μειονεκτούντες μαθητές, συμπεριλαμβανομένης της παροχής πόρων για τη στήριξη μαθημάτων, τμημάτων ομάδων/τάξεων, ατομικών μέτρων στήριξης και συμπληρωματικών μαθημάτων κατά τη διάρκεια των θερινών διακοπών. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί πολλές πρόσθετες τάξεις στήριξης, με στόχο την αντιστάθμιση των συσσωρευμένων μαθησιακών ελλειμμάτων και των δυνητικών απωλειών στην εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19.
- Η **Βουλγαρία** έχει εφαρμόσει το πρώτο μέρος της μεταρρύθμισης της προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένης μιας νέας υποχρέωσης για τα παιδιά να παρακολουθούν προσχολική εκπαίδευση από την ηλικία των τεσσάρων ετών. Άλλες τροποποιήσεις του νόμου περιλάμβαναν επικαιροποίηση των βασικών προγραμμάτων σπουδών στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) και πρόσθετες ευκαιρίες εξ αποστάσεως μάθησης.
- Η **Λιθουανία** άρχισε να μεταρρυθμίζει το οικείο σύστημα επαγγελματικού προσανατολισμού, με έμφαση στην παροχή συμβουλών σε θέματα σταδιοδρομίας και στη διά βίου μάθηση, με σκοπό την καλύτερη σύνδεση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας. Τα πρώτα ολοκληρωμένα στάδια καθόρισαν το πλαίσιο και τη διαχείριση του συστήματος, τις απαιτήσεις επάρκειας των επαγγελματιών σταδιοδρομίας, το σύστημα χρηματοδότησης των παρεχόμενων υπηρεσιών, το εύρος της συμμετοχής των θεσμικών οργάνων και των κοινωνικών εταίρων.
- Η **Μάλτα** άρχισε να εφαρμόζει μεταρρύθμιση για την ενίσχυση της ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, ιδίως με τη δημιουργία νέων μονάδων αυτισμού στα μεσαία σχολεία, προς όφελος των νέων που ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού, οι οποίοι έχουν πλέον πρόσβαση σε εξοπλισμό που καλύπτει τις ειδικές εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

Επενδύσεις:

- Η **Γαλλία** στήριξε την απασχόληση νέων με πάνω από 337 000 επιδοτήσεις πρόσληψης κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021 για νέους κάτω των 26 ετών. Οι επιδοτήσεις καταβλήθηκαν στον εργοδότη για τη σύναψη σύμβασης ορισμένου χρόνου (διάρκειας τουλάχιστον τριών μηνών) ή σύμβασης αορίστου χρόνου για νέους κάτω των 26 ετών, σε θέσεις εργασίας μέτριας ειδίκευσης ή εισαγωγικού επιπέδου.

Μειονεκτούσες ομάδες

Τα ΣΑΑ αρκετών κρατών μελών περιλαμβάνουν επίσης μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία, καθώς και για την προστασία και την ένταξη άλλων μειονεκτουσών ομάδων, όπως τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή οι Ρομά. Εκτός από διάφορα μέτρα που απευθύνονται στους νέους με έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες, όπως περιγράφονται ανωτέρω, τα κράτη μέλη θεσπίζουν, για παράδειγμα, κίνητρα για τους εργοδότες ώστε να προσλαμβάνουν άτομα με αναπηρία και να στηρίζουν την ένταξή τους στην αγορά εργασίας ή να καταβάλλουν στοχευμένες προσπάθειες για την άρση των εμποδίων σε δημόσια κτίρια και για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση και την ένταξή τους στην κοινωνία.

Από την 1η Μαρτίου 2022 αρκετά κράτη μέλη (π.χ. **Αυστρία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Πορτογαλία και Σλοβακία**) ολοκλήρωσαν ή δρομολόγησαν σημαντικές μεταρρυθμίσεις και/ή επενδύσεις για την προώθηση της ένταξης μειονεκτουσών ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή εθνοτικές μειονότητες. Τα μέτρα αυτά μερικές φορές απευθύνονται ρητά στον πληθυσμό των Ρομά. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη ανέλαβαν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τη βελτίωση και/ή την ψηφιοποίηση του συστήματος υποδοχής μεταναστών και προσφύγων. Παραδείγματα μέτρων στήριξης της ένταξης των μειονεκτουσών ομάδων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί παρουσιάζονται στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί, με έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Σλοβακία** θεσπίσε ένα νέο, επιταχυνόμενο καθεστώς θεωρήσεων, το οποίο απευθύνεται σε υπηκόους τρίτων χωρών με υψηλή ειδίκευση που αναζητούν εργασία, επιτρέποντάς τους να αρχίσουν αμέσως να εργάζονται βάσει εθνικής θεώρησης.
- Η **Ελλάδα** θεσπίσε νόμο για να καταστήσει δυνατή τη μετάβαση προς φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας για την αναπηρία και δρομολόγησε το πρώτο βήμα πιλοτικής φάσης για ένα πρόγραμμα προσωπικής βοήθειας.
- Η **Κροατία** έχει υλοποιήσει την κατάρτιση 256 επαγγελματιών κοινωνικής καθοδήγησης, μέσω 15 ενοτήτων σε 9 πόλεις: Varaždin, Karlovac, Zagreb, Slavonski

Brod, Split, Osijek, Zadar, Rijeka και Pula. Στόχος της κατάρτισης ήταν η ενίσχυση των ικανοτήτων των επαγγελματιών του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, ώστε να υποστηριχθεί η εφαρμογή μιας υπηρεσίας κοινωνικής καθοδήγησης με όσο το δυνατόν πιο επιτυχή τρόπο όταν εργάζονται με άτομα που βρίσκονται σε περιθωριοποιημένη θέση στην κοινωνία ή βρίσκονται σε κίνδυνο.

- Η **Ιταλία** στήριξε έργα που αποσκοπούσαν στην αύξηση της αυτονομίας των ατόμων με αναπηρία. Τα έργα συνίστανται στην ανακαίνιση των χώρων κατοικίας και στην παροχή συσκευών πληροφόρησης και επικοινωνίας σε άτομα με αναπηρία, σε συνδυασμό με την κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες. Στο τέλος του 2022 περισσότερα από 500 έργα είχαν ήδη παραδοθεί σε άτομα με αναπηρία από τις αρμόδιες κοινωνικές περιφέρειες. Ο γενικός στόχος είναι να καλυφθούν τουλάχιστον 5 000 άτομα με αναπηρία έως τα τέλη Μαρτίου 2026 σε ολόκληρη τη χώρα.

Έργο που εγκαινιάστηκε στην Casa Vitinia, στη Ρώμη στα τέλη του 2022, το οποίο συνίσταται στην παράδοση ανακαινισμένης οικίας και στην παροχή ευκαιριών κατάρτισης σχετικά με τις ψηφιακές δεξιότητες σε 12 άτομα με αναπηρία

Πνευματική ιδιοκτησία: Ιταλική κυβέρνηση

Επενδύσεις:

- Η **Λετονία** παρείχε πρόσβαση σε μαθησιακό περιεχόμενο και έδωσε τη δυνατότητα σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες να συμμετάσχουν στην εξ αποστάσεως μάθηση. Το 2021 εγκρίθηκε πλαίσιο για την οργάνωση και την εφαρμογή της εξ αποστάσεως μάθησης στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η επένδυση στο ΣΑΑ συνίσταται στην αγορά εξοπλισμού τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών για τα ιδρύματα γενικής εκπαίδευσης, με στοχευμένη στήριξη σε μαθητές από κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, εκπαιδευτικούς και στη δημιουργία «βιβλιοθήκης ηλεκτρονικών υπολογιστών» στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

3.8. Συμβολή σε διασυνοριακά και διακρατικά έργα

Ο ΜΑΑ στηρίζει τη συμμετοχή των κρατών μελών σε διασυνοριακά έργα, με τον προγραμματισμό μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων να πραγματοποιείται ταυτόχρονα και κατά τρόπο συντονισμένο. Ενώ κάθε ΣΑΑ αντικατοπτρίζει την ειδική κατάσταση κάθε κράτους μέλους, ορισμένες κοινές προκλήσεις απαιτούν συντονισμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Η διακρατική συνεργασία μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στήριξης μεγάλων έργων που ένα κράτος μέλος δεν θα μπορούσε να αναπτύξει από μόνο του και να καταστήσει δυνατή τη συγκέντρωση πόρων, με αποτέλεσμα την αύξηση του αντικτύπου και την επίτευξη οικονομικών κλίμακας και συνεργειών.

Κατά την εκπόνηση των σχεδίων, η Επιτροπή ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να συμμετάσχουν σε νευραλγικά διακρατικά έργα, κάτι το οποίο αναμένεται να ενισχύσει τον συντονισμό όσον αφορά κρίσιμης σημασίας επενδύσεις σε στρατηγικούς τομείς και να προσφέρει απτά οφέλη στην ενιαία αγορά. Η σημασία των διακρατικών έργων ενισχύθηκε περαιτέρω με την τροποποίηση του κανονισμού ΜΑΑ, η οποία απαιτεί, μέσω πρόσθετου κριτηρίου αξιολόγησης, να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε όλα τα μέτρα που θεσπίζονται στο πλαίσιο του κεφαλαίου για το REPowerEU με σκοπό τη συμβολή σε διασυνοριακά ή διακρατικά έργα.

Πράσινη μετάβαση

Πάνω από το ήμισυ των ΣΑΑ περιλαμβάνουν μέτρα που συμβάλλουν σε διακρατικά έργα ή διασυνοριακές πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τα μέτρα στο πλαίσιο του πυλώνα της πράσινης μετάβασης (βλ. πίνακα 8 παρακάτω): Συνολικά, περισσότερα από 38 μέτρα αφορούν πράσινα πολυκρατικά ή διασυνοριακά έργα.

- Τα πολυκρατικά έργα με τη μεγαλύτερη απορρόφηση στα ΣΑΑ είναι τα «σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος» (ΣΕΚΕΕ) για το υδρογόνο (που περιλαμβάνονται σε εννέα μέτρα έξι κρατών μελών). Τα διακρατικά έργα που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση περιλαμβάνουν επίσης δύο ηλεκτρικές διασυνδέσεις (0,3 δισ. EUR) και τη σιδηροδρομική γραμμή διασύνδεσης μεταξύ Βερόνας και Μπρένερ (0,9 δισ. EUR).
- Αρκετά διασυνοριακά έργα θα ενισχύσουν τη διαλειτουργικότητα των σιδηροδρόμων στην ΕΕ, με σημαντική διασυνοριακή διάσταση. Ορισμένα από αυτά τα έργα αφορούν την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας (ERTMS) (πέντε ΣΑΑ, οκτώ έργα, 3,4 δισ. EUR). Το ERTMS αφορά τη διαλειτουργικότητα, την ψηφιοποίηση και την ασφάλεια των σιδηροδρομικών υπηρεσιών και είναι κομβικής σημασίας για τη μετατόπιση του μεταφορικού όγκου από τις οδικές αρτηρίες στους σιδηροδρόμους όσον αφορά τις σιδηροδρομικές εμπορευματικές μεταφορές σε διασυνοριακές διαδρομές. Οι επενδυτικές ανάγκες όσον αφορά τη σιδηροδρομική σηματοδότηση σε ολόκληρη την ΕΕ είναι σημαντικές, δεδομένου ότι μόνο το 11 % των διαδρόμων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) είναι επαρκώς εξοπλισμένο. Επιπλέον, ο ΜΑΑ θα παράσχει χρηματοδότηση για την ανάπτυξη σιδηροδρομικών διαδρόμων ΔΕΔ-Μ [(π.χ. RailBaltica, Μεσόγειος (Ισπανία-Γαλλία), Σκανδιναβία-Μεσόγειος (ιταλικό τμήμα) Βόρεια Θάλασσα-Μεσόγειος (Βέλγιο-Λουξεμβούργο)] η οποία θα υπερβεί τα 24,9 δισ. EUR (ποσό που αντιπροσωπεύει 11 ΣΑΑ, 17 μέτρα και περισσότερα 40 ορόσημα και στόχους).

Από την τελευταία ετήσια έκθεση του ΜΑΑ τον Μάρτιο του 2022, πέντε ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται με πράσινα διασυνοριακά και/ή διακρατικά έργα, από τα συνολικά 10, έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Επιπλέον, λόγω της αναθεώρησης των ΣΑΑ, ένα μέτρο για τους διαδρόμους ΔΕΔ-Μ καταργήθηκε βάσει του άρθρου 18 του κανονισμού ΜΑΑ, ενώ ένα άλλο μέτρο προστέθηκε για τη σιδηροδρομική διασύνδεση βάσει του άρθρου 21. Επιπλέον, η Επιτροπή ενέκρινε κεφάλαια για το REPowerEU που περιλαμβάνουν μέτρα διασυνοριακού χαρακτήρα από τα ακόλουθα κράτη μέλη: Εσθονία, Γαλλία, Σλοβακία και Μάλτα (για περισσότερες πληροφορίες, βλ. ενότητα 4.2: REPowerEU).

Πίνακας 8: Πολυκρατικά έργα που αφορούν μέτρα στο πλαίσιο του πυλώνα της πράσινης μετάβασης

	BE	BG	CZ	DK	DE	EST	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	ζώνες
ΣΕΚΕΕ για το υδρογόνο	•				•				•	•		•								•						•		7

	BE	BG	CZ	DK	DE	EST	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Ζώνες	9
Ηλεκτρική γραμμή διασύνδεσης		•											•																2
Σιδηροδρομική γραμμή διασύνδεσης						•						•																	2
ERTMS		•							•			•							•				•						5
Διάδρομοι ΔΕΔ-Μ	•	•						•	•		•	•					•		•	•		•	•						11

Πηγή: Σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και των 27 κρατών μελών

Ψηφιακή μετάβαση

Τα περισσότερα ΣΑΑ περιλαμβάνουν επίσης μέτρα που συμβάλλουν σε πολυκρατικά έργα ή διασυνοριακές πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την ψηφιακή μετάβαση, με 21 από τα 27 σχέδια να περιλαμβάνουν τέτοια έργα. Συνολικά, περισσότερα από 50 (επιμέρους) μέτρα αφορούν πράσινα πολυκρατικά ή διασυνοριακά έργα.

Τα ΣΑΑ θα συμβάλουν, μέσω των ψηφιακών πολυκρατικών έργων, στις προτεραιότητες της ΕΕ. 12 ΣΑΑ περιλαμβάνουν συνεισφορές στο πολυκρατικό έργο για τη μικροηλεκτρονική, το οποίο αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ στις τεχνολογίες ημιαγωγών. Οκτώ κράτη μέλη περιλαμβάνουν στα οικεία ΣΑΑ τη στήριξη στο ευρωπαϊκό δίκτυο κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, η οποία θα συμβάλει στην προώθηση της ψηφιοποίησης στις ΜΜΕ. Τα πολλαπλά ΣΑΑ περιλαμβάνουν επίσης στήριξη σε πολυκρατικά έργα που στηρίζουν την ανάπτυξη και την εγκατάσταση διασυνοριακών διαδρόμων 5G, υποδομών και υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, ικανοτήτων στον τομέα της μικροηλεκτρονικής, υποδομών κβαντικής επικοινωνίας και υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων, μεταξύ άλλων. Στον πίνακα 9 συνοψίζεται η κατανομή διακρατικών ψηφιακών έργων στα 27 ΣΑΑ.

Από την έναρξη του ΜΑΑ, 13 ορόσημα και στόχοι που σχετίζονται με διασυνοριακά και/ή διακρατικά ψηφιακά έργα έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. (Επιπλέον, λόγω της αναθεώρησης των ΣΑΑ, ορισμένα μέτρα καταργήθηκαν, με βάση είτε το άρθρο 18 είτε το άρθρο 21 του κανονισμού ΜΑΑ).

Πίνακας 9: Ψηφιακά διακρατικά έργα

	BE	BG	CZ	DK	DE	EST	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Ζώνες	9
Μικροηλεκτρονική	•		•		•				•	•		•		•					•				•	•	•	•			12
Ευρωπαϊκό δίκτυο κόμβων ψηφιακής καινοτομίας			•				•		•		•	•		•								•			•				8

	BE	BG	CZ	DK	DE	EST	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Σύνολο
Διάδρομοι 5G			•					•	•			•		•	•											•		7
Υπολογιστικό νέφος					•				•	•		•		•							•			•				7
Ευρωπαϊκές υποδομές κβαντικής επικοινωνίας			•					•								•								•				4
Ευρωπαϊκή υπολογιστική υψηλών επιδόσεων								•				•													•			3
Συνδεδεμένη δημόσια διοίκηση								•			•											•						3
Γονιδίωμα της Ευρώπης									•					•	•													3
Υποθαλάσσια καλώδια								•					•															2
Αλυσίδα συστοιχιών (EBSI)			•																					•				2
Κέντρα επιχειρήσεων ασφάλειας								•				•																2
Άλλο			•			•		•	•			•		•									•		•	•		9

Πηγή: Σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και των 27 κρατών μελών

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί σε διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μεταρρυθμίσεις:

- Η **Τσεχία** εγκαινίασε τον κόμβο του Κεντρικού Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων. Το Παρατηρητήριο αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων και συμβάλλει στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο σε εθνικό, διακρατικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Η **Γαλλία** δημοσίευσε εθνικές στρατηγικές με στόχο την αύξηση των επενδύσεων σε βασικές ψηφιακές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων των κβαντικών τεχνολογιών, της κυβερνοασφάλειας, της τεχνολογίας 5G και των μελλοντικών λύσεων τηλεπικοινωνιών και υπολογιστικού νέφους, και περιλαμβάνει συνεισφορές σε σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ), τα οποία αποσκοπούν στην ανάπτυξη ευρωπαϊκών ικανοτήτων σε σημαντικές προηγμένες τεχνολογίες.
- Η **Ιταλία** εξέδωσε εθνική νομική πράξη για τη χορήγηση της αναγκαίας χρηματοδότησης για την παροχή στήριξης στους συμμετέχοντες σε ΣΕΚΕΕ, με την οποία προσδιορίζονται οι διαδικασίες και οι προθεσμίες για την υποβολή έργων, καθώς

και οι απαιτήσεις πρόσβασης των δυνητικών δικαιούχων.

Επενδύσεις

- Η **Αυστρία** επέλεξε έργα για τη στήριξη της ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογιών μικροηλεκτρονικής και συνδεσιμότητας, ου συμβάλλουν στο ΣΕΚΕΕ για τις τεχνολογίες μικροηλεκτρονικής και επικοινωνιών.
- Η **Πορτογαλία** επέλεξε κοινοπραξίες κόμβων ψηφιακής καινοτομίας ως εκκολαπτήρια επιχειρήσεων/επιταχυντές για την προώθηση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος στην ψηφιακή μετάβαση. Οι κόμβοι θα αποτελούν μέρος του δικτύου των ευρωπαϊκών κόμβων ψηφιακής καινοτομίας.

3.9. Συμβολή στην εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων

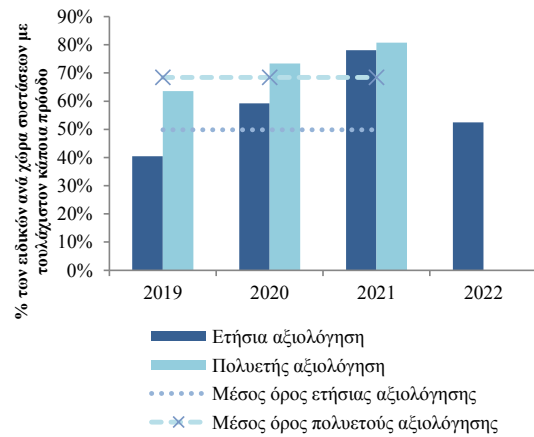
Έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, με τουλάχιστον κάποια πρόοδο να έχει σημειωθεί για το 68 % των ειδικών ανά χώρα συστάσεων για την περίοδο 2019-2020 (διάγραμμα 30). Η αξιολόγηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που δημοσιεύθηκε στο πλαίσιο της εαρινής δέσμης μέτρων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2023 καταδεικνύει σταθερή αύξηση της εφαρμογής τόσο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2019 διαρθρωτικού χαρακτήρα όσο και των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2020 που προσανατολίζονται περισσότερο στην κρίση. Αυτό δείχνει σαφώς τα κίνητρα που παρέχει ο ΜΑΑ από το 2021, του οποίου η προσέγγιση βάσει επιδόσεων και η έμφαση στις μεταρρυθμίσεις αναμένεται να συνεχίσει να ενισχύει την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων κατά τα επόμενα έτη. Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει τη μεγαλύτερη πρόοδο από το 2019 και μετά όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, την οποία ακολουθούν η λειτουργία της αγοράς εργασίας, η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και το επιχειρηματικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα, η πρόοδος ήταν λιγότερο ορατή στους τομείς της ενιαίας αγοράς, του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, της στέγασης, της μακροχρόνιας περίθαλψης και των συνταξιοδοτικών συστημάτων.

Διάγραμμα 30: Τρέχον επίπεδο εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων 2019-2020

Διάγραμμα 31: Εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων 2019-2022: ετήσια αξιολόγηση σε κάθε διαδοχικό έτος σε σχέση με τη μέχρι σήμερα εφαρμογή

Πηγή: Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2023 — Εαρινή Δέσμη

Πηγή: Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2023 — Εαρινή Δέσμη

Η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων που εκδόθηκαν το 2022 ήταν επίσης σημαντική, με τουλάχιστον κάποια πρόοδο στο σχεδόν στο 52 % των συστάσεων που απευθύνθηκαν στα κράτη μέλη τον Ιούλιο του 2022 (διάγραμμα 31). Η μεγαλύτερη πρόοδος έχει επιτευχθεί συνολικά όσον αφορά το δημοσιονομικό πλαίσιο και τη δημοσιονομική διακυβέρνηση, ακολουθούμενη από τις μεταφορές, το επιχειρηματικό περιβάλλον και την ενεργειακή απόδοση. Αντιθέτως, μικρότερη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων σχετικά με τη φορολογική πολιτική.

4. REPowerEU

Από τη θέσπιση του κανονισμού ΜΑΑ τον Φεβρουάριο του 2021, άνευ προηγουμένου γεωπολιτικά γεγονότα έχουν διαταράξει τις ευρωπαϊκές και παγκόσμιες οικονομίες και αγορές ενέργειας. Τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν αρκετές νέες προκλήσεις λόγω των υψηλών τιμών της ενέργειας, της υπερβολικής διοικητικής ικανότητας, της διαταραχής στις αλυσίδες εφοδιασμού ή των κοινωνικοοικονομικών συνεπειών της επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Ανταποκρινόμενη σ' αυτά τα πρόσφατα γεγονότα, η Επιτροπή θέσπισε το σχέδιο REPowerEU, με στόχο να καταστεί η ΕΕ ανεξάρτητη από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα πριν από το 2030. Το REPowerEU επικεντρώνεται στη διαφοροποίηση των εισαγωγών αερίου και στην ανάληψη των σχετικών προσαρμογών στις ενεργειακές υποδομές, με παράλληλη επιτάχυνση της διείσδυσης της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τη δυνατότητα εξοικονόμησης ενέργειας σε ολόκληρη την οικονομία.

Το σχέδιο REPowerEU, το οποίο προτάθηκε τον Μάιο του 2022 ως απάντηση της ΕΕ στην παγκόσμια ενεργειακή κρίση, αναγνώρισε τον ρόλο του ΜΑΑ, μαζί με άλλα μέσα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων της πολιτικής συνοχής⁶³, για την επίτευξη ασφαλούς, οικονομικά προσιτής και πράσινης ενέργειας. Στο πλαίσιο του REPowerEU, ο ΜΑΑ θα στηρίξει τα κράτη μέλη στην προώθηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την επίτευξη των στόχων του REPowerEU, συμπεριλαμβανομένης της ταχείας σταδιακής κατάρτησης της εξάρτησης της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα, της επιτάχυνσης της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας, της στήριξης της επανειδίκευσης του εργατικού δυναμικού, της αντιμετώπισης της ενεργειακής φτώχειας και της στήριξης των αλυσίδων αξίας σε κρίσιμες πρώτες ύλες και τεχνολογίες που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση. Αυτά τα νέα ή κλιμακούμενα μέτρα, τα οποία θα συμπεριληφθούν σε ειδικά κεφάλαια για το REPowerEU, θα προστεθούν στο ήδη φιλόδοξο πράσινο θεματολόγιο των υφιστάμενων ΣΑΑ. Τα μέτρα αυτά μπορούν να βασίζονται στην τεχνική συνδρομή που παρέχει η Επιτροπή μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (TSI). 17 κράτη μέλη έχουν λάβει ή λαμβάνουν επί του παρόντος στήριξη σχετική με το REPowerEU⁶⁴. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά θα έχουν επίσης ψηφιακή διάσταση (όπως η ψηφιοποίηση της ενέργειας).

Όπως αναφέρεται στην ενότητα 2.3, η Επιτροπή έχει λάβει 25 τροποποιημένα ΣΑΑ και 20 κεφάλαια για το REPowerEU. Στην ενότητα που ακολουθεί εξετάζεται λεπτομερέστερα το περιεχόμενο των κεφαλαίων για το REPowerEU που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο της ΕΕ κατά τον χρόνο εκπόνησης της παρούσας έκθεσης.

⁶³ Τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής συμβάλλουν στη στήριξη της μετάβασης προς ένα ασφαλέστερο και πιο βιώσιμο ενεργειακό σύστημα. Επιπλέον, η πρωτοβουλία SAFE (Supporting Affordable Energy – Στήριξη της Οικονομικά Προσιτής Ενέργειας) επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τα μη δαπανηθέντα κονδύλια συνοχής για την περίοδο 2014-2020 με στόχο τη στήριξη των νοικοκυριών και των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν αυξημένο ενεργειακό κόστος.

⁶⁴ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition/supporting-repowerEU-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_el.

4.1. Μέτρα που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια για το REPowerEU

Τα εγκριθέντα κεφάλαια για το REPowerEU αφορούν άμεσα τους στόχους του τροποποιημένου κανονισμού ΜΑΑ. Τα εγκριθέντα κεφάλαια περιλαμβάνουν μέτρα που ανταποκρίνονται άμεσα στους στόχους της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών και της πράξης για τις κρίσιμες πρώτες ύλες υπό την αιγίδα του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας. Σ' αυτά περιλαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση των διαδικασιών αδειοδότησης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη βελτίωση των πράσινων δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και τη στήριξη των αλυσίδων αξίας σε κρίσιμες πρώτες ύλες και τεχνολογίες που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση. Επισκόπηση των κεφαλαίων για το REPowerEU που αξιολογήθηκαν θετικά από την Επιτροπή και εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο παρέχεται στον πίνακα 10.

Πίνακας 10: Επισκόπηση του περιεχομένου των κεφαλαίων για το REPowerEU που εγκρίθηκαν

	Αριθμός νέων και κλιμακούμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων	Συμβολή στους στόχους για το κλίμα	Υπολογιζόμενο συνολικό κόστος (σε εκατ. EUR)	Στόχοι του REPowerEU που επιτεύχθηκαν από το κεφάλαιο των κρατών μελών
Εσθονία	2 νέες επενδύσεις 1 κλιμακούμενη μεταρρύθμιση	100 %	Σύνολο: 90 ΣΕΔΕ: 83,3 Αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit 6,6	β) Επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), των κρίσιμων ενεργειακών υποδομών, της οργανωτικής βιομηχανίας, της χρήσης βιώσιμου βιομεθανίου ε) επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των ΑΠΕ
Γαλλία	3 νέες επενδύσεις 3 νέες μεταρρυθμίσεις 1 κλιμακούμενη επένδυση	91,6 %	Σύνολο: 2 825 ΣΕΔΕ: 2 321 Αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit 504	β) Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων Επιτάχυνση της ανάπτυξης ΑΠΕ και απανθρακοποίηση της βιομηχανίας δ) Παροχή κινήτρων για τη μείωση της ενεργειακής ζήτησης ε) Επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των ΑΠΕ, στήριξη της αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, στήριξη των μεταφορών μηδενικών εκπομπών.
Μάλτα	1 νέα μεταρρύθμιση 1 νέα επένδυση	100 %	Σύνολο: 70 ΣΕΔΕ: 30 Αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit 40	β) Επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων ε) Επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στήριξη των μεταφορών μηδενικών εκπομπών και των υποδομών τους
Σλοβακία	6 νέες μεταρρυθμίσεις 6 νέες επενδύσεις 2 κλιμακούμενες επενδύσεις	85,26 %	Σύνολο: 402,7 ΣΕΔΕ: 366,4 Αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit 36,3	β) Επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων γ) Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας ε) Επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στήριξη των μεταφορών μηδενικών εκπομπών και των υποδομών τους στ) Επιτάχυνση της επανειδίκευσης του εργατικού δυναμικού προς την κατεύθυνση πράσινων και σχετικών ψηφιακών δεξιοτήτων

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Κεφάλαιο για το REPowerEU: Εσθονία

Το κεφάλαιο της Εσθονίας για το REPowerEU αποτελείται από μία κλιμακούμενη μεταρρύθμιση και δύο νέες επενδύσεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της παραγωγής, καθώς και της χρήσης βιώσιμου βιομεθανίου, με εκτιμώμενο κόστος ύψους 90 εκατ. EUR. Τόσο οι επενδύσεις όσο και η μεταρρύθμιση έχουν διασυνοριακή διάσταση και το 100 % του εκτιμώμενου κόστους αφορά το κλίμα. Ο ακόλουθος κατάλογος συνοψίζει τη μεταρρύθμιση και τις επενδύσεις του κεφαλαίου:

- **Μεταρρύθμιση για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.** Συμπληρωματικά προς την υφιστάμενη μεταρρύθμιση του ΣΑΑ της Εσθονίας, το μέτρο αυτό συμβάλλει στην αύξηση της ανάπτυξης έργων αιολικής ενέργειας μέσω της μείωσης των νομοθετικών εμποδίων για τους φορείς ανάπτυξης αιολικής ενέργειας. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση ενισχύει την ικανότητα των τοπικών αρχών στις διοικητικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας.
- **Επενδύσεις για την αύξηση της πρόσβασης της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.** Η επένδυση αυτή θα βελτιώσει τη δυναμικότητα των δικτύων διανομής κατά επιπλέον 160 MW και, ως εκ τούτου, θα καταστήσει δυνατή την περαιτέρω πρόσβαση των παραγωγών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο δίκτυο.
- **Επενδύσεις για την αύξηση της παραγωγής και της χρήσης βιώσιμου βιοαερίου και βιομεθανίου.** Σκοπός του μέτρου αυτού είναι να ενισχύσει τη χρήση βιώσιμου βιοαερίου και βιώσιμου βιομεθανίου σύμφωνα με την οδηγία για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (στο εξής: RED II)⁶⁵ και να επιταχύνει την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η επένδυση συνίσταται σε επιμέρους επενδύσεις για τη δημιουργία των απαραίτητων κανονιστικών, οργανωτικών και οικονομικών συνθηκών για την αύξηση της χρήσης βιώσιμου βιοαερίου και βιώσιμου βιομεθανίου και σε δεύτερη επιμέρους επένδυση σε κτιριακές εγκαταστάσεις παραγωγής.

Κεφάλαιο για το REPowerEU: Γαλλία

Το γαλλικό κεφάλαιο για το REPowerEU αποτελείται από τρεις νέες μεταρρυθμίσεις, τρεις νέες επενδύσεις και μία κλιμακούμενη επένδυση με εκτιμώμενο κόστος ύψους 2,82 δισ. EUR. Το 91,2 % του εκτιμώμενου κόστους του κεφαλαίου κατανέμεται σε διασυνοριακές επενδύσεις και το 91,6 % του εκτιμώμενου κόστους αφορά το κλίμα. Ο ακόλουθος κατάλογος συνοψίζει τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις του κεφαλαίου:

- **Στο πλαίσιο του γαλλικού κεφαλαίου για το REPowerEU, θα εφαρμοστεί μεταρρύθμιση σχετικά με την επιτάχυνση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, προκειμένου να απλουστευθούν οι διαδικασίες αδειοδότησης και να επιταχυνθεί ο σχεδιασμός έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.** Αυτό επιτυγχάνεται με την αντιμετώπιση των σημείων συμφόρησης που εμποδίζουν επί του παρόντος την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

⁶⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την πρόωθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

- **Μεταρρύθμιση σχετικά με την «ενεργειακή νηφαλιότητα»:** η οποία αποσκοπεί στην επίτευξη μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας κατά 10 % σε όλους τους τομείς έως το 2024, σε σύγκριση με τη χειμερινή περίοδο 2018-2019. Η μεταρρύθμιση συνίσταται σε προτάσεις δράσεων για την προώθηση της μείωσης της ενέργειας σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, των μεταφορών και της βιομηχανίας.
- **Μεταρρύθμιση για τη σύσταση Γενικής Γραμματείας Οικολογικού Σχεδιασμού:** Πρωταρχικός στόχος της Γενικής Γραμματείας θα είναι η διευκόλυνση του συντονισμού των εθνικών στρατηγικών που αφορούν την οικολογική μετάβαση. Αυτό θα περιλαμβάνει την κινητοποίηση διαφόρων υπουργείων και ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων που υλοποιούνται στους εν λόγω τομείς.
- **Επενδύσεις στην απανθρακοποίηση της βιομηχανίας.** Το μέτρο αποσκοπεί στη στήριξη επενδύσεων για την απανθρακοποίηση της βιομηχανικής θερμότητας, την ενεργειακή απόδοση και την αλλαγή διεργασιών στη βιομηχανία με σκοπό τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας από ορυκτά καύσιμα και, ως εκ τούτου, τον μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- **Επενδύσεις στην παραγωγή και στη χρήση ανανεώσιμου υδρογόνου και υδρογόνου από μη ορυκτές πηγές** μέσω της χρηματοδότησης τεσσάρων έργων ΣΕΚΕΕ για το υδρογόνο. Στόχος του μέτρου αυτού είναι η ενίσχυση του βιομηχανικού τομέα με την εξέταση οικολογικών, τεχνολογικών και οικονομικών πτυχών, με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των εκπομπών και βελτίωση των δυνατοτήτων αποθήκευσης ενέργειας για τις βιομηχανίες.
- **Επενδύσεις σε ενεργειακές ανακαινίσεις δημόσιων κτιρίων και κλιμακούμενο μέτρο για την ενεργειακή ανακαίνιση ιδιωτικών κατοικιών.** Πρωταρχικός στόχος είναι η παροχή χρηματοδοτικής βοήθειας για τις ενεργειακές ανακαινίσεις δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων, με αποτέλεσμα τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας εντός του κτιριακού τομέα βραχυπρόθεσμα, καθώς και τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα.

Κεφάλαιο για το REPowerEU: Μάλτα

Το κεφάλαιο της Μάλτας για το REPowerEU αποτελείται από μία μεταρρύθμιση και μία επένδυση, με εκτιμώμενο κόστος ύψους 70 εκατ. EUR. Το 100 % του εκτιμώμενου κόστους του κεφαλαίου κατανέμεται σε διασυνοριακές επενδύσεις και το 100 % του εκτιμώμενου κόστους αφορά το κλίμα.

- **Μεταρρύθμιση των υφιστάμενων συστημάτων αδειοδότησης.** Αποσκοπεί στην επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στη θέσπιση της υποχρέωσης εγκατάστασης ηλιακών συλλεκτών στέγης σε ορισμένα νέα κτίρια. Η νέα μεταρρύθμιση συμπληρώνει τις συνιστώσες 1 και 2 από τα ΣΑΑ της Μάλτας, τα οποία επικεντρώνονται στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και των μεταφορών και εν μέρει στην αυξημένη παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

- **Επενδύσεις στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας.** Πρωταρχικός στόχος είναι η ενίσχυση και η διεύρυνση του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω επενδύσεων στο δίκτυο, η αναβάθμιση των υπηρεσιών διανομής και η αποθήκευση συσσωρευτών.

Κεφάλαιο για το REPowerEU: Σλοβακία

Το σλοβακικό κεφάλαιο για το REPowerEU αποτελείται από έξι νέες μεταρρυθμίσεις, έξι νέες επενδύσεις και δύο κλιμακούμενες επενδύσεις με εκτιμώμενο κόστος ύψους 402,7 εκατ. EUR. Το 91,2 % του εκτιμώμενου κόστους του κεφαλαίου κατανέμεται σε διασυννοριακές επενδύσεις και το 64,1 % του εκτιμώμενου κόστους αφορά το κλίμα. Ο ακόλουθος κατάλογος συνοψίζει τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις στο πλαίσιο των 4 θεματικών τομέων του κεφαλαίου, οι οποίες συνοδεύονται από επένδυση που παρέχει στοχευμένη επικοινωνία και συντονισμό για την υλοποίηση:

- **Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δίκτυα και διαδικασίες αδειοδότησης:** Τα επιμέρους μέτρα σ' αυτόν τον τομέα επικεντρώνονται στη βελτιστοποίηση των διαδικασιών έκδοσης περιβαλλοντικών αδειών, στη βελτίωση της χρήσης της γεωθερμικής ενέργειας και στη στήριξη της εγκατάστασης αντλιών θερμότητας. Επιπλέον, υποστηρίζεται η αξιολόγηση της πορείας για βιώσιμη χρήση και προμήθεια βιομάζας και η ανάπτυξη και προώθηση της παραγωγής βιομεθανίου. Θα καθοριστούν περιοχές «πρώτης επιλογής» για την αιολική ενέργεια, μαζί με σχέδιο δράσης για την εθνική στρατηγική για το υδρογόνο και μέτρα για την προώθηση της ενσωμάτωσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας. Οι επενδύσεις αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση των συστημάτων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ενός κέντρου ενεργειακών δεδομένων.
- **Ενεργειακή απόδοση των κτιρίων:** Περιλαμβάνει τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πλατφόρμας δεδομένων για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση όλων των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων, και τη μεταρρύθμιση για τη βελτίωση της ενεργειακής διαχείρισης των δημόσιων κτιρίων. Οι επενδύσεις θα έχουν ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση ενέργειας των δημόσιων κτιρίων και των νοικοκυριών που διατρέχουν κίνδυνο ενεργειακής φτώχειας και θα περιλαμβάνουν την παροχή βοήθειας στις ευάλωτες ομάδες όσον αφορά τον καθορισμό της κατάλληλης δέσμης μέτρων και τη διεκπεραίωση μιας αίτησης επιχορήγησης.
- **Βιώσιμες μεταφορές:** Ο τομέας αυτός κλιμακώνει τα υφιστάμενα μέτρα του σλοβακικού ΣΑΑ για την περαιτέρω ανάπτυξη υποδομών μεταφορών μηδενικών εκπομπών και την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον επιβατικών μεταφορών.
- **Πράσινες δεξιότητες:** Οι υποκείμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στηρίζουν την ανάπτυξη ενός επικαιροποιημένου προγράμματος σπουδών για τις σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης και ενός νέου προγράμματος κατάρτισης για το διδακτικό προσωπικό. Τα μέτρα στηρίζουν περαιτέρω ένα διαπιστευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την εκπαίδευση ενηλίκων με έμφαση στις πράσινες δεξιότητες και την παροχή φυσικού και τεχνικού εξοπλισμού.

4.2. Χρηματοδότηση του REPowerEU

Ενώ τα αρχικά ΣΑΑ χρηματοδοτούνταν αποκλειστικά από δανεισμό στο πλαίσιο του NGEU, τα κεφάλαια για το REPowerEU μπορούν να χρηματοδοτηθούν από διάφορες πηγές. Με την έναρξη ισχύος του τροποποιημένου κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 για τον ΜΑΑ, κάθε τροποποιημένο ΣΑΑ με κεφάλαιο για το REPowerEU μπορεί να ζητήσει πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή πόρων από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (στο εξής: ΣΕΔΕ), μεταφορών από το αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit (στο εξής: ΒΑΡ) και διαρθρωτικών ταμείων και/ή δανείων. Επιπλέον, μετά τον επανυπολογισμό των κονδυλίων των κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 18, ορισμένα κράτη μέλη διαπίστωσαν αύξηση της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία μπορεί επίσης να συμβάλει στη χρηματοδότηση των κεφαλαίων τους για το REPowerEU. Η πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη που σχετίζεται με το κεφάλαιο για το REPowerEU θα εκταμιευθεί μαζί με το υπόλοιπο της χρηματοδοτικής συνεισφοράς του ΜΑΑ και, κατά περίπτωση, τη δανειακή στήριξη σύμφωνα με κοινό χρονοδιάγραμμα δόσεων.

Συνολικά, τα κεφάλαια για το REPowerEU θα χρηματοδοτηθούν με 20 δισ. EUR από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ και με 2,1 δισ. EUR από μεταφορές από το ΒΑΡ. Επιπλέον, όπως αναφέρεται στην ενότητα 2.3, η πρόσθετη μη επιστρεπτέα στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ βάσει του άρθρου 18 του κανονισμού ΜΑΑ και τα πρόσθετα δάνεια του ΜΑΑ βάσει του άρθρου 14 μπορούν επίσης να χρηματοδοτήσουν μέτρα στα κεφάλαια για το REPowerEU.

Έσοδα από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 21α του τροποποιημένου κανονισμού ΜΑΑ, διατίθενται 20 δισ. EUR ως πρόσθετη μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Αυτά τα εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό συμβάλλουν στην αύξηση της ανθεκτικότητας του ενεργειακού συστήματος της Ένωσης μέσω της μείωσης της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και της συμβολής στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού σε επίπεδο Ένωσης. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση μέτρων που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια για το REPowerEU και με σαφή εξαίρεση τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση των ενεργειακών υποδομών και εγκαταστάσεων για την κάλυψη των άμεσων αναγκών ασφάλειας του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και πετρέλαιο.

Το πρόσθετο ποσό των 20 δισ. EUR θα συγκεντρωθεί με πλειστηριασμό δικαιωμάτων στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ), σύμφωνα με την ακόλουθη κατανομή:

- το 60 % (δηλ. 12 δισ. EUR) θα προέλθει από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας και
- το 40 % (δηλ. 8 δισ. EUR) θα προέλθει από την προκαταβολική πώληση των δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ των κρατών μελών.

Ο πλειστηριασμός των δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ ξεκίνησε τη Δευτέρα 3 Ιουλίου 2023. Έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023, είχαν συγκεντρωθεί 931 εκατ. EUR, με πλειστηριασμό

5,88 εκατ. δικαιωμάτων από το Ταμείο Καινοτομίας και 4,98 εκατ. δικαιωμάτων από τα δικαιώματα του ΣΕΔΕ των κρατών μελών. Η επανειλημμένη επιτυχία αυτών των εκδόσεων δείχνει ότι οι χρηματοπιστωτικές αγορές στηρίζουν τους στόχους του REPowerEU και είναι πρόθυμες να επενδύσουν σε έργα του REPowerEU. Ο ρυθμός και τα έσοδα του πλειστηριασμού βρίσκονται σε ικανοποιητική πορεία για την ομαλή εφαρμογή και χρηματοδότηση των κεφαλαίων για το REPowerEU.

Η πρόσθετη μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών βάσει επικαιροποιημένης κλείδας κατανομής (πίνακας 11). Η κλείδα λαμβάνει υπόψη την εξάρτηση των κρατών μελών από τα ορυκτά καύσιμα και την αύξηση των τιμών των επενδυτικών αγαθών. Αυτό διευκολύνει την καλύτερη αποτύπωση των συνεπειών της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και, ως εκ τούτου, διευκολύνει τη διάθεση περισσότερων κονδυλίων στα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο.

Πίνακας 11: Πρόσθετη μη επιστρεπτέα στήριξη διαθέσιμη ανά κράτος μέλος

	Ποσό τελικής καθαρής διαθέσιμης μη επιστρεπτέας στήριξης (σε EUR, τρέχουσες τιμές)
Βέλγιο	281 716 188
Βουλγαρία	479 327 545
Τσεχία	680 543 170
Δανία	130 714 933
Γερμανία	2 086 423 922
Εσθονία	83 297 553
Ιρλανδία	89 428 389
Ελλάδα	768 069 923
Ισπανία	2 582 276 223
Γαλλία	2 317 477 900
Κροατία	269 037 883
Ιταλία	2 755 867 236
Κύπρος	52 408 822
Λετονία	123 797 035
Λιθουανία	193 729 642
Λουξεμβούργο	29 955 009
Ουγγαρία	700 513 718
Μάλτα	29 955 027
Κάτω Χώρες	454 359 575
Αυστρία	210 304 520
Πολωνία	2 755 862 361
Πορτογαλία	703 364 724
Ρουμανία	1 397 228 597
Σλοβενία	116 734 327
Σλοβακία	366 409 448
Φινλανδία	112 766 671
Σουηδία	198 429 659
EU27	19 970 000 000

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πόροι που έχουν μεταφερθεί από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής και το αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit (BAR)

Στο πλαίσιο των υφιστάμενων δυνατοτήτων βάσει του κανονισμού ΜΑΑ και του κανονισμού περί κοινών διατάξεων, τα κράτη μέλη μπορούν να μεταφέρουν στον ΜΑΑ έως και το 5 % των αρχικών κονδυλίων τους στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής. Έως την 1η Σεπτεμβρίου, η Επιτροπή δεν έχει λάβει κανένα τέτοιο αίτημα μεταφοράς. Επιπλέον, τα κράτη μέλη, βάσει του κανονισμού REPowerEU, μπορούν να χρησιμοποιούν έως και το 7,5 % των αρχικών εθνικών κονδυλίων τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ και του Ταμείου Συνοχής για τη στήριξη των στόχων του REPowerEU, σύμφωνα με τους ειδικούς ανά Ταμείο κανόνες.

Εκτός από τη δυνατότητα αυτή, τα κράτη μέλη μπορούν να μεταφέρουν οικειοθελώς το σύνολο ή μέρος της προσωρινής κατανομής τους στο πλαίσιο του BAR στον ΜΑΑ για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο για το REPowerEU. Έως την 1η Μαρτίου 2023, όλα τα κράτη μέλη έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή την πρόθεσή τους να μεταφέρουν κονδύλια του BAR στον ΜΑΑ. Τα κονδύλια αυτά μεταφέρονται στον ΜΑΑ και δεσμεύονται μόλις εκδοθεί η ΕΑΣ που εγκρίνει το αναθεωρημένο ΣΑΑ με κεφάλαιο για το REPowerEU. Ο πίνακας 12 παρέχει τα συνολικά ποσά που μεταφέρονται από το BAR στον ΜΑΑ για κάθε κράτος μέλος.

Πίνακας 12: \Μεταφορά κονδυλίων στο πλαίσιο του BAR

	Συνολικό μεταφερόμενο ποσό (σε EUR, τρέχουσες τιμές)
Βέλγιο	228 850 088
Βουλγαρία	6 000 000
Τσεχία	54 918 029
Δανία	66 026 588
Γερμανία	219 739 187
Εσθονία	6 615 616
Ιρλανδία	150 000 000
Ελλάδα	25 600 000
Ισπανία	58 000 000
Γαλλία	504 000 000
Κροατία	7 190 532
Ιταλία	0
Κύπρος	52 056 350
Λετονία	10 946 343
Λιθουανία	4 700 000
Λουξεμβούργο	128 475 124
Ουγγαρία	0
Μάλτα	40 000 000
Κάτω Χώρες	280 000 000
Αυστρία	0
Πολωνία	0
Πορτογαλία	81 358 359
Ρουμανία	43 162 623
Σλοβενία	5 257 380
Σλοβακία	36 307 747
Φινλανδία	14 242 037
Σουηδία	66 000 000
EU27	2 089 446 003

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

5. Συμπέρασμα

Ο ΜΑΑ θεσπίστηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19, αλλά έχει εξελιχθεί σε ένα μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό πλαίσιο που έχει επηρεάσει την κοινωνία και την οικονομία της Ένωσης. Η παγκόσμια αστάθεια, οι διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού, η ενεργειακή κρίση και ο πληθωρισμός ασκούν πίεση στις εθνικές αρχές, καθιστώντας δυσκολότερη την υλοποίηση των ΣΑΑ στο πλαίσιο ενός περιορισμένου χρονοδιαγράμματος. Ωστόσο, ταυτόχρονα, καθιστούν επίσης την επιτυχή και έγκαιρη υλοποίηση των εν λόγω σχεδίων ακόμη πιο κρίσιμη στο πλαίσιο της περιορισμένης διάρκειας ζωής του μηχανισμού.

Η αναθεώρηση των σχεδίων και η προσθήκη κεφαλαίων για το REPowerEU αποτελεί ευκαιρία να ληφθεί υπόψη η πείρα που αποκτήθηκε κατά τα πρώτα έτη υλοποίησης του ΜΑΑ. Το σχέδιο REPowerEU που ξεκίνησε τον Μάιο του 2022 αναγνώρισε ότι ο ΜΑΑ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη ασφαλούς, οικονομικά προσιτής και καθαρής ενέργειας. Με την παροχή πρόσθετης ενωσιακής χρηματοδότησης και τη διευκόλυνση των αναθεωρήσεων των ΣΑΑ και της συμπερίληψης κεφαλαίων για το REPowerEU, ο ΜΑΑ βοηθά τα κράτη μέλη να πραγματοποιήσουν τις κρίσιμες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που απαιτούνται για την ταχεία ενίσχυση της ενεργειακής τους ανθεκτικότητας. Ταυτόχρονα, αποτελούν ευκαιρία για τα κράτη μέλη να εξαλείψουν τα σημεία συμφόρησης και τα εμπόδια στην υλοποίησή τους.

Δυόμισι έτη μετά τη θέσπιση του ΜΑΑ, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να υλοποιούν τις μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις τους, καθώς προχωρεί η υλοποίηση του ΜΑΑ. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συνεχίσουν την ταχεία υλοποίηση των οικείων ΣΑΑ και την υποβολή αιτημάτων καταβολής.

Καθώς ο μηχανισμός εισέρχεται στο δεύτερο ήμισυ της διάρκειας ζωής του, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και όλους τους βασικούς εταίρους, θα διατηρήσει την εστίασή της στην υλοποίηση των ΣΑΑ. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει και θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να αξιοποιήσουν πλήρως τις ευκαιρίες που παρέχει ο ΜΑΑ για την ταχεία υλοποίηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων με στόχο την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων της εποχής μας για την προώθηση της ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη διασφάλιση μιας ανθεκτικής στις μελλοντικές εξελίξεις ανάκαμψης μετά την πανδημία της COVID-19.